

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlés Elnöke
H-4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

Ált/245-1/2026.

Tárgyalja:

Terület- és Vidékfejlesztési Bizottság

Döntéshozatal:

egyszerű többség

T Á J É K O Z T A T Ó

- a Vármegyei Közgyűléshez -

**Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében működő LEADER Helyi Akciócsoportok
tevékenységéről**

**A tájékoztató a LEADER Helyi Akciócsoportok által megküldött anyagokat
tartalmazza.**

Tisztelt Vármegyei Közgyűlés!

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata kiemelt feladatának tekinti a vármegye területfejlesztési szereplői közötti partnerség erősítését, valamint a fejlesztési elképzelések és tapasztalatok összehangolását.

A vármegye vidéki térségeinek fejlesztésében jelentős szerepet töltenek be a LEADER Helyi Akciócsoportok, melyek a helyi szereplők együttműködésére építve vesznek részt a helyi fejlesztési igények feltárásában, a Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósításában, valamint a helyi gazdasági és közösségi kezdeményezések támogatásában.

A Vármegye Önkormányzata a területfejlesztési koordináció keretében fontosnak tartja a LEADER Helyi Akciócsoportok tevékenységének és tapasztalatainak megismerését, továbbá annak áttekintését, hogy a helyi fejlesztések milyen módon járulnak hozzá a vármegye területfejlesztési céljainak megvalósításához.

Ennek érdekében az alábbi tématerületekre fókuszálva 2026.08.25. napján megkereséssel éltünk a vármegyében működő LEADER Helyi Akciócsoportok irányába:

- a Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása;
- a Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései;
- a 2025–2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei;
- a térség meghatározó fejlesztési kihívásai;
- a jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása;
- a vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás;
- a jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok.

A részletes szakmai tapasztalatokat, eredményeket, valamint javaslatokat a LEADER Helyi Akciócsoportok által megküldött szakmai tájékoztatók mutatják be, melyek változatlan tartalommal kerültek a Vármegyei Közgyűlés részére készített tájékoztató mellékletébe.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy a tájékoztatóban és a kapcsolódó mellékleteiben foglaltakat megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Nyíregyháza, 2026. szeptember 17.

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

Csengeri Járás Leader Egyesület

Szakmai tájékoztató

1. Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Csengeri Járás az Észak – Alföldi Régióban, Szabolcs – Szatmár – Bereg Vármegyében helyezkedik el. A járás Romániával, illetve a Fehérgyarmati és Mátészalkai Járásokkal határos. 11 tagtelepülése van: Csenger, Csengersima, Csengerújfalu, Komlódtótfalu, Pátyod, Porcsalma, Szamosangyalos, Szamosbecs, Szamostatárfalva, Tyukod és Ura. A 11 település 247 km² területen a Felső-Tisza-vidék tájegység részét képező Szatmári-síkságon, azon belül a Szamos folyót kísérő Szamoshát és az Ecsedi-láp K-i peremét képező Rétoldal tájrész területén helyezkednek el.

A térség az országhatár, az Ecsedi-láp és a Szamossályi-árapasztó csatorna között található. A síkság tengerszint feletti magassága 75 - 125 m között váltakozik. A kis lejtésű felszínt különböző mértékben feltöltött folyómedrek sűrű hálózata szövi át. Ezek leginkább a Szamos hajdani medrei voltak. A területen több DK-ről ÉNY-nak tartó lapos, átlag 1 - 3 méter magas folyóhátat figyelhetünk meg, amelyek között rossz lefolyású, elgátolt vízenyős rétek alakultak ki. A térség felszínét holocén képződmények közül a barnaföldek uralkodnak, de ezeket öntésiszap, öntésagyag és öntéshomok foltok, sávok szakítják meg.

A Csengeri Járás területe és népessége, 2022 (Forrás: KSH):

	Település neve	Jogállás	Területe (km ²)	Lakossága (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)
1.	Csenger	város	36,16	4 711	130,28
2.	Csengersima	község	23,8	778	32,69
3.	Csengerújfalu	község	25,61	941	36,74
4.	Komlódtótfalu	község	6,97	104	14,92
5.	Pátyod	község	9,05	637	70,39
6.	Porcsalma	nagyközség	31,1	2 702	86,88
7.	Szamosangyalos	község	8,09	937	115,82
8.	Szamosbecs	község	6,71	359	53,5
9.	Szamostatárfalva	község	4,5	314	69,77
10.	Tyukod	nagyközség	62,22	1 950	31,34
11.	Ura	község	32,34	551	17,04

- A járáshoz tartozó települések száma: 11
- Kedvezményezett járás [290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet]: Igen
- Fejlesztendő járás [290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet]: Igen
- Komplex programmal fejlesztendő járás [290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet]: Igen

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

- **Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések száma [105 /2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: 8**
- **Jelentős munkanélküliséggel sújtott települések száma [105 /2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: 6**

Lakónépessége 2022. elején 13.984 fő, népsűrűsége 56,71 fő/km² volt. Szabolcs- Szatmár-Bereg Vármegye területének 4,16 %-át foglalja el, népességének pedig 2,47%-át adja. A települések száma 11, melyből egy városi rangú, a megye településeinek 4,8%-a található a járásban. Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye legkisebb területű és népességszámú járása. A mikrorégió településszerkezete kettős arculatú. Az Alföldre jellemző átlagosnál nagyobb településmérettel szemben a Csengeri Járásban jelentős az aprófalvak előfordulása. Az ezer főnél kisebb népességű ún. aprófalvak aránya a térségben 73%. Jóval magasabb ez az érték, mint az országos átlag (55%). A legnépesebb település Csenger, melynek lakónépessége majdnem eléri az ötezer főt. A járások fejlettsége és településstruktúrája Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében is szoros korrelációt mutat, hiszen a felaprózott struktúra egyértelműen a fejletlenebb térségek jellemzője. A nagyobb lélekszámú települések kisebbekhez viszonyított mérsékeltbb előfordulása ellenére a három legnépesebb település tömöríti a mikrorégió népességének közel hetven százalékát.

Területén meghatározó ágazat a mezőgazdaság, kiemelkedő a zöldség és gyümölcsstermesztés, a nagyobb létszámot foglalkoztatni képes ipari jellegű vállalkozások száma alacsony. Turisztikai szempontból a térség lehetőségei kiaknázatlanok. A tervezési területen a települések előregednek, a születések száma kevés, a fiatalabb korosztály pedig folyamatosan elvándorol. A vállalkozók száma a vármegyei átlaghoz képest is alacsony, az előállított termékek hozzáadott értéke csekély, a legtöbb esetben a megtermelt mezőgazdasági termékek feldolgozatlanul, alacsony áron kerülnek értékesítésre. A helyben megtermelt, előállított termékek és a vállalkozások által nyújtott szolgáltatásokhoz kapcsolódó marketingtevékenység nincs, vagy elhanyagolható. Szükséges a helyi termékek térségi, vármegyei és országos szinten történő népszerűsítése. A térség munkanélküliség szempontjából a leghátrányosabb térségek egyike. Magas a munkanélküliek száma, a munkanélküliek között magas az iskola nélküli és az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők száma. A településeken a halmozottan hátrányos és hátrányos helyzetű családok száma magas, sok a segélyezett.

Az HACS címbirtokos egyesület jelenlegi tagjainak száma 68, melyet 11 önkormányzat, 26 civil szervezet, 31 vállalkozás alkot. A LEADER pályázatok elbírálására az egyesület 15 fős Bírálóbizottságot hozott létre. A LEADER feladatellátáshoz kapcsolódóan az egyesület munkaszervezetet működtet, melynek létszáma az ellátandó feladatok függvényében 2-3 fő. A HACS iroda Csengerben, a városháza földszintjén kapott helyet, ahol a munkatársak a hét minden munkanapján személyes ügyfélszolgálatot biztosítanak az érdeklődők számára. Az információk célcsoporthoz történő eljuttatása érdekében a szervezet saját honlappal (www.csengerleader.hu) rendelkezik, valamint jelen van a közösségi médiában is.

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

Átfogó cél:

- Stabillabb mikrovállalkozási szféra létrehozása, fenntartása
- A térségben élők életminőségének javításával, helyi közösségek aktivizálásával egy élhetőbb térség kialakítása

A legfontosabb specifikus célok:

- a vidéki térségekben a mikro- kis- és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése:
A térségben nagyobb létszámú munkavállalót foglalkoztatni képes vállalat (multi) nincs, a legtöbb esetben a településeken működő mikrovállalkozási szféra biztosít munkalehetőséget, így ennek a vállalkozási rétegnek a támogatása, segítése elengedhetetlen.
- a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítása:
A településeken eltérő mértékben ugyan, de magas a hátrányos helyzetű családok, személyek száma, akik számára biztosítani szükséges különböző humánszolgáltatásokat szociális, egészségügyi, munkavállalási és egyéb kapcsolódó szakterületen. A szolgáltatásokat nyújtó szervezeteket, önkormányzatokat segíteni kell fejlesztések megvalósításában.
- a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése;
- közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése:

A Csengeri Járás térsége turisztikai szempontból kiaknázatlan, kevés a vendégéjszakák és alacsony az ide látogató vendégek száma. Az ágazat fejlesztési elképzeléseit támogatni szükséges. A települések életében, a helyi identitástudat fejlesztésében és a lakosság megtartóerejének fenntartásában jelentős szerepe van a települési kisközösségeknek, melyek fejlesztéseit elő kell segíteni.

3

3. 2025-2026. évben végzett szakmai tevékenység és megvalósult fejlesztések főbb eredményei

2025.07.15-én jelent meg hivatalosan Csengeri Járás Leader Egyesület első helyi felhívása „Élhetőbb településkép kialakításának és fejlesztésének támogatása” címmel (KAP-RD57-017-2-25), melyre 2025.09.03. napjától érkezhettek be a támogatási kérelmek a helyi önkormányzatok részéről.

2026.01.27-én jelent meg hivatalosan Csengeri Járás Leader Egyesület második helyi felhívása „Nem mezőgazdasági mikrovállalkozás indításának és fejlesztésének támogatása” címmel (KAP-RD57-017-1-26), melyre 2026.03.26. napjától érkezhettek be a támogatási kérelmek a helyi nem mezőgazdasági mikrovállalkozások részéről.

2026.03.18-án jelent meg hivatalosan Csengeri Járás Leader Egyesület harmadik helyi felhívása „Közösségi célú civil fejlesztések támogatása” címmel (KAP-RD57-017-3-26), melyre 2026.04.23. napjától érkezhettek be a támogatási kérelmek a helyi civil szervezetek és egyházak részéről.

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

Az „Élhetőbb településképp kialakításának és fejlesztésének támogatása” című (KAP-RD57-017-2-25) és a felhívása „Nem mezőgazdasági mikrovállalkozás indításának és fejlesztésének támogatása” című (KAP-RD57-017-1-26) helyi felhívások lezárultak, az oda beérkezett támogatási kérelmek ügyintézése a munkaszervezet részéről folyamatos. A „Közösségi célú civil fejlesztések támogatása” című (KAP-RD57-017-3-26) helyi felhívás még nyitott.

Továbbá 2026. évben együttműködési partnerségi megállapodás került megkötésre a Csengeri Járás Leader Egyesület, illetve a romániai GAL Sud-Vest Satu Mare Leader HACs között, Európai Bizottság fémjelzte, az OECD által megvalósított IMPACT projektben való részvétel kapcsán, amely a határ menti régiók közösségi felelősségvállalás alá tartozó helyi fejlesztés megerősítését szolgálja.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

Nem mezőgazdasági mikrovállalkozás indításának és fejlesztésének támogatása

Az intézkedés megnevezése: Nem mezőgazdasági mikrovállalkozás indításának és fejlesztésének támogatása

Specifikus cél: a vidéki térségekben a mikro- kis- és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése

Indoklás, alátámasztás: Főként a vidéki térségekre jellemző az alacsonyabb vállalkozói aktivitás, a tőkehiány, valamint az abból adódó elavult, hiányos eszköz- és infrastrukturális ellátottság. További fő cél a mikrovállalkozások fejlődésének, gazdaságban betöltött szerepének, piaci pozíciójának erősítése, a területi különbségek csökkentése, a térségi felzárkóztatás és a helyi gazdaság megerősítése, továbbá a munkahelyek megtartása és újak létrehozása.

Élhetőbb településképp kialakításának és fejlesztésének támogatása

Az intézkedés megnevezése: Élhetőbb településképp kialakításának és fejlesztésének támogatása

Specifikus cél: a vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítása; közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése; a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése;

Indoklás, alátámasztás: Elő kell segíteni a társadalmi szempontból elmaradott rétegek felzárkóztatását, a szegénység enyhítését célzó, a felzárkóztatást és befogadást segítő programokon keresztül. Kiemelten kell kezelni (különösen a leszakadó rétegek esetén) a gyermekek iskolán kívüli nevelésének kérdéskörét. A gyermekek iskolaidőn kívüli foglalkozásaihoz szükséges eszközfejlesztéseket, beruházásokat, szolgáltatások igénybevételeének lehetőségét biztosítani kell. Kistelepülések esetén elő kell segíteni közösségi terek kialakítását, eszközfejlesztését a fiatalok helyben tartásának érdekében. A lakosság humánszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása céljából a korábbi tervezési időszakban létrehozott szolgáltatásokat (tanodák, biztos kezdet gyerekházak, segítő házak, közösségi házak, egyéb közösségi terek) és azok helyszíneit fenn kell tartani és fejleszteni kell. A szegregátumokban, telepszerű környezetben élők életkörülményeit, a lakókörnyezetben, illetve

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

ahhoz közel, alacsony küszöbű szolgáltatások (egészségügyi ellátás, tisztálkodási feltételek, mosási lehetőség, főzési lehetőség stb. biztosítása) kiépítésével, fejlesztésével javítani szükséges. A településeken élő fiatalok helyben tartásához is hozzájáruló közösségi funkciót ellátó tereket, épületeket fenn kell tartani, azokat fejleszteni szükséges, különösen az okosfalú és okosváros fejlesztésekhez kapcsolódóan.

Közösségi célú civil fejlesztések támogatása

Az intézkedés megnevezése: Közösségi célú civil fejlesztések támogatása

Specifikus cél: közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése; a vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése

Indoklás, alátámasztás: A térségben alacsony a működő civil szervezetek száma. A települések lakosságának megtartásában, életminőség, hagyományörzésben, helyi kulturális és épített örökség megőrzésében, sport – és egészséges életmód fejlesztésében, közbiztonság javításában jelentős szerepet vállaló civil szervezeteket, egyházakat meg kell erősíteni, elő kell segíteni újabb civil szervezetek létrehozását. Az egyházak közösségépítő és lakosságmegtartó szerepe a településeken kiemelkedő. Az egyházak hitéleti tevékenységéhez kapcsolódó infrastrukturális háttér fejlesztésre szorul. A civil szervezetek és egyházak tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódó kisléptékű infrastrukturális fejlesztéseket, valamint a tevékenységükhöz közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzéseket támogatni szükséges.

5

5. Jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

A 2021-2027 időszakra vonatkozóan LEADER támogató okirattal bíró művelet még nincs a térségben. A beérkezett támogatási kérelmek feldolgozása folyamatos, így jó gyakorlatokról, illetve kiemelkedő projektekről beszélni még korai.

6. Vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye operatív programja

Az operatív program legfontosabb célkitűzése az itt élő lakosság életminőségének javítása. Jövőkép: „2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni”.

A megye operatív programjában megfogalmazott horizontális célok közül a HFS a következők megvalósulását segíti elő:

- 2. prioritás: Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése.
- 3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketingtevékenység megvalósítása, melynek keretében tervezett intézkedések közül a vállalkozásfejlesztés és a közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás
- 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése

Csengeri Járás Leader Egyesület
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Email: csengerleader@gmail.com
Web: www.csengerleader.hu
Tel.: +36-44/520-544

7. Jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

A Csengeri Járás Leader Egyesület a korábbi időszakhoz hasonlóan a jövőben is együtt kíván működni. Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzatával a megye fejlesztési stratégiájának kidolgozásában, projektek generálásában, valamint közös fejlesztések megvalósításában, akár konzorciumban, akár együttműködő partner státuszban.

Csenger, 2026. szeptember 14.

**Csengeri Járás Leader
Egyesület**
4765 Csenger, Ady E. u. 14.
Adószám: 18793390-1-15

Varga Valentin
munkaszervezet vezető
Csengeri Járás Leader Egyesület

6

Egy Jobb Életért Egyesület

TÁJÉKOZTATÓ

Az Egy Jobb Életért Egyesület 2011-ben alakult azzal a céllal, hogy a térségben élő lakosság életminőségének javításához, a helyi közösségek megerősítéséhez, a helyi gazdaság fejlesztéséhez, valamint a térségben rendelkezésre álló fejlesztési lehetőségek hatékony kihasználásához hozzájáruljon.

Az Egyesület munkájának egyik meghatározó területe a LEADER program keretében megvalósuló helyi vidékfejlesztés, amelynek során a helyi szereplők – önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások, egyházi szervezetek és magánszemélyek – együttműködésére építve kerültek meghatározásra a térség fejlesztési irányai és szükségletei.

A LEADER megközelítés egyik legfontosabb sajátossága, hogy a fejlesztési célok és a támogatási lehetőségek a helyi szükségletekre reagálva, a helyi szereplők bevonásával kerülnek kialakításra. A Helyi Fejlesztési Stratégia ennek megfelelően olyan fejlesztési irányokat fogalmaz meg, amelyek a helyi gazdaság erősítését, a közösségi élet fejlesztését, a helyi értékek megőrzését, valamint a térség népességmegtartó erejének növelését szolgálják.

Az Egyesület célja, hogy a rendelkezésre álló fejlesztési források minél szélesebb körben, a helyi igényekhez igazodva kerüljenek felhasználásra. Ennek érdekében a munkaszervezet a támogatási lehetőségek megismertetésével, tanácsadással, tájékoztatással és a pályázók segítségével is hozzájárul a térség fejlesztéséhez.

Az Egy Jobb Életért Egyesület Helyi Akciócsoport területéhez összesen 23 település tartozik. A Helyi Akciócsoport működési területe a Nyírbátori járás csaknem teljes területét lefedi, amelyhez 19 település – Bátorliget, Encsencs, Kisléta, Máriapócs, Nyírbéltek, Nyírbogát, Nyírcsászári, Nyínderzs, Nyírgelse, Nyírgyulaj, Nyírlugos, Nyírmihálydi, Nyírpilis, Nyírvasvári, Ömböly, Penészlek, Piricse, Pócspetri és Terem – tartozik.

A területhez emellett a Mátészalkai járás három települése, Nyírkáta, Mérk és Vállaj is csatlakozik, továbbá egy külterületi településrészrel érintett település is kiegészíti.

Egy Jobb Életért Egyesület

A működési terület lakosságszáma: **39.674 fő**.

A térség településeinek adottságai, gazdasági szerkezete, társadalmi helyzete és természeti-kulturális értékei eltérőek, ugyanakkor számos közös fejlesztési igény fogalmazható meg. Ilyen többek között a helyi vállalkozások versenyképességének javítása, a közösségi infrastruktúra fejlesztése, a helyi értékek megőrzése, a turisztikai lehetőségek jobb kihasználása, valamint a helyi közösségek együttműködésének erősítése.

Az Egyesület munkaszervezete ezen igényekre reagálva folyamatos kapcsolatot tart a térség önkormányzataival, vállalkozásaival, civil szervezeteivel, egyházi szereplőivel és egyéb helyi közösségeivel.

Az Egyesület tevékenységéről, a pályázati lehetőségekről és az aktuális információkról a működtetett honlapon <https://egyjobbeletert.hu/> keresztül is rendszeresen tájékoztatást nyújt.

A 2014–2020-as programozási időszak, valamint az azt követő átmeneti időszak során az Egy Jobb Életért Egyesület egyik legfontosabb feladata a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása, a helyi felhívások elkészítése, meghirdetése és a támogatási kérelmekhez kapcsolódó feladatok ellátása volt.

Az alábbi helyi felhívások kerültek meghirdetésre:

- Mezőgazdasági kisüzemek, őstermelők támogatás, új vagy meglévő erőforrásokra építő helyi termékek előállítását, piacra jutását elősegítő támogatások 158.532.891 Ft
- Mikro-vállalkozások kisléptékű fejlesztése működési és termelési feltételeinek javítása, hatékonyságának növelése 59.949.738 Ft
- Helyi közösségek célorientált támogatása, tevékenységükhöz kapcsolódó eszköz és infrastruktúra fejlesztése 10.000.000 Ft
- Helyi fejlesztések támogatása 240.000.000 Ft
- Helyi fejlesztések támogatása 80.132.377 Ft

Egy Jobb Életért Egyesület

- Mikrovállalkozások kisléptékű fejlesztése működési és termelési feltételeinek javítása, hatékonyságának növelése 77.630.272 Ft
- Táji-természeti-, és kulturális értékek megőrzésére, fenntartható használatra irányuló turisztikai tevékenységek támogatása 77.200.213 Ft
- Innovatív közösségi, térségi programok megvalósítása, programsorozatok és együttműködésen alapuló rendezvények támogatása. A térség néprajzi értékeinek összegyűjtése, kiadványban való megjelentetése. 40.909.089 Ft

Egyesületünk az elmúlt időszakban a Vidékfejlesztési program keretében meghirdetett LEADER Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása projektben 3 db együttműködési pályázatunk valósult meg:

- VP-19.3.1-17 LEADER Helyi Akciócsoportok együttműködés tevékenységeinek előkészítése 3306694911 azonosítószámú projekt – 11.682.617 Ft
- VP-19.3.1-17 LEADER Helyi Akciócsoportok együttműködés tevékenységeinek előkészítése 3246145496 azonosítószámú projekt – Egy Jobb Életért Egyesület – 6.552.289 Ft, Kállósemjén Nagyközség Önkormányzat – 5.629.836 Ft, Együtt Egymásért Nyírbogáton Alapítvány – 5.739.537 Ft
- VP-19.3.1-17 LEADER Helyi Akciócsoportok együttműködés tevékenységeinek előkészítése 3440193787 azonosítószámú projekt – Egy Jobb Életért Egyesület – 8.075.778 Ft, Beregi Ifjúsági Közművelődési és Szabadidő Egyesület – 3.483.779 Ft, Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület – 5.328.946 Ft

A KAP időszakra a „HFS-ek végrehajtására jutó, helyi támogatási kérelmekre fordítható forrás összege 626 395 893 Ft. Az intézkedések tekintetében 4 db helyi felhívást terveztünk melyeket az IH egyeztetve 1 felhívásunk jelent meg 2 felhívásunk megjelenése vár engedélyezésre. A célterületei hasonlóak az előző időszakhoz.

1. Vidéki térségekben a vállalkozások fenntartása, erősítése
 2. A vidéki térségben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájárulásának előmozdítása
 3. Vidéki térség, mint vállalkozási tér és lakóhely erősítése
- Községi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése;

Egy Jobb Életért Egyesület

Jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok:

Az Egyesület a jövőben is fontosnak tartja a térségi és térségek közötti együttműködések ösztönzését.

A lehetséges együttműködési területek között az alábbiak emelhetők ki:

- jelentős európai uniós és hazai fejlesztési források hatékony kihasználása;
- képzési és tudásátadási programok megvalósítása;
- hátrányos helyzetű személyek és csoportok támogatása;
- helyi vállalkozások közötti együttműködések kialakítása;
- turisztikai potenciálok kiaknázása;
- természetjárás és aktív turizmus fejlesztése;
- sporttal kapcsolatos fejlesztések;
- kulturális örökség megőrzése;
- templomok, kúriák, kastélyok és egyéb épített értékek hasznosítása;
- kihasználatlan önkormányzati ingatlanok felújítása és új funkcióval való megtöltése;
- helyi termékek és szolgáltatások népszerűsítése;
- közös rendezvények és programsorozatok szervezése;
- jó gyakorlatok és tapasztalatok átadása;
- fiatalok helyben tartását szolgáló kezdeményezések támogatása.

A jövőbeni együttműködések egyik fontos célja lehet a térség szereplőinek összekapcsolása annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokat közösen, hatékonyabban tudják hasznosítani.

Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési célokhoz:

Az Egy Jobb Életért Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiájának céljai összhangban állnak a térség és a vármegye fejlesztési törekvéseivel.

A fejlesztések egyik legfontosabb célja a helyben élők életminőségének javítása, a helyi gazdaság erősítése, a közösségek megtartó erejének növelése és a térségben rendelkezésre álló természeti, kulturális és gazdasági erőforrások hatékonyabb hasznosítása.

Egy Jobb Életért Egyesület

A HFS megvalósítása többek között az alábbi területekhez kapcsolódik:

- a helyi gazdaság és vállalkozások fejlesztése;
- a helyi foglalkoztatási lehetőségek erősítése;
- a közösségi infrastruktúra fejlesztése;
- a helyi kulturális és természeti értékek megőrzése;
- a turisztikai potenciál kihasználása;
- a társadalmi és közösségi kapcsolatok erősítése;
- a vidéki életminőség javítása;
- a helyi és térségi együttműködések támogatása.

Nyírbogát, 2026. 09. 10.

Madácsiné Barna Erzsébet Brenda

elnök

Egy Jobb Életért Egyesület

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ

a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület 2025–2026. évi szakmai tevékenységeiről

A 2023–2027-es Helyi Fejlesztési Stratégia célrendszerére építve

2026. szeptember 03.

Készítette: Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete

1. A Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület (HACS) működési területe 30 településre terjed ki. A települések közül 26 a vásárosnaményi járáshoz (Aranyosapáti, Barabás, Beregdaróc, Beregsurány, Csaroda, Gelénes, Gemzse, Gulács, Gyüre, Hetefejércse, Ilk, Jánd, Kisvarsány, Lónya, Márokpapi, Mátyus, Nagyvarsány, Olcsva, Tákos, Tarpa, Tiszaadony, Tiszakerecseny, Tiszaszalka, Tiszavid, Vámosatya, Vásárosnamény), 4 település (Jéke, Lövépetri, Pap, Nyírlövő) pedig a kisvárdai járáshoz tartozik. A Felső-Tisza Völgye térségének területe 603,1 km². Az itt élő lakosok száma 34.194 fő. A térség legnagyobb lakónépességű-, egyetlen városi ranggal rendelkező települése Vásárosnamény.

Feladata, hogy a helyi önkormányzatok, civil szervezetek, vállalkozások és egyéb térségi szereplők bevonásával összehangolja a helyi fejlesztési igényeket, elősegítse az együttműködéseket, valamint közreműködjön a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásában.

A 2023–2027-es programozási időszakban a Helyi Akciócsoport változatlan területi felállásban folytatja tevékenységét. Az Egyesület közgyűlése 2023. január 25-én az 1/2023. (I.25.) számú határozatával döntött arról, hogy a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósítása továbbra is 30 településre terjed ki. A térség társadalmi, gazdasági és természeti adottságai indokolják az összehangolt, helyi igényekre épülő vidékfejlesztési beavatkozásokat.

Egyesületünk strukturális felépítése: egyesületünket az elnök vezeti, akinek akadályoztatása esetén az alelnök látja el a feladatokat. A vezetést kiegészíti egyesületünk 11 fős elnöksége, felügyelőbizottságunk 3 fős. Elnökségünk tisztségviselői mindhárom szférát képviselik a megfelelő arányban, így korábban döntőbizottsági feladatok ellátását is biztosította a testület. Az egyesület adminisztratív szervezete a munkaszervezet, amely 3 fővel működik. Egy fő munkaszervezet vezető és két fő-, jelenleg térségfejlesztési referens minőségben. A munkaszervezet látja el az egyesület mindennapi feladatait, a közgyűléstől, az elnökségtől, illetve a vezető tisztségviselőktől kapott feladatokat, korábban kapcsot biztosítottak az irányító szervezetek irányába és így az általuk meghatározott feladatokat is biztosította.

A szervezet munkaszervezete a stratégiai tervezés, a pályázói tájékoztatás, a helyi felhívások előkészítése és végrehajtásának támogatása mellett folyamatos kapcsolattartást biztosít a térségi szereplőkkel. A LEADER-megközelítés alapelveinek megfelelően a fejlesztési folyamatban kiemelt szerepet kap az alulról építkező tervezés, a partnerség, az innováció és a helyi erőforrások hasznosítása.

2. A 2023–2027-es Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

A Helyi Fejlesztési Stratégia végleges változatát a Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület közgyűlése 2023. december 7-én, a 6/2023. (XII.07.) számú határozatával fogadta el. A stratégia kialakítását helyi igényfelmérés, projektötletek gyűjtése és partnerségi tervezés előzte meg.

A stratégia központi törekvése a Felső-Tisza térségének gazdasági és társadalmi megerősítése, a helyi életminőség javítása és a közösségek megtartóerejének növelése. A 2025-ben meghirdetett helyi felhívások alapján a végrehajtás három hangsúlyos iránya különösen jól kirajzolódik: a helyi vállalkozások versenyképességének növelése, a helyi közösség életminőségének javítása, valamint a térségi civil szervezetek aktivitásának erősítése.

E célok egymást erősítik. A vállalkozások fejlődése hozzájárul a helyi foglalkoztatáshoz és jövedelemtermelő képességhez; az élhető települési környezet és a helyi szolgáltatások javítása erősíti a népességmegtartást; az aktív civil közösségek pedig a társadalmi kohéziót, a helyi identitást és az együttműködési kultúrát fejlesztik.

3. A 2025–2026. években végzett szakmai tevékenység és a főbb eredmények

A 2025–2026-os időszak a 2023–2027-es Helyi Fejlesztési Stratégia gyakorlati végrehajtásának meghatározó szakasza. A stratégiai célok konkrét helyi pályázati konstrukciókban jelentek meg, miközben a munkaszervezet tájékoztatási, koordinációs és pályázói támogató feladatai is előtérbe kerültek.

3.1. Helyi vállalkozások fejlesztése

2025. május 27-én megjelent a KAP-RD57-037-1-25 kódszámú, „Helyi vállalkozások versenyképességének növelése” című helyi felhívás. A támogatási kérelmek benyújtására az első benyújtási szakasz végéig, 2025. július 15-ig volt lehetőség. A felhívás célja a helyi vállalkozások működési feltételeinek javítása, kisléptékű beruházásainak, technológiai fejlesztéseinek ösztönzése, valamint a tevékenységeikhez kapcsolódó építési beruházások, megújuló energiát felhasználó fejlesztések megvalósulása, ezzel hozzájárulva piaci helyzetük erősítéséhez, termékeik és szolgáltatásaik piacra jutásához, értékesítéséhez. A Felhívás kapcsán 65 darab kérelem került benyújtásra melyek keretében az igényelt összeg meghaladja a 750.000.000 HUF-ot.

A konstrukció a helyi gazdasági szereplők fejlődését, korszerűsödését és hosszabb távú működőképességét szolgálja.

3.2. A helyi közösség életminőségének javítása

2025. augusztus 28-án megjelent a KAP-RD57-037-2-25 kódszámú, „A helyi közösség életminőségének javítása” című felhívás. Az első benyújtási szakasz 2025. október 15-én zárult. A fejlesztési irány a települések élhetőségének, közösségi funkcióinak és a helyi szolgáltatási környezetnek a javításához járul hozzá. A Felhívás keretében az 1. célterület A vidéki lakosság helyben tartásának és életminőségének javításához nagyban hozzájárulnak a közösségi terek,

szabadtéri rekreációs helyek kialakítására lehet forrást igényelni. A 2. célterület keretében a helyi/térségi rendezvények, programok lebonyolítására nyílik lehetőség. A két célterület kapcsán összesen 17 darab kérelem kerül benyújtásra 181.608.086 HUF forrás igényrel.

3.3. Civil szervezetek aktivitásának erősítése

2025. szeptember 26-án megjelent a KAP-RD57-037-3-25 kódszámú, „Térségi civil szervezetek aktivitásának erősítése” című helyi felhívás. A támogatási kérelmek benyújtására 2025. november 26-ig, az első benyújtási szakasz végéig volt lehetőség. A felhívás a helyi közösségek szervezőerejét, kezdeményezőképességét és együttműködési képességét erősíti. A Felhívás keretében támogathatóvá vált a helyi civil szervezetek tulajdonában vagy bérleményében lévő épületek felújítása, tevékenységeikhez kapcsolódó eszközök és/vagy gépek beszerzése, általuk szervezett rendezvények, táborok megvalósítása. A Felhívás keretében 10 kérelem került benyújtásra 43.010.779 HUF forrás igényrel.

3.4. Tájékoztatás és szakmai segítségnyújtás

A pályázati felhívások megjelentetését az Egyesület tájékoztató és segítő tevékenysége egészítette ki. A honlapon elérhetővé váltak a pályázati felhívások, értékelési szempontok, együttműködési minták, felhasználói kézikönyvek és egyéb segédanyagok. A munkaszervezet tájékoztató fórumokkal és közvetlen kapcsolattartással is támogatja a leendő kedvezményezetteket.

A 2026. évi szakmai tevékenységben a meghirdetett felhívásokhoz kapcsolódó végrehajtási, tájékoztatói és koordinációs feladatok, valamint a HFS céljainak folyamatos nyomon követése kap kiemelt szerepet. Jelenleg a KAP-RD57-037-1-25 kódszámú Felhívás feldolgozása döntés előkészítés előtt áll, a másik két Felhívás kérelmeinek adminisztratív ellenőrzése folyamatban van. A projektek tényleges megvalósulási eredményei a támogatási és végrehajtási folyamat előrehaladásával értékelhetők teljeskörűen.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A Felső-Tisza térségének egyik legfontosabb hosszú távú kihívása a népességmegtartó képesség erősítése. Ehhez szükséges a helyi foglalkoztatási lehetőségek bővítése, a vállalkozások stabilitásának és versenyképességének javítása, valamint olyan életkörülmények kialakítása, amelyek a fiatalabb korosztályok számára is vonzóvá teszik a térségben maradást.

A térség jelentős természeti, kulturális és turisztikai értékekkel rendelkezik. Ezek gazdasági és közösségi hasznosításához ugyanakkor összehangolt kínálatfejlesztésre, minőségi szolgáltatásokra, térségi marketingre, valamint a helyi termékek és hagyományok erőteljesebb megjelenítésére van szükség.

További kihívást jelent a kisebb települések szolgáltatásainak fenntarthatósága, a civil szervezetek működési kapacitásának erősítése, a digitalizáció lehetőségeinek jobb kihasználása,

valamint az önkormányzati, vállalkozói és civil szereplők közötti tartós együttműködések kialakítása.

A fejlesztések során egyre fontosabb szempont a környezeti fenntarthatóság, az energiahatékonyság és a természeti értékek megőrzése is.

5. Jó gyakorlatok és kiemelkedő kezdeményezések

A térség korábbi LEADER-fejlesztéseinek egyik fontos tanulsága, hogy a helyi identitást, a turisztikai vonzerőt és a gazdasági szereplők piaci lehetőségeit együttesen erősítő kezdeményezések képesek tartós térségi hatást kiváltani.

Jó gyakorlatként említhető a Felső-Tisza Völgye Minőségi Védjegy kezdeményezés, amelynek célja a helyi termékek és szolgáltatások elismerése, népszerűsítése és piaci pozíciójuk erősítése. A védjegyszemlélet a helyi értékek egységes megjelenítésével egyszerre szolgálhat gazdaságfejlesztési és térségi marketingcélokat.

A LEADER-program hosszú távú eredményességének egyik kiemelkedő térségi példája a vásárosnaményi Hunor Vadászati Kiállítás. A kiállítás fejlesztésének első szakasza LEADER-program keretében indult, és az így létrejött turisztikai attrakció a későbbi fejlesztések alapjává vált. Az eredetileg mintegy 600 m²-es, interaktív elemekkel kialakított állandó kiállítás az öt földrész vadászható vadjait és élővilágát mutatta be, különös figyelmet fordítva Magyarország és a Bereg értékeire. A kezdeményezés további fejlődésének jelentős állomása volt, hogy a 2021. évi „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállításához kapcsolódóan a kiállítóteret 1800 m²-re bővítették. A fejlesztés jól szemlélteti a LEADER-szemlélet multiplikátorhatását: egy helyi kezdeményezés támogatása olyan tartós turisztikai és közösségi értéket hozott létre, amely később további beruházásokat és országos jelentőségű szakmai kapcsolódásokat alapozott meg. A Hunor Vadászati Kiállítás ezért a Felső-Tisza térségében olyan jó gyakorlatként értékelhető, amely egyszerre szolgálja a helyi identitás erősítését, a természetismereti szemléletformálást és a turisztikai vonzerő növelését.

A korábbi sikeres intézkedések közé sorolható a Térségi egységes arculatú információs pontok létrehozása, és a Program turizmus erősítése a Felső-Tisza Völgye HACS térségében. A Térségi egységes arculatú információs pontok létrehozása intézkedés keretében a Felső-Tisza Völgye HACS 11 településén került kialakításra több funkciós információs pont, mely a helyi lakosság mellett a térségbe látogató turisták számára is megfelelő tájékoztatást biztosít a település és a térségről. A másik sikeres intézkedés a Program turizmus erősítése a Felső-Tisza Völgye HACS térségében, mely keretében olyan program-sorozatokot tudtak megvalósítani, melyek a térség helyi hagyományaira és sajátosságaira épülnek.

A fentiekben említett térségi és helyi hagyományok-sajátosságok épített környezetben történő bemutatására minta projektnek tekinthető a Kisvarásány Önkormányzata által Szabadtéri szabadidős és rekreációs tevékenységek fejlesztése intézkedés keretében megvalósított “Falusi szabadtéri építmények létesítése” elnevezésű projekt. A projekt keretében falusi szabadtéri építmények létesítése valósult meg: utcafronti kerítés, udvari filagória, sütőház, aszaló és lekvárfőző, ágas pince, udvari építmények.

A térség és a település komplex formában őrzi a természeti, táji, az épített és kulturális értékeket. Ezek megfelelő környezetet biztosítanak öko- és szabadidő turisztikai helyek kialakítására, ahol az ide érkező turisták és a helyi lakosok számára is lehetőség nyílik a szabadidős, rekreációs tevékenységekre. Továbbá a természeti értékek interaktív, oktató jellegű bemutatására is sor kerül. A fejlesztés környezettudatos nevelési és helyi értékeket bemutató elemeket tartalmaz. A létrehozott komplex „falusi udvar” helyi, térségi hagyományos a térségben történelmi és kulturális múlttal rendelkező mesterségek és természeti, kulturális értékek bemutatására irányul. Az Önkormányzat, mint projekt gazda Oktatási - nevelési intézményekkel és a fejlesztéshez kapcsolódó tevékenységet végző civil szervezetekkel kötött együttműködések. Ezek főbb célja, hogy a partnereikkel közösen olyan programok és rendezvények valósuljanak meg, amelyek hagyomány ápolásra, egészséges életmódra és a szabadidő hasznos eltöltésére irányulnak és a település és a térség lakossága mellett kiemelt figyelmet fordítanak a fiatalabb korosztályok programokba történő bevonására.

Szintén értékes irányt képviselnek a térségi értéktáró és turisztikai együttműködések. Az „Értékeink útján a Nyírségben, Beregben” című tanulmány, valamint a térség településeit és értékeit bemutató kommunikációs kezdeményezések azt mutatják, hogy a helyi örökség rendszerezett feltárása és közös bemutatása alapot teremthet új turisztikai termékek, útvonalak és együttműködések kialakításához.

A jövőben azok a projektek tekinthetők különösen jó gyakorlatnak, amelyek több település vagy több szektor együttműködésére épülnek, helyi erőforrásokat hasznosítanak, mérhető közösségi vagy gazdasági eredményt hoznak, és a támogatási időszak lezárását követően is fenntarthatóan működnek.

6. Kapcsolódás a vármegyei területfejlesztési célokhoz

A Helyi Fejlesztési Stratégia célrendszere szervesen kapcsolódik Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 2021–2027-es területfejlesztési dokumentumaihoz. A vármegyei tervezés kiemelt feladata a gazdasági és társadalmi felzárkózás elősegítése, a területi különbségek mérséklése, a foglalkoztatás és a helyi gazdaság erősítése, valamint a települési életminőség javítása.

A kapcsolódást erősíti, hogy a LEADER helyi felhívások közvetlenül támogatják a helyi vállalkozások fejlődését, a közösségi élet feltételeinek javítását és a civil társadalom megerősítését. Ezek a beavatkozások kisléptékű, helyi szinten célzott fejlesztésekkel egészítik ki a nagyobb vármegyei és TOP Plusz fejlesztéseket.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Integrált Területi Programjának 5.0 változatát a Vármegyei Közgyűlés a 14/2026. (II.19.) önkormányzati határozattal fogadta el. A HACS és a vármegye közötti szakmai kapcsolatok erősítése elősegítheti, hogy a helyi és vármegyei fejlesztések egymást kiegészítve, összehangoltan járuljanak hozzá a térség fejlődéséhez.

7. Jövőbeni együttműködési és fejlesztési lehetőségek

A következő időszakban indokolt tovább erősíteni a Helyi Akciócsoport, a vármegyei önkormányzat, a települési önkormányzatok, a civil szervezetek és a vállalkozások közötti rendszeres szakmai együttműködést. Ennek egyik eszköze lehet a fejlesztési igények és projektötletek folyamatos megosztása, valamint a különböző támogatási programok közötti szinergiák tudatos keresése.

Kiemelt lehetőséget jelent a turizmus térségi szintű szervezése. A természeti értékek, kulturális örökség, helyi rendezvények, aktív turisztikai lehetőségek és helyi termékek összekapcsolásával olyan komplex kínálat alakítható ki, amely növelheti a vendégéjszakák számát és a helyben realizálódó turisztikai bevételeket.

A helyi gazdaság fejlesztésében célszerű ösztönözni a vállalkozások közötti együttműködéseket, a helyi beszállítói kapcsolatokat, a digitalizációt, az energiahatékony beruházásokat és a térségi termékek közös piacra jutását. A közösségfejlesztés területén a fiatalok bevonása, az önkéntesség, a generációk közötti együttműködés és a helyi identitást erősítő programok jelenthetnek további kitörési pontokat.

A Helyi Fejlesztési Stratégia eredményességének fontos feltétele a jó projektek láthatóvá tétele is. A megvalósuló fejlesztések rendszeres bemutatása, a kedvezményezettek tapasztalatainak megosztása és a jó gyakorlatok térségi terjesztése további fejlesztési ötleteket és együttműködéseket generálhat.

8. Összegzés

A Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület 2025–2026. évi tevékenységének meghatározó eleme a 2023–2027-es Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásának gyakorlati elindítása és támogatása. A 2025-ben megjelent három helyi felhívás a helyi gazdaság, az életminőség és a civil közösségek megerősítésére koncentrál, vagyis közvetlenül reagál a térség legfontosabb fejlesztési szükségleteire.

A következő időszak feladata, hogy a támogatott fejlesztésekből minél több fenntartható, egymással is kapcsolatot teremtő projekt valósuljon meg. A helyi szereplők együttműködése, a térség saját erőforrásainak tudatos hasznosítása, valamint a vármegyei fejlesztési célokkal való összehangolás együttesen teremthet alapot a Felső-Tisza térségének hosszú távú, kiegyensúlyozott fejlődéséhez.

Felhasznált hivatalos források

- Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület: HFS 2023–2027 – a HFS elfogadásával, a területi lefedettséggel és a helyi felhívásokkal kapcsolatos közlemények.
- Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület: Hírek – a 2025-ben megjelent és lezárt helyi felhívások, pályázói segédanyagok és tájékoztatók.

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata: Területi tervezés; Integrált Területi Program 2021–2027, 5.0 változat, elfogadva 14/2026. (II.19.) önkormányzati határozattal.
- Vásárosnamény Város Önkormányzata / Bereg Szíve: Hunor Vadászati Kiállítás – az eredeti, közel 600 m²-es állandó kiállítás bemutatása; valamint a 2021-es bővítésről szóló korabeli szakmai sajtóanyag.

A KÖZÉP-SZABOLCSI LEADER EGYESÜLET
szakmai tevékenységének és térségi szerepvállalásának bemutatása
a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlés részére

Bevezetés

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület az Ibrányi járás nyolc településének – Balsa, Buj, Gávavencsellő, Ibrány, Paszab, Nagyhalász, Tiszabercel és Tiszatelek – együttműködésére épülő helyi akciócsoport. A térség a Rétközben, a Tisza felső szakaszának szabolcsi mélyárterében helyezkedik el, és földrajzi, gazdasági, társadalmi szempontból összetartozó vidéki térséget alkot.

A jelen összefoglaló célja, hogy a Vármegyei Közgyűlés számára rövid, ugyanakkor szakmailag megalapozott képet adjon a Helyi Akciócsoport működési területéről és szervezetéről, a 2023–2027. évi Helyi Fejlesztési Stratégia (HFS) fő irányairól, a 2025–2026. évek szakmai tevékenységéről, a térség fejlesztési kihívásairól, a jó gyakorlatokról, a vármegyei célokhoz való kapcsolódásról, valamint a jövőbeni együttműködés lehetőségeiről.

1. A helyi akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesületet az Ibrányi járás nyolc települése hozta létre. A HACS működési területe megegyezik az Ibrányi járás területével, amely a Rétköz nyugati részén található. A térség északi oldalát a Tisza határozza meg; a járást a Kisvárdai, a Kemecsei és a Nyíregyházi járás határolja. A térség területe 304,97 km², lakónépessége a stratégia 2022. évi adata szerint 22 224 fő.

Az akciócsoport területe 8 összefüggő települést foglal magában:

- **Városok:** Ibrány (járásközpont, közigazgatási, oktatási és egészségügyi centrum), Nagyhalász (alközpont, szakellátási és oktatási szerepkörrel);
- **Nagyközség:** Gávavencsellő;
- **Községek:** Balsa, Buj, Paszab, Tiszabercel, Tiszatelek.

A terület egységét nem pusztán a közigazgatási lehatárolás adja. A települések hasonló foglalkoztatási, gazdasági, társadalmi és kulturális kihívásokkal szembesülnek, miközben közös természeti és kulturális adottságokra építhetnek. Ilyen meghatározó erőforrás a Tisza és a hozzá kapcsolódó természeti környezet, a mezőgazdasági hagyomány, a kulturális örökség, a helyi rendezvények és a települések közösségi élete.

A HACS működése a LEADER hét alappilléreire épül: területalapú és alulról építkező megközelítésre, innovativitásra, integrált megközelítésre, sajátos helyi irányításra és finanszírozásra, hálózatiépítésre, valamint a közszféra, az üzleti szféra és a civil társadalom partnerségére. A szervezeti modellben a közgyűlés, az elnökség és a Helyi Bíráló Bizottság között oszlanak meg a döntéshozói feladatok; a stratégia szerint egyik szféra aránya sem haladja meg az 50%-ot.

A munkaszervezet személyes kapcsolattartással és helyben elérhető ügyfélszolgálatával támogatja a térségi szereplőket. A székhely Ibrányban található, a munkaszervezet irodája Nagyhalászban, a Multifunkcionális Szolgáltató Központban működik. A munkaszervezeti iroda megfelelő technikai háttérrel és ügyfélfogadási lehetőséggel rendelkezik.

A HACS egyik legfontosabb hozzáadott értéke, hogy a helyi fejlesztési igényeket nem kizárólag pályázati források közvetítőjeként kezeli. Feladata a helyi szereplők aktivizálása, a projekttervek felszínre hozása, a partnerségek ösztönzése, a hálózatiépítés és a fejlesztési lehetőségekhez való hozzáférés segítése.

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

A 2023–2027. évi Helyi Fejlesztési Stratégia átfogó célja a térség gazdasági növekedésének elősegítése, a vállalkozói környezet fejlesztése, a munkahelyek megtartása és új munkahelyek létrehozása, a szolgáltatások színvonalának javítása, az életkörülmények kedvezőbbé tétele és a térség népességmegtartó erejének növelése.

A stratégia két hangsúlyos beavatkozási terület köré szerveződik: egyrészt a helyi gazdaság és a mikrovállalkozások fejlesztése, másrészt a közösségi élethez kapcsolódó infrastruktúra, programok és helyi értékek támogatása. Ezt egészíti ki a helyi együttműködések, a turisztikai potenciál és a környezeti fenntarthatóság erősítése.

2.1. Helyi gazdaság és mikrovállalkozások erősítése

A stratégia kiindulópontja, hogy a térségben alacsony a vállalkozói aktivitás, a működő vállalkozások többsége kisméretű és tőkeszegény, munkahelyteremtő képességük korlátozott. A korszerűtlen technológiai és műszaki háttér, a telephelyek állapota és a marketing alacsony hatékonysága egyaránt rontja a versenyképességet.

Ennek megfelelően a HFS támogatni kívánja a mikrovállalkozások indítását, fenntartását és megerősítését, a helyi termékek és szolgáltatások fejlesztését, az új eszközök és technológiák beszerzését, valamint a vállalkozások működéséhez szükséges telephelyek építését, korszerűsítését és felújítását. Kiemelt cél a helyi gazdasági szereplők működési hatékonyságának és munkahelymegtartó, illetve munkahelyteremtő képességének növelése.

2.2. Községi terek, közösségi élet és helyi értékek

A stratégia másik meghatározó pillére a közösségi élet és a helyi identitás erősítése. A korszerű, vonzó közösségi terek a kulturális és közösségi események, civil szervezetek és önszerveződő csoportok működésének feltételeit teremtik meg. A fejlesztések egyúttal javítják a településképet, a szolgáltatások színvonalát és a lakosság életminőségét.

A rendezvények támogatása a hagyományőrzést, a kulturális értékek megőrzését, a generációk közötti kapcsolatokat és a lokális identitást erősíti. A térségi szintű események emellett turisztikai szerepet is betölthetnek, hiszen lehetőséget teremtenek helyi termékek, hagyományok, kulturális és természeti értékek bemutatására.

2.3. Fenntarthatóság, esélyegyenlőség és együttműködés

A HFS horizontális célként kezeli az esélyegyenlőséget, a társadalmi befogadást és a környezeti fenntarthatóságot. A stratégia előnyben kívánja részesíteni az energiahatékony, megújuló energiaforrást alkalmazó és környezetvédelmi szempontokat érvényesítő fejlesztéseket.

A partnerség valamennyi beavatkozásban fontos szempont. A stratégia különösen ösztönzi az önkormányzatok, vállalkozások és civil szervezetek közötti együttműködéseket, valamint a HACS-ok közötti tapasztalatcserét és a térségek közötti, illetve határon átnyúló együttműködéseket.

3. A 2025–2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület a KAP ST LEADER beavatkozás (KAP-RD57-059) keretében 2025 folyamán indította el az új ciklus helyi felhívásait.

3.1. A 2025–2026-ban meghirdetett Helyi Felhívások áttekintése

Az Egyesület a HFS céljaival összhangban három kulcsfontosságú felhívást tett közzé:

Felhívás azonosítója	Felhívás megnevezése	Megjelenés dátuma	Jelenlegi státusz / Eredmények
KAP-RD57-059-1-25	Vállalkozásfejlesztés a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület térségében	2025.09.17.	Lezárt. 38 db támogatási kérelem érkezett be a helyi vállalkozások részéről.
KAP-RD57-059-2-25	Közösségi terek fejlesztése és/vagy közlekedés- és közbiztonságot javító fejlesztések a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület térségében	2025.11.18.	Lezárt. 8 db önkormányzati támogatási kérelem érkezett be.
KAP-RD57-059-3-26	Közösségépítő és hagyományörzésre épülő rendezvények támogatása	2026.04.29.	Nyitva. Eddig 3 db önkormányzati pályázat érkezett be; a következő beadási szakasz 2026 novemberében kezdődik.

3.2. Operatív szakmai tevékenység és a felhívások jelenlegi állása

- **Pályázati aktivitás:** A meghirdetett kiírásokra összesen 49 db támogatási kérelem érkezett be.
- **Eljárási státusz:** A beérkezett támogatási kérelmek adminisztratív és tartalmi értékelése, ügyintézése a munkaszervezet részéről jelenleg is folyamatban van. Támogatói döntések meghozatalára még nem került sor.
- **Térségi jelenlét és ügyfélkezelés:** A munkaszervezet a 2025–2026-os időszakban intenzív szakmai tanácsadást, tájékoztató fórumokat, valamint egyéni konzultációkat biztosított a pályázók részére a térség településein, felkészítve a szereplőket a támogatási kérelmek benyújtására.

A 2025–2026. évek szakmai munkáját a 2023–2027. évi HFS végrehajtása, a helyi szereplők tájékoztatása és a projektgenerálás határozza meg. A HACCS szerepe ebben az időszakban különösen azért jelentős, mert a LEADER források kis léptékű, helyi igényekre reagáló fejlesztéseket képesek elérhetővé tenni olyan szereplők számára is, akik nagyobb programokban nehezebben jutnának forráshoz.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A HFS helyzetfeltárása alapján az akcióterület alapvetően a gazdaság alacsony versenyképessége, valamint a lakosságot érintő szociális és kulturális hátrányok miatt igényel beavatkozást.

Demográfiai kihívások: csökkenő vagy stagnáló lakosságszám, előregedés és a fiatal, illetve képzett munkaerő elvándorlása.

Foglalkoztatási problémák: magas álláskeresői létszám, alacsonyabb képzettségi szint és korlátozott számú, magasabb hozzáadott értékű munkahely.

Vállalkozások versenyképessége: a mikrovállalkozások túlsúlya, tőkehiány, korszerűtlen technológiai háttér, gyenge marketing és alacsony munkahelyteremtő képesség.

Agrár- és helyi termék kihívások: az alapvetően mezőgazdasági térségben alacsony a feldolgozottság foka, és erősítésre szorul a termelők közötti együttműködés.

Turizmus: a Tisza, a természeti környezet, a kulturális örökség és a helyi rendezvények ellenére a turisztikai potenciál jelenleg alulhasznosított; hiányos a háttér-infrastruktúra és a térségi marketing.

Civil szféra: több civil szervezet forráshiányos, pályázati és humán kapacitásuk korlátozott.

Közösségi infrastruktúra: több településen szükség van közösségi terek korszerűsítésére, bővítésére és funkcionális fejlesztésére.

Környezeti és éghajlati kihívások: a szélsőséges időjárás, az árvíz, belvíz és aszály egyaránt indokolja a helyi alkalmazkodási és környezetvédelmi megoldások erősítését.

Forráshiány és önerő: a kisebb szereplők számára az önerő előteremtése és a hosszú fenntartási kötelezettség is akadályt jelenthet.

A kihívások egymással szorosan összefüggnek. A fiatalok helyben tartása például nem kizárólag munkahelyteremtési kérdés: szükség van élhető települési környezetre, közösségi lehetőségekre, megfelelő szolgáltatásokra és erős helyi identitásra is. Hasonlóképpen a turizmus fejlesztése sem önálló ágazati feladat, hanem a helyi termékek, a kulturális örökség, a közösségi rendezvények, a vállalkozások és az infrastruktúra együttműködését igényli.

5. Jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

5.1. Vállalkozásfejlesztési támogatások – a kis lépték előnye

A korábbi programozási időszak egyik legeredményesebb beavatkozása a helyi vállalkozások versenyképességét és a helyi termékek piacra jutását támogató konstrukció volt. A támogatások jelentős része meglévő szolgáltatások fejlesztését segítette, ami a vállalkozások piaci pozíciójának megerősítését és szolgáltatási színvonalának javítását eredményezte; több fejlesztés új munkahelyek létrejöttéhez is hozzájárult.

A tapasztalat ugyanakkor azt is megmutatta, hogy a helyi termékek és a turizmus fejlesztése terén további ösztönzésre van szükség. Ezen időszak egyik fontos feladata ezért a helyi termék–helyi szolgáltatás–turizmus kapcsolatrendszerének tudatos erősítése lehet.

5.2. Közösségi terek felújítása

Az előző időszakban 17 közösségi tér újult meg, kistelepülések parkjai, játszóterei, közösségi épületei elősegítve a népesség megtartását.

5.3. Térségek közötti együttműködés vészhelyzetek kezelésére

A „Cselekedjünk közösen – Térségek közötti együttműködés vészhelyzetek kezelésére” projekt a Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület, az Ibrányi Polgárőr Egyesület és az Ari-Zóna Egyesület együttműködésében valósult meg. A projekt eredménye a térségen kívüli kapcsolatrendszer erősítése, a vészhelyzet-kezelési tapasztalatok megismerése és a lakosság felkészítésének támogatása volt. A projekt támogatási összege 20 065 072 Ft, megvalósítása lezárult.

Jó gyakorlatként azért emelhető ki, mert egy helyi problémát – a veszélyhelyzetekre való felkészülést – nem kizárólag helyi szereplők bevonásával kezelt, hanem más térség

tapasztalatait is beépítette. A prevenció, a tudásátadás és a közösségi szemléletformálás egyaránt hozzájárult a helyi reziliencia erősítéséhez.

5.4. Térségek közötti környezetvédelmi szemléletformálás

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület és Nagyhalász Város Önkormányzata a Kereknád Egyesület bevonásával környezetvédelmi szemléletformáló együttműködést valósított meg. A projekt támogatási összege 20 048 316 Ft volt, és a projekt lezárult.

A programban a résztvevők megismerhették egymás természetvédelmi, környezetvédelmi és megújulóenergia-hasznosítási megoldásait. A jó gyakorlatok átültethetősége különösen fontos olyan térségben, ahol az árvíz, belvíz, aszály és a szélsőséges időjárási helyzetek miatt a helyi alkalmazkodóképesség növelése hosszú távú fejlesztési feladat.

6. A vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

A HFS közvetlenül illeszkedik Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye fejlesztési koncepciójának fő irányaihoz. A vármegye három átfogó célt fogalmaz meg: az „aktív megye”, a „szolidáris megye” és a „vonzó megye” célját. Ezek a helyi stratégia gazdaságfejlesztési, társadalmi felzárkózási, közösségfejlesztési és környezeti irányjaival egyaránt összhangban vannak.

Aktív megye

Az aktív megye cél az értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelésére irányul. Ehhez a HFS a mikrovállalkozások fejlesztésével, a helyi gazdaság erősítésével, a szolgáltatások fejlesztésével és a munkahelyek megtartásával kapcsolódik.

Szolidáris megye

A szolidáris megye cél a mélyszegénység mérséklését és a leszakadó térségek felzárkóztatását helyezi előtérbe. A HFS esélyegyenlőségi és közösségi beavatkozásai, a hátrányos helyzetű csoportok bevonása, a helyi szolgáltatások és közösségi terek fejlesztése ehhez a célhoz járulnak hozzá.

Vonzó megye

A vonzó megye célja a természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet vonzerejének növelése. A HFS a Tisza és a természeti értékek, a kulturális örökség, a hagyományörző rendezvények, a turizmus és a települési közösségi terek fejlesztésével járul hozzá ehhez.

Kapcsolódás a hét vármegyei stratégiai célhoz

Versenyképes élelmiszergazdaság – a mezőgazdasági térség helyi termékeinek, feldolgozottságának és piaci kapcsolatainak fejlesztésével.

Zöld megye – megújuló energia, energiahatékonyság, környezeti szemléletformálás és helyi alkalmazkodási megoldások révén.

Proaktív megye – a HACCS partnerségi, közösségsszervező és hálózatépítő szerepén keresztül.

Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok – a helyi szolgáltatások, vállalkozások és közösségi infrastruktúra fejlesztésével.

Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák – a vidéki életminőség, a népességmegtartás, közösségi terek és a helyi gazdaság fejlesztésével.

A HFS egyúttal tudatosan törekszik arra, hogy ne párhuzamos finanszírozást hozzon létre más programokkal. A stratégia szerint a LEADER olyan kisebb léptékű vagy sajátos helyi fejlesztéseket céloz, amelyek más programokból nehezebben vagy egyáltalán nem finanszírozhatók, miközben a TOP Plusz, KEHOP Plusz, EFOP Plusz és más programokkal szinergiák kialakítására törekszik.

7. A jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület a következő időszakban olyan együttműködési modellt tart indokoltnak, amely a LEADER helyi tudását és közvetlen kapcsolatrendszerét összekapcsolja a vármegyei szintű tervezéssel és koordinációval.

Rendszeres vármegyei–HACS szakmai egyeztető fórum kialakítása, ahol a HACS-ok bemutathatják a helyi tapasztalatokat, projektigényeket és finanszírozási hiányokat.

Közös projektgenerálás: a LEADER-ben nem finanszírozható, de térségi szempontból fontos ötletek közös továbbítása a megfelelő vármegyei vagy országos programok felé.

A gazdaságfejlesztés területén indokolt a helyi termelők, vállalkozások, kézművesek, kisipari szereplők és szolgáltatók együttműködésének erősítése, különösen a helyi termékek, rövid ellátási láncok és közös marketing területén. Ehhez kapcsolódva a Tisza menti települések – Ibrány, Gávavencsellő, Tiszabercel, Balsa és Tiszatelek – természeti, vízi és kulturális értékeire épülő egységesebb turisztikai kínálat kialakítása, közös marketing, tematikus útvonalak és programcsomagok létrehozása is jelentős lehetőséget jelent.

Térségi szempontból érdemes lenne közösen vizsgálni a Nyírvidéki Kisvasút használaton kívüli nyomvonalának turisztikai hasznosítását, valamint a Rétközi kerékpáros kapcsolatoknak a komplex térségi hasznosítási lehetőségeit.

Fontos együttműködési terület a környezeti és klímaalkalmazkodás, ezen belül a vízvizsztatartás, az aszály- és árvízi alkalmazkodás, a megújuló energia és a környezeti szemléletformálás. Emellett szükséges a helyi civil szervezetek és vállalkozások pályázati, projektmenedzsment- és együttműködési kapacitásainak fejlesztése, valamint a fiatalok helyben tartását szolgáló közösségi, képzési és vállalkozási lehetőségek bővítése.

Jó gyakorlatok vármegyei szintű megosztása: évente legalább egy olyan szakmai alkalom, ahol a HACS-ok és a települések konkrét, megvalósult projekteken keresztül mutatják be eredményeiket.

Nemzetközi és határon átnyúló LEADER-kapcsolatok bővítése, különösen a magyarok lakta térségek szervezeteivel kulturális, hagyományőrzési, környezetvédelmi és veszélyhelyzet-kezelési témákban.

Összegzés

A Közép-Szabolcsi LEADER Egyesület működési területe egy földrajzilag és társadalmi-gazdasági szempontból összetartozó, Tisza menti, alapvetően vidéki térség. A 2023–2027. évi Helyi Fejlesztési Stratégia világos választ ad a térség legfontosabb kihívásaira: a helyi gazdaság és a mikrovállalkozások megerősítését, a közösségi infrastruktúra és a helyi identitás fejlesztését, a turisztikai és helyi termékpotenciál jobb kihasználását, az együttműködések erősítését, valamint a fenntarthatósági és esélyegyenlőségi szempontok érvényesítését helyezi előtérbe.

A HACS szerepe túlmutat a támogatási források közvetítésén. A helyi szereplők megszólítása, a projektötletek fejlesztése, a partnerségek építése és a különböző fejlesztési források közötti eligazodás olyan hozzáadott érték, amely közvetlenül hozzájárulhat a térség fejlesztési kapacitásának erősítéséhez.

A vármegyei területfejlesztési célokkal való kapcsolat egyértelmű: a helyi stratégia egyszerre szolgálja az aktív és versenyképes gazdaság, a szolidáris és befogadó társadalom, valamint a vonzó, élhető és fenntartható vidék célját. A következő időszakban ezért különösen fontos lehet a HACS és a vármegyei önkormányzat közötti rendszeres szakmai párbeszéd, a projektgenerálás összehangolása, a jó gyakorlatok megosztása és a különböző fejlesztési források egymásra építése.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

TÁJÉKOZTATÓ

A Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület 2008-ban alakult azzal a céllal, hogy a Nyírség Helyi közösség által lefedett térség vidékfejlesztési feladatait ellássa.

LEADER Egyesületünk legfontosabb célja a helyi gazdaság erősítése, annak érdekében, hogy az itt élő emberek életminősége javuljon, a fejlett térségekhez hasonló szolgáltatásokhoz és lehetőségekhez jusson. A vidékfejlesztés eszközzrendszere alapvetően a helyi mikrovállalkozások erősítésén keresztül tudja ezt biztosítani, oly módon, hogy segíti e vállalkozások piacképességének javítását, azok diverzifikálásával és a gazdálkodás feltételeinek javításával.

E célok eredményes végrehajtása csak a térségben rejlő humán erőforrás kihasználásával, folyamatos, a gazdasági igényekhez alkalmazkodó fejlesztésével lehetséges.

A HFS alapvető célkitűzései között szerepel épített örökségünk, természeti értékeink és kulturális hagyományaink – megőrzése, a környezeti állapot fenntartása és javítása.

Építünk arra a partnerségben rejlő erőre, mely a helyi közösség szereplőinek összefogásában rejlik, és reményeink szerint hosszútávon életformává, a gondolkodás meghatározójává válik.

Mottónk: „tudás alapú, piacképes és diverzifikált gazdaság létrehozása a környezeti állapot megőrzésével, térségi összefogással.”.

A Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület az Észak-Alföldi régióban található, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 17 nyírségi települést foglalja magába, melyek közül 5 városi ranggal bír. A városai közül 3 kisváros 10 000 fő alatti (Balkány, Nagykálló és Nyírtelek), 2 pedig 10 000 fő feletti (Nyíregyháza Megye Jogú Város, Újfehértó), így ezen települések csak külterületeivel vesznek részt a támogatásra jogosultak között. A támogatásban részesülhető lakosság száma 59 788 fő.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Földrajzi elhelyezését tekintve a Nyíregyházi és Nagykállói kistérséget fedi le. A járások kialakulásával a Nyíregyházi és Nagykállói járás településeit foglalja magában, de itt már teljes lefedettségéről nem beszélhetünk. A nyíregyházi járásból nem tartozik az egyesülethez minden település.

Illetékességi területünk az alábbi településekre terjed ki:

Balkány, Biri, Bököny, Érpatak, Geszteréd, Kállósemjén, Kálmánháza, Kótaj, Nagycserkesz, Nagykálló, Nyírbogdány, Nyíregyháza (külterület), Nyírpazony, Nyírtelek, Nyírtura, Szakoly, Újfehértó (külterület)

Egyesületünkéről, tevékenységeinkről és felhívásainkról bővebb információt a nyirsegleader.eu weboldalon találnak.

A Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület folyamatosan dolgozik a Helyi Fejlesztési Stratégiában megfogalmazott és elfogadott intézkedések végrehajtásán.

A munkaszervezet rendszeresen részt vesz az Irányító Hatóság által szervezett tájékoztatókon és képzéseken, melyen a helyi felhívásokkal kapcsolatban sok hasznos információ és határidő kerül megnevezésre.

A 2014-2020 közötti időszakra 8 db helyi felhívás készült. A költségvetési időszakban rendelkezésre álló 732 504 276 Ft fejlesztési forrás tekintetében Egyesületünk 120% körüli forráslekötést teljesített.

A 8 felhívásból 4 közösségi célú és 4 gazdaságfejlesztésre irányuló pályázati lehetőség volt.

A közösségi célúakban a fő irányvonalak a közösségi és szabadidős terek fejlesztése, hagyományápolás és közösségi rendezvények támogatása. A vállalkozások számára beruházások, felújítások, bővítések, eszközök és gépek beszerzésére volt lehetőség.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

A jelenlegi KAP fejlesztési időszakra vonatkozóan munkaszervezetünk első feladata az új HFS (Helyi Fejlesztési Stratégia) kidolgozása volt.

A KAP időszakra a „HFS-ek végrehajtására jutó, helyi támogatási kérelmekre fordítható forrás összege **626 395 893 Ft.** Az intézkedések tekintetében **4 db helyi felhívást** készítettünk, melyek célterületei hasonlóak az előző időszakhoz.

- 1. Községi élet, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzés fejlesztésének támogatása**
- 2. Helyi mikrovállalkozások erősítésének, fejlesztésének támogatása**
- 3. Fenntartható turisztikai fejlesztések és rendezvények támogatása**
- 4. Kis értékű eszközök beszerzésének támogatása**

A Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület 2025 évi tevékenységének középpontjában Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtása, a helyi felhívások kiírása és megjelentetése állt, és mind a munkaszervezet, mind az egyesület a munkáját ennek szellemében végezte. Minden ezzel kapcsolatos határidőnek és előírásnak megfelelt.

Az Egyesületnek 2024-2027-es költségvetési időszakban a megjelentetett 4 db pályázati felhívásból 2 db került megnyitásra 2025. decemberig, ezekre 35 db támogatási kérelem érkezett be, összesen 461 045 475 Ft támogatási igénnyel.

2026-ban megnyitásra került a további 2 db felhívásunk, melyekre eddig 53 db támogatási kérelem érkezett be 129 691 391 Ft támogatási igénnyel.

A felsorolt intézkedések végrehajtása 2025 júliusában kezdődött, jelenleg is zajlik a beérkezett kérelmek ügyintézés és feldolgozása. Folyamatosan együttműködünk az Irányító Hatósággal és az Államkincstár Agrár- és Vidékfejlesztési Osztályával.

A LEADER program a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű,

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít. Kihívásaink között kell említeni a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit. Erre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja. E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

További gyengeségünk a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei. Erre reagál az a szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképével összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

Mivel a KAP időszakban beérkezett kérelmek ügyintézése folyamatban van, ezért megvalósult projektek tekintetében csak az előző VP időszak megvalósult projektjeit tudjuk bemutatni.

Illetékességi területünkön lévő településeink mindegyikén valósult meg közösségi jellegű fejlesztés, melyeket az önkormányzatok vagy a helyi civil szervezetek valósítottak meg. Többek között felújításra kerültek közösségi épületek, sportöltözők, kialakításra kerültek játszóterek, parkok és közterek újultak meg.

A vállalkozói szektorban eszközök, gépek kerültek beszerzésre, illetve telephelyek építése, felújítása és bővítése valósult meg. Mindezek segítették a térség vállalkozásainak versenyképességeinek javítását.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Egyesületünk az elmúlt időszakban két térségek közötti együttműködési projektet valósított meg.

Hagyományok útján a Nyírségben és Zemplénben c. projekt :

A projekt keretében 2 helyi és katonai hagyományok őrzésével tevékenykedő egyesület együttműködése valósult meg a HACS koordinációjával. Az együttműködés keretében 4 +1 rendezvény (zárórendezvény) valósult meg a két partner és konzorcium vezető szervezésében. Ezen túlmenően eszközök és felszerelések beszerzése történt meg és elkészült egy közös részvétellel forgatott huszárokról szóló történeti film.

Mindannyiunk számára közismert tény, hogy a hagyományaink ismerete és megértése segít eligazodni a mindennapi életükben, egyfajta vezérfonal (pl. nagyböjt). Ismerjük az ünnepekhez kötődő különböző tájegységi hagyományokat (pl. karácsonyi vacsora)- melyek a hazatérés, az otthonlét biztonságát és ezzel együtt megnyugvást eredményeznek. A népi hagyományokban sok esetben keveredik a vallás és a babona (pl. fehér virág), de nagyon sok régi praktika- mely napjainkban reneszánszát éli- könnyebbé, sőt olcsóbbá teszi életünket. A katonai hagyományörzés értéke szintén felerősödött, hiszen mára megszűnt a sorkötelezettséggel fellazult a társadalmi ellenállás a katonasággal szemben. Mára hivatássá vált. A katonai hagyományörzés egyfajta szórakoztatás- mely egyszerre vált ki tiszteletet és érdeklődést a társadalomban. A fiatalabb generáció nevelési színtere erre a területre is kitolódott, sok szülő szívesen vesz részt ilyen jellegű rendezvényen gyermekével vagy íratja be akár katonai táborba is. Fontos, hogy kizárólag akkor vagyunk hitelesek és követendők ha egyenruháinkat és viseleteinket nem parádézási céllal, hanem őseink iránti tisztelettel és hittel viseljük és így mutatjuk a tárgyiasult és szellemi örökségünket, legyen szó egy enteriőről, rendezvényről vagy filmről.

A program újszerűsége, hogy a saját térségre jellemző hagyományok és tevékenységek bemutatása, közös tapasztalatcserén, tudásbázis átadáson, szakmai egyeztetésen keresztül egy kulturális, ismeretterjesztő, de ugyanakkor szórakoztató és az önképzés igényét is kiszolgáló produktumban valósul meg egy közösen elkészített film formájában.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület és partnereik együttműködése c. projekt:

Mindkét megvalósítási helyen fontos szerepet játszik a pálinka és a köré épült elméleti és gyakorlati tudás.

Az együttműködés során a Zsindelyes Tanya Kulturális Értékeinek Megóváásáért Alapítvány a költségek közül egy 27,26 m²-es, laminált padlós, akadálymentesen megközelíthető, az épített környezetbe illeszkedő közösségi tér építését vállalta Érpatakon. Onga Város Önkormányzata eszközbeszerzést valósított meg a Darvas Községi Ház és Múzeumba (a Pálinkamúzeum részébe), ahová egyedi masszív fa székeket (48db) egyedi fa rusztikus borozó asztalokat (8db, 170 x 78 x 90 cm) és egy tálaló bútort szerzett be. Az Önkormányzat ezen felül vállalta egy könyv kiadását, mely pálinkafőzést mutatja be múlt-jelen-jövő vonatkozásban.

A projekt újszerűségét az adja, hogy az együttműködés során figyelemmel van a térség egészének megszólítására, az önkormányzatok, a gazdasági szereplők és civilek együttműködését ösztönző programok megvalósításában. Fontos, hogy eddig nem történt a tagok között ilyen együttműködés, ami két különböző települést és azok lakosságát kapcsolja össze a közös hagyományok, a pálinkakészítéshez kapcsolódó kultúra által.

A közös tevékenység célja, hogy megoldást találjanak a közösségi élet felpezsdítésére, a kultúra alapú fejlődésre és végső soron a népességmegtartó erő növelésére mind lokális, mind pedig térségi szinten.

Az együttműködés további újszerűsége, hogy a megvalósítás során építés, eszközbeszerzés és rendezvény is történt, így komplexen biztosított a fenntartható és eredményes együttműködés.

NYÍRSÉG VIDÉKFEJLESZTÉSI
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok:

- Jelentős EU-s forrás rendelkezésre állása
- Elérhető programok képzések, hátrányos helyzetűek részére
- Kiaknázatlan turisztikai potenciálok (vadászat, horgászat, természetjárás, ritka növény és állatvilág bemutatása és megőrzése, sport), továbbá kulturális örökség megőrzése (templomok, kúriák, kastélyok)
- Hasznosítható, kihasználatlan önkormányzati ingatlanok felújítása, funkcióval való megtöltése
- Folyamatosan növekvő verseny a termékek és szolgáltatások piacán

Vármegyei Területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye operatív programja

Az operatív program legfontosabb célkitűzése az itt élő lakosság életminőségének javítása.

Jövőkép: „2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni”.

A megye operatív programjában megfogalmazott horizontális célok közül a HFS a következők megvalósulását segíti elő:

- 2. prioritás Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése.
- 3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketingtevékenység megvalósítása, melynek keretében tervezett intézkedések közül a vállalkozásfejlesztés és a közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás
- 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése

Nagykálló, 2026. szeptember 1.

Belicza László

elnök

Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület

Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület

Szakmai Tájékoztató

2026.

I. A Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének bemutatása

A Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület 2015. június 9-én, 13 település önkormányzatainak, civil szervezeteinek és vállalkozóinak összefogásával alakult meg. Az Egyesületet a Nyíregyházi Törvényszék 2015. július 14-én vette nyilvántartásba. Az Egyesület a korábbi Helyi Akciócsoport, a Közép-Nyírségért és Rétközért Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület munkáját folytatva vesz részt a térség vidékfejlesztési feladatainak megvalósításában. A 2007–2013-as programozási időszakban a térség 33 település összefogásával vett részt a helyi vidékfejlesztési programokban, amelyből a 2014–2020-as időszakban 13 település alkotta az Egyesület térségét. A 2023–2027-es programozási időszakban a térség 14 település együttműködésére épül.

A HACS által lefedett terület egy homogén, összefüggő vidéki egység, amely esetünkben túlnyúlik a Kemecsei járás közigazgatási határán. A fejlesztések megvalósítása során megfigyelhető, hogy maguk a kedvezményezettek is igyekeznek olyan ötletekkel előállni, amely a saját érdekeiken túl, a közösséget is szolgálják, ezzel is támogatva közvetlen környezetüket és lakóikat egyaránt. A HACS térséget Berkesz, Beszterec, Demecser, Gégény, Kék, Kemecse, Napkor, Nyíribrony, Nyírtét, Ramocsaháza, Sényő, Székely, Tiszarád és Vasmegyer települések alkotják. Az akciócsoportot alkotó települések nagy része a Kemecsei járáshoz, Sényő és Napkor a Nyíregyházi járáshoz, míg Nyíribrony és Ramocsaháza a Baktalórántházai járáshoz tartoznak.

II. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

A helyi fejlesztési stratégia megvalósítása hozzájárul a térségben élők életminőségének javulásához, a térség népességmegtartó erejének növeléséhez. Legfontosabb célkitűzésünk a térség gazdasági fejlődésének, valamint a tökeszegény környezet fellendítésének kialakítása. Az előbbieken felsoroltak egyik legfontosabb alappillére a munkahelyteremtés, munkahely megtartás, továbbá a vállalkozási kedv és a vállalkozások versenyképességének fokozása. Szükségszerű és elengedhetetlen a térségi szereplők

aktivitásának növelése, lehetőségeik kiszélesítése mindhárom szféra (üzleti-, civil-, és közszféra) tekintetében. További elérni kívánt cél tehát, olyan társadalmi és gazdasági környezet kialakítása a térségben, mely kihasználva az adott helyi és térségi sajátosságokat lehetőséget, megélhetést biztosít az itt élő lakosságnak, elősegítve ezzel a térségben élők, elsősorban a fiatalok elvándorlásának megállítást. Mindemellett további célkitűzés térségek közötti együttműködések kialakítása, megvalósítása, ezáltal mind a térségi mind a térségek közötti értékteremtő kapcsolatok létrejöttében való tevékeny részvételi szándék a Leader HACS részéről.

Elképzeléseink megvalósítását a helyi vállalkozások versenyképességének erősítésére, a mezőgazdaság fejlesztésére és piaci pozícióinak javítására, továbbá a köz- és civil szféra lehetőségeinek szélesebb körű támogatására alapozzuk, hozzájárulva egyúttal a helyi adóbevételek növekedéséhez.

A Helyi Fejlesztési Stratégia átfogó célja a vidéki térségekben élők életminőségének javítása, a helyi gazdasági, társadalmi és közösségi erőforrásokra épülő, élhető és fenntartható települési környezet kialakítása. Ennek keretében kiemelt jelentőségű a térség belső erőforrásainak innovatív és hatékony hasznosítása, a helyi gazdaság megerősítése, valamint az egyéni aktivitás, a felelősségtudat, a felelősségvállalás és az együttműködési készség erősítése.

A stratégia célja továbbá a hátrányos helyzetű munkavállalók helyben történő foglalkoztatásának elősegítése, ezáltal a társadalmi leszakadás mérséklése és a társadalmi felzárkózás támogatása. A helyi gazdaság fejlesztése és a stabil gazdasági alapok megteremtése ugyanakkor önmagában nem elegendő a térség életminőségének javításához. Ehhez olyan komplex, egymásra épülő fejlesztésekre van szükség, amelyek hozzájárulnak a megfelelő közlekedési feltételek, a fejlett kommunális infrastruktúra, a minőségi kulturális és közösségi szolgáltatások, valamint a vonzó és élhető települési környezet kialakításához.

A stratégia végső célja egy olyan térség kialakítása, ahol a helyi gazdaság erősödése, a társadalmi felzárkózás, a közösségek aktivitása és az élhető települési környezet egymást erősítve járul hozzá ahhoz, hogy a térségben élők számára hosszú távon kedvező élet- és munkakörülmények biztosítottak legyenek.

III. A 2025-2026. évben végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei

A 2025–2026. évek során a Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület munkaszervezete folyamatosan ellátta a Helyi Akciócsoport működéséhez kapcsolódó szakmai, ügyintézési, tájékoztatási és projektkövetési feladatokat. A vizsgált időszak egyik legfontosabb feladata a KAP Stratégiai Terv keretében megvalósuló LEADER helyi felhívások előkészítése, szakmai kidolgozása és az Irányító Hatósággal, valamint szükség szerint más szakmai szervezetekkel és HACS-okkal történő egyeztetése volt.

A munkaszervezet folyamatos tájékoztatást és tanácsadást biztosított a meglévő és potenciális kedvezményezettek részére, személyes, telefonos és elektronikus formában egyaránt. Emellett kiemelt figyelmet fordított a támogatott projektek megvalósításának nyomon követésére, a változásbejelentések és egyéb ügyintézési feladatok kezelésére, valamint a korábbi programozási időszak lezárásához kapcsolódó feladatok elvégzésére.

2026-ban a hangsúly egyre inkább az új LEADER helyi felhívások véglegesítésére és a kapcsolódó felülvizsgálati folyamatokra helyeződött át. Az előkészített felhívások feltöltésre kerültek az IIER rendszerbe, és az Irányító Hatóság, illetve a Kormányhivatal észrevételei alapján a szükséges módosítások folyamatosan megtörténtek. Jelenleg két helyi felhívás esetében a Kormányhivatali ellenőrzés lezárult, további két felhívás pedig az Irányító Hatóság ellenőrzésére vár.

A munkaszervezet emellett kiemelt figyelmet fordított az ügyintézési szakaszban elakadt támogatási kérelmek feltárására és az érintett ügyek eredményes lezárásának elősegítésére.

Összességében a 2025–2026. években a HACS működését a korábbi programozási időszak lezárásának támogatása, az új KAP Stratégiai Terv szerinti LEADER felhívások előkészítése, a kedvezményezettek folyamatos szakmai támogatása és a projektek nyomon követése jellemezte.

IV. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A térség fejlődésének egyik legjelentősebb kihívása a népességmegtartó képesség erősítése, amelyet a fiatalok és a képzett munkaerő elvándorlása, valamint egyes településeken az elöregedés is nehezít. A helyben elérhető munkalehetőségek korlátozott száma, az alacsony vállalkozási aktivitás, a tőkehiány és a közfoglalkoztatás jelentős szerepe egyaránt indokolja a helyi gazdaság és a vállalkozások megerősítését, az önfoglalkoztatás ösztönzését, valamint a helyben elérhető, stabil munkalehetőségek bővítését.

Kiemelt kihívást jelent továbbá a térségben működő civil és közösségi szereplők kapacitásainak erősítése. A civil szervezetek fontos szerepet töltenek be a helyi közösségek életében, ugyanakkor működésüket sok esetben alacsony pénzügyi, szakmai és pályázati kapacitás, valamint a szervezetek közötti együttműködések korlátozottsága jellemzi. A közösségi kezdeményezések, az együttműködések és a helyi aktivitás erősítése ezért a térség társadalmi kohéziójának és helyi erőforrásainak jobb kihasználása szempontjából is fontos feladat.

Fejlesztési kihívást jelent a térség kedvező adottságainak és helyi értékeinek nagyobb mértékű hasznosítása is. A mezőgazdaság meghatározó szerepe mellett szükség van a helyi termékekre és adottságokra épülő gazdasági tevékenységekre, valamint a feldolgozási lehetőségek fejlesztésére. A térség kulturális, természeti és épített öröksége jelenleg csak részben hasznosul, ezért a kulturális és turisztikai infrastruktúra, a programkínálat és a helyi értékekre épülő turisztikai együttműködések fejlesztése további lehetőséget jelent.

A térség hosszú távú fejlődését ugyanakkor a környezeti kihívások kezelése is meghatározza. A mezőgazdasági területeken jelentkező belvízveszély és talajdegradációs folyamatok, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatának igénye olyan beavatkozásokat tesz szükségessé, amelyek a gazdasági és társadalmi fejlődést a környezeti szempontok érvényesítésével kapcsolják össze.

Mindezek alapján a térség fejlesztésének középpontjában a helyi gazdaság megerősítése, a foglalkoztatási lehetőségek bővítése, a fiatalok és a képzett munkaerő helyben tartása, a vállalkozási és közösségi aktivitás ösztönzése, valamint a helyi természeti, kulturális és épített értékek fenntartható hasznosítása áll. E területek együttes fejlesztése hozzájárulhat a térség élhetőségének, versenyképességének és népességmegtartó képességének hosszú távú erősítéséhez.

V. A jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

A Nyírség és Rétköz Határán Vidékfejlesztési Egyesület a két évvel meghosszabbított 2014–2020-as programozási időszakban 8 helyi felhívás keretében biztosított támogatási lehetőséget a térség vállalkozásai, civil szervezetei és települései számára. A megvalósult fejlesztések jól példázzák, hogy a LEADER támogatások a térség gazdasági, közösségi és települési környezetének fejlesztéséhez egyaránt hozzájárultak.

Kiemelkedő eredményt hozott az **„Induló és működő mikro-vállalkozások fejlesztése”** című felhívás, amelynek révén több, a helyi szolgáltatások bővítését és a lakossági igények helyben történő kielégítését szolgáló vállalkozás is fejlődött. Ilyen fejlesztés volt többek között **autószerelő, gumiabroncs javító műhely, és autómosó kialakítása, cukrászda, csemegebolt és tűzép fejlesztése**, valamint egyéb helyi szolgáltatások fejlesztése.

A mezőgazdasági mikro-vállalkozások fejlesztését célzó intézkedés keretében több, a térség szempontjából egyedi vagy hiánypótló tevékenység valósult meg. Jó példaként emelhető ki a **friss kecsketejből egészséges termékek készítését lehetővé tevő, hagyományos házi tejfeldolgozó egység létesítése**, valamint a **méhészeti termelői tevékenység fejlesztése, a méz feldolgozása és forgalomba hozatala**, amely a térség minőségi termelői mézzel való ellátásához járul hozzá. Emellett zöldség- és gyümölcsfeldolgozáshoz kapcsolódó logisztikai fejlesztés és egyéb mezőgazdasági üzemfejlesztések is megvalósultak. A projektek jól példázzák a helyi termékek előállításának, feldolgozásának és piacra juttatásának támogatását, valamint a térség belső erőforrásainak helyben történő hasznosítását.

A **civil szervezetek támogatása** révén számos, a helyi közösségek működését és a kulturális értékek megőrzését szolgáló fejlesztés valósult meg. Támogatást kapott többek között keresztény zenekar és énekkar működéséhez szükséges eszközbeszerzés, amely a helyi Református Egyházközséggel együttműködésben valósult meg. Szintén kiemelhető a **rétközi népviselet beszerzése**, valamint a hagyományőrző programokhoz kapcsolódó **népi játszótér** kialakítása, amelyek a térség népművészeti értékeinek és hagyományainak megőrzését és népszerűsítését szolgálják. A fejlesztések között több

településen **kamerarendszerek beszerzése** is megvalósult a közbiztonság növelése érdekében.

A települési környezet és a közösségi infrastruktúra fejlesztését célzó projektek közvetlenül járultak hozzá a helyi lakosság életminőségének javításához. A támogatások segítségével többek között **családi parkok és játszóterek kialakítása, közösségi ház felújítása, valamint fedett buszvárók és utcai kerékpártárolók kialakítása** valósult meg. Ezek mellett a települések mindennapi szolgáltatásait erősítő fejlesztések, többek között helyi **patika felújítás** is megvalósultak. A fejlesztések közös jellemzője, hogy a helyi lakosság mindennapi életében közvetlenül hasznosuló, helyben hiányzó vagy fejlesztést igénylő infrastruktúrát és szolgáltatásokat erősítettek.

A **„Hagyományőrző és értékteremtő rendezvények”** című intézkedés a helyi identitás, az összetartozás és a közösségi együttműködés erősítését szolgálta. A támogatásoknak köszönhetően többek között hagyományőrző és közösségi rendezvények, például, **Kastélypark Fesztivál** is megvalósult.

A megvalósult projektek összességében jól szemléltetik a HACS LEADER megközelítésének sokszínűségét. A támogatások egyszerre járultak hozzá a **helyi vállalkozások és munkahelyek erősítéséhez, a helyi termékek előállításához és feldolgozásához, a helyi szolgáltatások bővítéséhez, a civil közösségek működéséhez, a közbiztonság javításához, a települési környezet fejlesztéséhez, valamint a helyi kulturális és közösségi értékek megőrzéséhez**. A projektek sokfélesége egyben azt is mutatja, hogy a LEADER támogatások a helyi igényekhez igazodva, kis léptékű, ugyanakkor a mindennapi életben közvetlenül érzékelhető fejlesztések megvalósítását is lehetővé tették.

VI. A vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

A Helyi Fejlesztési Stratégia szorosan illeszkedik a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Integrált Területi Program célkitűzéseire.

Átfogó célok:

- A vonzó megye – Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése.

Stratégiai célok:

- Versenyképes élelmiszergazdaság – az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon;
- Proaktív megye – A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása;
- Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák – a megye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése.

Prioritások:

- 1. prioritás: A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése;
- 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése.

A megyeszékhely közelsége miatt, meg kell említenünk a HFS Nyíregyháza megyei jogú város Integrált Településfejlesztési Stratégiájához való kapcsolódási pontjait is:

T1. Stabil, fejlett helyi gazdaság, minőségi foglalkoztatás;

T5. Élénk kulturális élet, rekreációs lehetőségek, fejlett turizmus;

T6. Magas minőségű természeti és épített környezet, egységes városi arculat

T7. Fiatalok megtartása, erős helyi identitás, együttműködő, közösségi, befogadó társadalom;

VII. A jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

A 2023–2027-es időszakban célunk szakmai kapcsolataink térségi szintű további erősítése és elmélyítése. A tervezett együttműködés keretében a működési területünkhöz tartozó települések civil szervezeteivel és a közsféra intézményeivel közösen olyan bemutató és promóciós tevékenységeket kívánunk megvalósítani, amelyek hozzájárulnak a térség és az egyes települések kulturális és természeti értékeinek, helyi sajátosságainak, fejlődési lehetőségeinek és gazdasági adottságainak szélesebb körű megismertetéséhez és népszerűsítéséhez.

Ennek keretében közös prezentációk, valamint a működési területünk valamennyi településének részvételével egy, a térség értékeit bemutató drónvideó vagy kisfilm elkészítését is tervezzük. Az együttműködéshez kapcsolódóan promóciós és marketingtevékenységek, valamint az ezek megvalósításához szükséges eszközbeszerzések is megvalósulhatnak.

Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület

Szakmai tájékoztató

1. Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület, mint Helyi Akciócsoport Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye közepén, a Közép-Nyírségben helyezkedik el. Az Akciócsoporthoz 15 település tartozik (Apagy, Baktalórántháza, Besenyőd, Laskod, Levelek, Magy, Nyírájkó, Nyírkársz, Nyírmada, Nyírtass, Ófehértó, Petneháza, Pusztadobos, Ramocsaháza, Rohod). A települések közötti város – Baktalórántháza és Nyírmada -, ezer fő alatti kistelepülések Besenyőd, Laskod, Magy, Nyírkércs. Baktalórántháza város járásközpont szerepet is betölt. A 15 település négy különböző járáshoz tartozik, az összlakosságszám 27.500 fő. A települések vonalas infrastrukturális ellátottsága megfelelő, a szennyvízelvezetés Nyírájkó és Nyírkércs településeken nincs kiépítve. A térségen két fő közlekedési útvonal halad át a 41-es és 4-es főút, az M3-as autópálya Ófehértó település mellett halad el, zsáktelepülés nincs, minden település szilárdburkolatú úton megközelíthető. Tömegközlekedés területén menetrend szerint közlekedő autóbuszjáratokkal minden település elérhető, a Nyíregyháza -Vásárosnamény vasútvonal a térség déli részén halad keresztül, érintve Apagy, Levelek, Ófehértó, Baktalórántháza és Nyírmada településeket. Az alapfokú oktatási – nevelési intézmények tekintetében a térség megfelelően ellátott, mind infrastrukturálisan, mind humán erőforrás tekintetében. A HACs területén hat helyen működik bölcsőde (Nyírmada, Petneháza, Levelek, Ófehértó, Apagy, Baktalórántháza), minibölcsőde Nyírájkón, a kisgyermekellátása érdekében családi napközi működik Levelek, és Baktalórántháza településeken. Biztos Kezdet gyerekházát három település működtet (Baktalórántháza, Pusztadobos, Nyírmada). Laskod kivételével minden településen van állami fenntartású általános iskola és önkormányzati óvoda, míg Nyírkércsen, Magyon és Baktalórántházán egy-egy egyházi fenntartású iskola is működik. A térségben egy középiskola működik, a Baktalórántházán a Vay Ádám Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium. Hét működő idősek otthonában összesen 166 férőhely áll rendelkezésre az arra rászoruló idősek számára. Baktalórántháza rendelkezik mentőállomással, mindezen túl a városban központi orvosi ügyelet és járóbeteg szakellátó is működik. Minden településen van védőnői feladatellátás és orvosi rendelő, fogorvos 12 településen elérhető. Gazdaság helyzetét tekintve a

megyében itt a legkevesebb az 1 000 főre jutó vállalkozás, mely országos szinten pedig a harmadik legalacsonyabb. Meghatározó ágazat a mező -és erdőgazdálkodás, de jelentős a kereskedelmi tevékenységet végzők száma is. A mezőgazdaságon belül kiemelkedő a baromfiágazat és a hozzá kapcsolódó feldolgozóipar. Ipari park minősítésű területtel Baktalórántháza város rendelkezik. Foglalkoztatási mutatók tekintetében a térség, különösen a baktalórántházi járás országosan is az utolsók közé tartozik. Magas a regisztrált munkanélküliek száma, közöttük sok az alacsony iskolai végzettségű személy. Nagy létszámú munkavállaltót foglalkoztató (multi) vállalkozás nincs a térségben.

Az HACCS címbirtokos egyesület tagjainak száma 91, melyet 15 önkormányzat, 14 civil szervezet, 2 egyház és 60 vállalkozás alkot. A LEADER pályázatok elbírálására az egyesület 11 fős Bírálóbizottságot hozott létre. A LEADER feladatellátáshoz kapcsolódóan az egyesület munkaszervezetet működtet, melynek létszáma az ellátandó feladatok függvényében 2-3 fő. A HACCS iroda Baktalórántházán, a városháza földszintjén kapott helyet, ahol a munkatársak a hét minden munkanapján személyes ügyfélszolgálatot biztosítanak az érdeklődők számára. Az információk célcsoporthoz történő eljuttatása érdekében a szervezet saját honlappal (www.baktaleader.hu) rendelkezik, valamint jelen van a közösségi médiában is.

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

Átfogó cél:

- Stabilabb mikrovállalkozási szféra létrehozása, fenntartása
- A térségben élők életminőségének javításával, helyi közösségek aktivizálásával egy élhetőbb térség kialakítása

A legfontosabb specifikus célok:

- a vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése

Indoklás: A térségben nagyobb létszámú munkavállalót foglalkoztatni képes vállalat (multi) nincs, a legtöbb esetben a településeken működő mikrovállalkozási szféra biztosít munkalehetőséget, így ennek a vállalkozási rétegnek a támogatása, segítése elengedhetetlen.

- a vidéki térségekben a lakosság számára elérhető helyi humán közszolgáltatások fejlesztése

Indoklás: A településeken eltérő mértékben ugyan, de magas a hátrányos helyzetű családok, személyek száma, akik számára biztosítani szükséges különböző humánszolgáltatásokat szociális, egészségügyi, munkavállalási és egyéb kapcsolódó szakterületen. A szolgáltatásokat nyújtó önkormányzatokat, önkormányzati társulásokat, civil szervezeteket, egyházakat segíteni kell a kapcsolódó fejlesztéseik megvalósításában.

- a vidéki térség, mint lakóhely erősítése; közösségi élet, közösségi tevékenységek, közterek, közösségi terek fejlesztése, természeti, épített és kulturális örökség, hagyományok, kultúra megőrzése

Indoklás: A Közép-Nyírségi térség turisztikai szempontból kiaknázatlan, kevés a vendégéjszakák és alacsony az ide látogató vendégek száma. Az ágazat fejlesztési elképzeléseit támogatni szükséges. A települések életében, a helyi identitástudat fejlesztésében és a lakosság megtartóerejének fenntartásában jelentős szerepe van a települési kisközösségeknek, melyek fejlesztéseit elő kell segíteni.

3. 2025-2026. évben végzett szakmai tevékenység és megvalósult fejlesztések főbb eredményei

A HACS 2025. évben a HFS-ben meghatározott célok eléréséhez négy pályázati felhívást dolgozott ki az alábbiak szerint:

1. Vállalkozások fejlesztésének támogatása (KAP-RD57-008-1-25)
2. Humánszolgáltatások fejlesztése (KAP-RD57-008-2-26)
3. Közösségi célú fejlesztések (KAP-RD57-008-3-26)
4. Települések és kisközösségek értékeit bemutató rendezvények (KAP-RD57-008-4-25)

A pályázati felhívások közül a 2025. évben meghirdetésre és megnyitásra került a pályázók számára a vállalkozások fejlesztését célzó és a rendezvények megvalósítását támogató felhívás. A vállalkozásfejlesztés célú felhívásra 43 db pályázat érkezett be, 147,5 millió Ft támogatási igénnyel. A rendezvény témában 19 db pályázat érkezett be, melyek támogatási igénye összesítve 34,5 millió Ft. 2026. év elején került megnyitásra a közösségi célú fejlesztésekhez kapcsolódó felhívás, melyre 21 db pályázat érkezett 66,7 millió Ft támogatási igénnyel. Az önkormányzatok humánszolgáltatásainak fejlesztését célzó felhívás 2026. szeptember 10-én nyílt meg, melyben 60

millió Ft áll rendelkezésre a pályázók előtt. Az egyesület a teljeskörű tájékoztatás érdekében minden pályázati felhíváshoz nyilvános tájékoztató fórumot tartott. A beérkezett kérelmek feldolgozása a Kormányhivatallal együttműködve folyamatos. Az ügyintézés lassú folyamat, a teljeskörű tájékoztatás, valamint a részletesen kidolgozott pályázati felhívás ellenére, a pályázatok, valamint a hozzájuk kapcsolódó dokumentációk minden kérelem esetében hiányosak. Helyi Bíráló Bizottsági Ülés és első körös döntés leghamarabb 2026. év végén várható. Több támogatást igénylő visszavonta kérelmét, a benyújtás óta eltelt hosszú idő, vagy egyéb gazdasági körülmény miatt. A felhívásonként rendelkezésre álló forrás nem került kimerítésre teljes mértékben. A fennmaradó összegek, valamint a visszamondásokból, jogosultsági feltételek nem teljesülése miatti elutasításokból keletkező forrásokból a 2027. év elején egy újabb, a mikrovállalkozások számára elérhető felhívás kerül kidolgozásra, meghirdetésre.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

Vállalkozások fejlesztése

A térségben az országos és megyei átlaghoz képest is elmarad a mikro-vállalkozások száma. A működő gazdasági szervezetek által előállított termékek és szolgáltatások versenyképessége alacsony. A vállalkozások számára rendelkezésre álló technológia a legtöbb esetben elavult, nem energia hatékony. A legtöbb mikro-vállalkozás számára kisléptékű fejlesztés is elégséges ahhoz, hogy az általa előállított termék hozzáadott értékének növelésével, vagy szolgáltatásfejlesztéssel új piacot szerezzen és így új munkahelyet, munkahelyeket hozzon létre. A működő mikro- és kisvállalkozásoknál marketingtevékenység nincs, vagy minimálisak az erre a célra fordított költségek.

Humánszolgáltatások biztosítása

Kistélepülések esetén elő kell segíteni közösségi terek kialakítását, építését, felújítását, eszközfejlesztését a fiatalok helyben tartásának érdekében. A lakosság számára elérhető humán jellegű közszolgáltatásokat (egészségügy, oktatás, szociális ellátás, étkeztetés, tanodák, biztos kezdet gyerekházak, segítő házak, közösségi házak, egyéb közösségi terek) és azok helyszíneit fenn kell tartani és fejleszteni szükséges. A szegregátumokban, telepszerű környezetben élők életkörülményeit javító, a lakókörnyezetben, illetve ahhoz közel lévő,

alacsony küszöbű szolgáltatásokat (egészségügyi ellátás, tisztálkodási feltételek, mosási lehetőség, főzési lehetőség stb. biztosítása) fejleszteni, javítani szükséges.

Közösségek megtartása

A térségben alacsony a működő civil szervezetek száma. A települések lakosságának megtartásában, életminőség javításában, hagyományörzésben, helyi kulturális és épített örökség megőrzésében, sport – és egészséges életmód fejlesztésében, közbiztonság javításában jelentős szerepet vállaló civil szervezeteket, egyházakat meg kell erősíteni, elő kell segíteni újabb civil szervezetek létrehozását. A civil szervezetek és egyházak forráshiánnyal küzdenek, a működés mellett még kisléptékű fejlesztésekre sincs lehetőségük. A térség minden településén működik bejegyzett egyházi szervezet. Az egyházak közösségépítő és lakosságmegtartó szerepe a településeken kiemelkedő. Az egyházak hitéleti tevékenységéhez kapcsolódó infrastrukturális háttér fejlesztésre szorul. A civil szervezetek és egyházak tevékenységéhez közvetlenül kapcsolódó kisléptékű infrastrukturális fejlesztéseket, valamint a tevékenységükhöz közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzéseket támogatni szükséges.

Települések és kisközösségek értékeinek megőrzése

A térség népessége – különösen a kistelepüléseken – folyamatosan csökken. A csökkenés legfőbb oka az elvándorlás. A kistelepülések lakosságmegtartó képességét negatívan befolyásolja az életminőséget javító programok, projektek hiánya is. A térségi hagyományok (kézművesség, gasztronómia, amatőr művészeti csoportok) őrzése veszélyben van, a probléma a 24. órában jár. Az életminőség javítása érdekében szervezett közösségi rendezvényeket - melyeket a szabadidő, sport, egészséges életmódra nevelés, esélyegyenlőség, környezettudatosság, hagyományörzés és innováció területén szerveznek - támogatni szükséges. A HACCS területén hagyományokkal rendelkező, partnerségre épülő térségi rendezvények támogatása (Fesztiválok, városnapok, vidékfejlesztési napok, szántóverseny) szintén fontos.

5. Jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

A 2021-2027 időszakra vonatkozóan LEADER támogató okirattal bíró művelet még nincs a térségben. A beérkezett támogatási kérelmek feldolgozása folyamatos. A beérkezett kérelmek több

mint fele a helyi mikrovállalkozások fejlesztésére vonatkozó pályázat. A műveletek keretében kisléptékű, maximum tízmillió forint támogatási összeget tartalmazó beruházások végrehajtására van lehetőség, melyeknek célja a működő vállalkozások megtartása, a mikrovállalkozások által foglalkoztatott munkaerő megőrzése a térségben. A kérelmek témája szerteágazó, szinte a teljes szolgáltatóipart lefedi, több pályázat érkeztek be járműjavító, kiskereskedelmi, fafeldolgozó, fémipari, valamint turisztikai szolgáltatóktól. A vállalkozások jelentős része a termeléséhez, szolgáltatásához használt elavult eszközállományt cseréli, illetve modernizálja, növelve ezzel a hatékonyságot, turisztikai területen szálláshely szolgáltatók fejlesztik vendéglátóhelyeiket építési beruházásokkal. A helyi civil szervezetek a tevékenységükhöz kapcsolódó eszközbeszerzésekre nyújtottak be a kérelmet. Önkormányzatok a helyi hagyományok, értékek megőrzéséhez kapcsolódó rendezvények megvalósítására, valamint közösségi terek megújítására pályáztak. A humánszolgáltatás célú felhívás pedig lehetőséget teremt számukra a temetkezési helyek megújítására, valamint ott épületek, építmények építésére, felújítására.

6. Vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye operatív programja

Az operatív program legfontosabb célkitűzése az itt élő lakosság életminőségének javítása. Jövőkép: „2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni”, melynek teljesüléséhez a Baktalórántháza és Térsége LEADER Egyesület is hozzájárul a helyi fejlesztési célkitűzéseivel és azok megvalósításával.

A megye operatív programjában megfogalmazott horizontális célok közül a helyi fejlesztési stratégia a következők megvalósulását segíti elő

- 2. prioritás: Hatékony környezetgazdálkodás és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése: a vállalkozások, önkormányzatok és a civil szféra számára is lehetőséget biztosítanak a pályázati felhívások megújuló energiaforrást felhasználó technológia kialakítására, fejlesztésére, valamint több felhívás támogatja az energetikai korszerűsítést tartalmazó fejlesztéseket.
- 3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketingtevékenység megvalósítása, melynek keretében tervezett intézkedések közül a vállalkozásfejlesztés és a közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás: A mikrovállalkozások, közöttük az induló

vállalkozók, valamint a civil szervezetek fejlesztéseire elkülönített pályázati felhívás és forrás áll rendelkezésre, ezen túl az önkormányzatok turisztikai tevékenységének fejlesztése is nevesítve van a támogatható tevékenységek között a felhívásokban.

- 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése. A helyi fejlesztési stratégia a prioritás több pontjához is csatlakozik. Vidéki közösségek fejlesztése: A HACS területén is jelentős problémát okoz az elvándorlás, elöregedő társadalom, romló egészségügyi mutatók, újratermelődő mélyszegénység. A településeken egyre kevesebb az összetartó helyi hagyományokat ápoló kisközösség. A helyi identitástudat megőrzésében fontos szerepet játszó közösségek kezdeményezéseit (rendezvények, programok) a helyi stratégia külön felhívás kidolgozásával segíti. Turizmus komplex fejlesztése vidéki térségekben: A startégiában megfogalmazásra kerültek a turizmussal kapcsolatos lehetőségek, célkitűzések, melyhez kapcsolódóan a helyi szolgáltatóknak lehetősége van pályázatot benyújtani a mikrovállalkozások számára elérhető pályázati felhívásban. Vonzó vidéki környezet és életminőség megteremtése: A településeken élő lakosság életminőségét, komfortérzetét jelentősen befolyásolja a lakókörnyezet, a településkép. A helyi stratégia célkitűzéseinek része az épített és természeti környezet megóvása, fejlesztése. Az önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak számára forrást biztosít a LEADER program a tulajdonukat képező közösségi terek, szolgáltatások működéséhez használt épületek, építmények megújítására, fejlesztésére.

7. Jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

Az egyesület a korábbi időszakhoz hasonlóan a jövőben is együtt kíván működni. Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzatával a megye fejlesztési stratégiájának kidolgozásában, projektek generálásában, valamint közös fejlesztések megvalósításában, akár konzorciumban, akár együttműködő partner státuszban.

Baktalórántháza, 2026. szeptember 11.

Tisztelettel:

Nagy Lajos
elnök

FELSŐ-SZABOLCSI VIDÉKFEJLESZTÉSI EGYESÜLET

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ

a Felső-Szabolcsi LEADER Helyi Akciócsoport tevékenységéről, a Helyi Fejlesztési Stratégia megvalósításáról és a térségi fejlesztésekhez való hozzájárulásról

1. A Felső-Szabolcsi LEADER Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének bemutatása

A Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Egyesület, LEADER Helyi Akciócsoportként (HACS) látja el a helyi vidékfejlesztési feladatokat. A HACS a Felső-Nyírség térségében, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye északkeleti részén működik. Működési területe 28 településre terjed ki, a HACS által lefedett terület nagysága 548,54 km², a támogatásra jogosult lakosság száma pedig 47 722 fő. A térség települései között négy kisváros – Ajak, Dombrád, Mándok és Záhony –, egy nagyközség, Tuzsér, valamint 22 község található. Kisvárdra a tanyás külterületei révén kapcsolódik a LEADER közösséghez.

A Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Egyesület partnerségen alapuló, háromszektoros szervezet, amelyben a közszféra, a civil szféra és az üzleti szféra képviselői egyaránt részt vesznek. Az Egyesület jelenlegi tagsága 98 tagból áll: 28 önkormányzat, 43 civil szervezet és egyházközség, valamint 27, az üzleti szférát képviselő szervezet alkotja. A három szektor külön tagozatban vesz részt az Egyesület munkájában, biztosítva a helyi szereplők széles körű képviseletét.

Az Egyesület legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés, amely mellett az Elnökség, valamint a Felügyelő Bizottság biztosítja a szervezet működésének irányítását és ellenőrzését. A HACS operatív feladatait a munkaszervezet végzi. A munkaszervezet Fényeslitkén, a Községháza épületében, a 4621 Fényeslitke, Kossuth út 96. szám alatt működik. A munkaszervezet két főből áll: egy munkaszervezet-vezetőből és egy vidékfejlesztési menedzserből. Az iroda személyes ügyfélkapcsolattartást, tájékoztatást és szakmai segítségnyújtást biztosít a térség szereplői számára.

A HACS működésének alapját a LEADER módszer, azon belül a helyi szereplők bevonása, az együttműködés és a partnerség képezi. Az Egyesület feladata nem kizárólag a helyi fejlesztési források közvetítéséhez és a támogatási felhívásokhoz kapcsolódó feladatok ellátása, hanem a térségi fejlesztési igények feltárása és összehangolása, a helyi közösségek, önkormányzatok, civil szervezetek és vállalkozások együttműködésének ösztönzése, valamint a térség gazdasági, társadalmi és közösségi fejlődésének támogatása is.

A 2023–2027. időszakra vonatkozó Helyi Fejlesztési Stratégia a helyi gazdaság megerősítését, a vállalkozások fejlesztését, a helyi közösségek és civil kezdeményezések támogatását, a hagyományok és helyi értékek megőrzését, valamint a térségi együttműködések erősítését helyezi középpontba. A stratégia megvalósítására összesen 634 150 726 Ft fejlesztési forrás áll rendelkezésre.

A Felső-Szabolcsi HACS célja, hogy a rendelkezésre álló LEADER források felhasználásával olyan helyi kezdeményezéseket és fejlesztéseket segítsen, amelyek hosszú távon hozzájárulnak a térség gazdasági versenyképességéhez, a helyi közösségek megerősítéséhez, a foglalkoztatás javításához, a helyi értékek megőrzéséhez és a vidéki életminőség javításához.

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

1. A helyi gazdaság és a vállalkozások fejlesztése

A mikro-, kis- és középvállalkozások indításának, fenntartásának és megerősítésének ösztönzése, különösen a helyi termékek előállítása, a feldolgozás és a szolgáltatások területén. A cél a helyi gazdaság erősítése, a foglalkoztatás javítása és a helyben történő megélhetés lehetőségeinek bővítése.

2. Környezeti fenntarthatóság és klímavédelem erősítése

A megújuló energiaforrások, a klímabarát megoldások, a víz visszatartás és a környezetvédelmi megoldások helyi alkalmazásának ösztönzése, a térség természeti értékeinek megőrzése mellett.

3. A turizmus és a helyi adottságokra épülő szolgáltatások fejlesztése

A térség természeti, kulturális és történelmi értékeire, hagyományaira és helyi termékeire épülő, komplex és fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok és szolgáltatások kialakítása.

4. A helyi közösségek és a civil társadalom megerősítése

A közösségi élet, a közösségi terek és a közösségi marketing fejlesztése, a civil szervezetek együttműködésének ösztönzése, valamint a térség épített és kulturális örökségének, hagyományainak megőrzése.

5. A társadalmi felzárkózás és esélyegyenlőség támogatása

A kedvezőtlen szociális helyzetben élők felzárkóztatásának, a társadalmi befogadásnak és az esélyegyenlőség javításának elősegítése, különös figyelemmel a hátrányos helyzetű gyermekekre és fiatalokra.

A Felső-Szabolcsi Helyi Fejlesztési Stratégia fő célja, hogy a térség sajátos gazdasági, természeti, kulturális és társadalmi adottságaira építve elősegítse a helyi gazdaság és vállalkozások fejlődését, a foglalkoztatás és a helyben történő megélhetés erősítését, a fenntartható turizmus fejlesztését, valamint a helyi közösségek és civil szervezetek megerősítését. Kiemelt cél továbbá a természeti és kulturális értékek megőrzése, a környezeti fenntarthatóság érvényesítése, valamint a társadalmi felzárkózás és az esélyegyenlőség elősegítése. A stratégia mindezek révén a térség életminőségének javítását és a fiatalok elvándorlásának mérséklését kívánja elérni.

3. A 2025–2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei

A Felső-Szabolcsi LEADER Egyesület a 2025–2026. időszakban elsősorban a 2023–2027-es programozási időszak helyi fejlesztési feladatainak előkészítésére, a LEADER pályázati rendszer működtetésére, a pályázati felhívások meghirdetésére, valamint a térség potenciális kedvezményezettjeinek tájékoztatására és szakmai segítésére helyezte a hangsúlyt.

Az alábbi LEADER pályázati felhívások előkészítése és meghirdetése történ az adott időszakban:

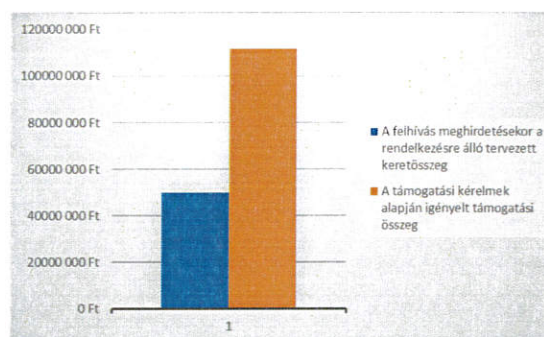
▪ Vállalkozásfejlesztés Felső–Szabolcsban (KAP-RD57-036-3-25)

A pályázati felhívás 2025. április 15-én jelent meg, a támogatási kérelmek benyújtására pedig 2025. május 28-tól nyílt lehetőség. A nagy érdeklődésre való tekintettel a kiírás 2025. június 10-én lezárásra került.

A felhívás meghirdetésekor a rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: **304 150 726 Ft**

A támogatási kérelmek alapján igényelt támogatási összeg: **315 188 480 Ft**.

Benyújtott támogatási kérelmek száma: **24 db**.

▪ Civil szervezetek eszközfejlesztése (KAP-RD57-036-2-25)

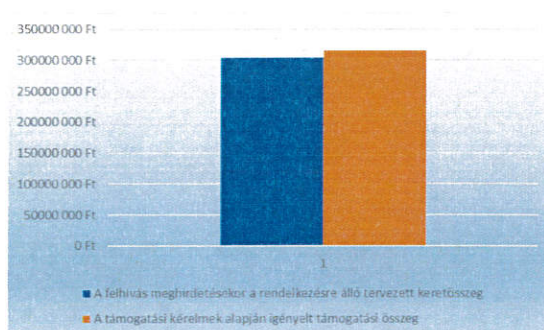
2025. július 25-én jelent meg a „Civil szervezetek eszközfejlesztése” című (KAP-RD57-036-2-25 kódszámú) pályázati felhívás. A támogatási kérelmek 2025. szeptember 3-tól voltak benyújthatók, azonban a támogatási keret gyors kimerülése miatt a kiírás 2025. szeptember 16-án lezárásra került.

A pályázati lehetőség iránt jelentős érdeklődés mutatkozott a civil szervezetek, egyházak és önkormányzatok részéről.

A felhívás meghirdetésekor a rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: **50 000 000 Ft**

A támogatási kérelmek alapján igényelt támogatási összeg: **111 751 273 Ft**.

Benyújtott támogatási kérelmek száma: **33 db**.

2025. október 20-án két új pályázati felhívás jelent meg. A támogatási kérelmek benyújtására 2025. december 4–17. között volt lehetőség.

▪ **Hagyományőrzés a Felső–Szabolcsi HACS településein (KAP-RD57-036-4-25)**

A felhívás meghirdetésekor a rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: **180 000 000 Ft**

A támogatási kérelmek alapján igényelt támogatási összeg: **148 600 000 Ft.**

Benyújtott támogatási kérelmek száma: **10 db.**

▪ **Tematikus rendezvény, rendezvénysorozat támogatása (KAP-RD57-036-1-25)**

A felhívás meghirdetésekor a rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: **80 000 000 Ft**

A támogatási kérelmek alapján igényelt támogatási összeg: **53 000 Ft.**

Benyújtott támogatási kérelmek száma: **9 db.**

A pályázati felhívások meghirdetését követően az Egyesület folyamatosan ellátta a támogatási kérelmek ügyintézésével, az IIER2 rendszerben történő adminisztrációval és a hiánypótlási eljárásokkal kapcsolatos feladatokat.

A beszámoló készítésének időpontjáig azonban a pályázati eljárások még nem jutottak el olyan szakaszba, amely alapján nyertes támogatási kérelmek kerültek volna kihirdetésre, ezért támogatások kihelyezésére még nem került sor. Ennek következtében a LEADER program keretében támogatott fejlesztések fizikai megvalósítása sem kezdődött meg, így a 2025–2026. évek vonatkozásában támogatásból megvalósult beruházásokról és azok eredményeiről jelenleg nem számolható be.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A Felső-Szabolcsi térség egyik legfontosabb kihívása a **helyi gazdaság megerősítése és a foglalkoztatási lehetőségek bővítése**. Kiemelt feladat a mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítése, a helyi termékek előállításának és feldolgozásának ösztönzése, valamint a helyi gazdasági szereplők együttműködésének erősítése.

Jelentős kihívást jelent a **fiatalok elvándorlásának mérséklése**, illetve olyan társadalmi és gazdasági környezet kialakítása, amely megfelelő munkát, megélhetést és szolgáltatásokat biztosít a térség lakossága számára. A stratégia külön is hangsúlyozza a lakosság életminőségének javítását.

Fontos fejlesztési terület a **térség turisztikai potenciáljának kihasználása** is. A természeti, kulturális és történelmi értékekre, helyi hagyományokra és termékekre épülő turisztikai és vendéglátási szolgáltatások fejlesztése hozzájárulhat a helyi gazdaság diverzifikálásához.

További kihívást jelent a **környezeti fenntarthatóság és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás**. Ennek része a megújuló energiaforrások alkalmazása, a vízvisszatartás, valamint a környezetbarát és klímabarát helyi megoldások ösztönzése.

A térség fejlődésében meghatározó szerepe van a **helyi közösségek és a civil társadalom megerősítésének** is. A közösségi terek fejlesztése, a helyi rendezvények, hagyományok és kulturális értékek megőrzése, valamint a civil szervezetek együttműködésének ösztönzése fontos eszköz a helyi identitás és társadalmi kohézió erősítésében.

Végül kiemelt kihívás a társadalmi **felzárkózás és az esélyegyenlőség javítása**, különösen a kedvezőtlen szociális helyzetben élő lakosság esetében.

5. Jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek

A korábbi LEADER programozási időszakban a támogatások gazdasági, közösségi, turisztikai és kulturális területen egyaránt kézzelfogható eredményeket hoztak. A projektek jól példázzák a helyi kezdeményezésekre, partnerségre és együttműködésre épülő LEADER-megközelítés eredményességét.

1 015 075 235 Ft

megítélt támogatás

23

új munkahely

20

új szálláshely

PAJTASZÍNHÁZ ÉPÍTÉSE KÉKCSÉN

VP-felhívás kódszáma: VP6-19.2.1.-34-7-17

Megvalósítási hely pontos címe: Kékce, Fő utca 59.

Projekt fizikai befejezésének dátuma: 2021.08.27.

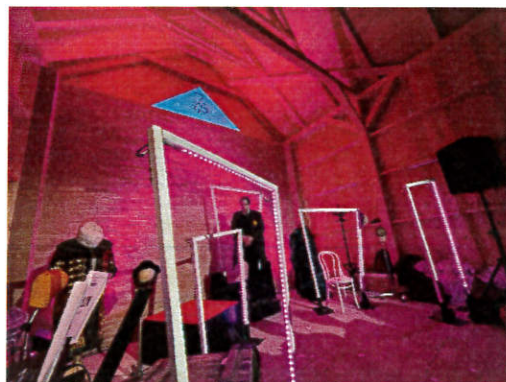
Elnyert támogatási összeg: 4.284.486 Ft

Teljes projekt összeg: 6.120.681 Ft

A projekt keretén belül egy olyan pajta került építésre, amely egyrészt a térségi dohánytermesztés építészeti hagyományait bemutató turisztikai látványossággént szolgál, másrészt az országos Arany minősítésű, Kékcei Asszonykórus és a helyi amatőr színjátszó csoport Kékcei Amatőr Színtársulat előadásainak ad otthont. Az országos mozgalomhoz csatlakozva PAJTA-SZÍNHÁZ-ként funkcionálva, egyben teret biztosít térségi vállalkozások, egyházi és civil szervezetek közösen és önállóan szervezett rendezvényei számára.

A PAJTA-SZÍNHÁZ egyedülálló a térségben. Újszerű és egyedi az a választott megoldás, hogy az amatőr színjátszás, a Rétközi tánc és a népdal bemutatásának színteréül a térségben évszázados hagyományokkal rendelkező dohánytermesztés egyik, népi építészeti szempontból is jellegzetes építményét, a DOHÁNY-PAJTÁT választotta.

A mezőgazdasági tevékenység a kulturális hagyományápolás a szabadidő tevékenység és a vendéglátás újszerű, látványos összekapcsolása a vállalkozások, civil szervezetek és az egyházi szervezetek, valamint az Önkormányzat Együttműködési láncolatának létrehozásával a falusi turizmus és az ehhez szorosan kapcsolódó idegenforgalom fejlesztésének innovatív megoldását eredményezi.

TEMATIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS TISZABEZDÉD, ZÁHONY, GYŐRÖCSKE, ZSURK TELEPÜLÉSEK KÖZÖTT

VP-felhívás kódszáma: VP6-19.2.1.-34-2-17

Megvalósítási hely pontos címe: Tiszabezdéd, Kossuth u. 47.

Projekt fizikai befejezésének dátuma: 2020.08.31.

Elnyert támogatási összeg: 18.000.980 Ft

Teljes projekt összeg: 20.814.157 Ft

Projekt célja a helyi hagyományőrzésre épülő közösségek erősítése. Közvetlen célja egy korszerű rendezvénytechnikai eszköz, egy mobilszínpad beszerzése, mellyel a közös, tematikus rendezvényeinket erősítjük térségi szinten.

Tiszabezdéd község, Záhony, Győröcske és Zsurk településekkel együttműködve egy VR-18-000010 / ALSPAW típusú utánfutó mobil színpadot szerzett be. A projekt által egy költséghatékony, korszerű rendezvénytechnikai eszközzel lett gazdagabb térségünk.

A beszerezett színpad főbb előnyei a gyors össze- és szétszerelés, valamint a mobilitás, továbbá univerzálisak, időjárástól függetlenül lehet őket használni. Mind a négy település így megtakarítja a színpadbérlésre kiadott költségeit, és a megtakarítást egy tematikus rendezvénysorozatra fordítják évente. Térségi szinten emeljük a programok színvonalát, erősítjük az összefogást és a hagyományápolást.

Jó példa ez a projekt arra, hogyan tudnak a szomszédos települések együtt működni, segíteni egymást kulturális programok szervezésében, lebonyolításában közös technikai eszközök beszerzésével.

UNIQUE-DRINK KFT. FEJLESZTÉSE KORSZERŰ ESZKÖZBESZERZÉSEL

VP-felhívás kódszáma: VP6-19.2.1.-34-14-21

Megvalósítási hely pontos címe: Kékese, Fő út 194.

Projekt fizikai befejezésének dátuma: 2023.12.31.

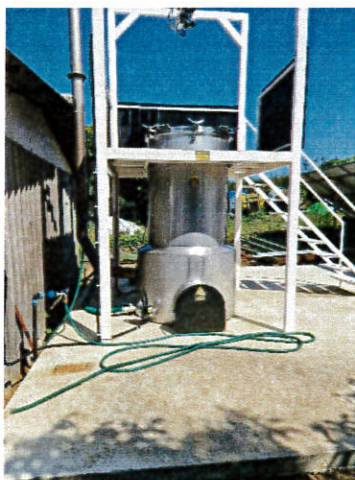
Elnyert támogatási összeg: 14.999.999 Ft

Teljes projekt összeg: 21.428.571 Ft

A projekt keretében a Kékcsén működő Unique-Drink Kft. egy korszerű, egyedi gyártású Dunder Makina illóolaj-lepárló készüléket szerzett be. A berendezés egyedi kivitelben készült, máshonnan nem volt beszerezhető, így a fejlesztés a vállalkozás számára speciális technológiai lehetőséget teremtett.

A lepárló segítségével a jellemzően Magyarországon termesztett növényekből tiszta vízgőzzel, kíméletes eljárással nyerik ki az illóolajokat. A technológia célja, hogy a növények értékes illóanyagai és hatóanyagai a feldolgozás során minél nagyobb mértékben megmaradjanak. A fejlesztés külön értéke, hogy a lepárlás során keletkező növényi maradványok nem egyszerű hulladékként jelennek meg. A berendezés fűtési rendszere biomassa elégetésére is alkalmas, így a lepárlás után visszamaradó növényi anyagok a készülék fűtésére hasznosíthatók.

A Unique-Drink Kft. fejlesztése jól példázza, hogyan kapcsolható össze a helyi alapanyag, az innováció, a vállalkozásfejlesztés és a környezettudatos működés egyetlen beruházásban. A projekt nemcsak egy korszerű eszköz beszerzését jelenti, hanem egy olyan helyi gazdasági tevékenység fejlesztését, amely a növényi alapanyagokból nagyobb hozzáadott értékű termék előállítását teszi lehetővé

Fényeslitke, 2026.09.05.

Mártha Mihály
elnök

SZATMÁR LEADER KÖZHASZNÚ EGYESÜLET

Szakmai tájékoztatója

Készítette:
Szatmár Leader Közhasznú Egyesület munkaszervezete

2026. szeptember 9.

Bevezetés

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlés elnökétől kapta Egyesületünk a felkérést, hogy mint Helyi Akciócsoport a tevékenységünkről, a helyi fejlesztési stratégiánk megvalósításának tapasztalatairól, eredményeiről készítsünk szakmai tájékoztatót.

A szakmai tájékoztató a felkérésben megadott témaköröket mutatja be.

1. A Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása
2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései
3. A 2025-2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei
4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai
5. A jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása
6. A vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás
7. A jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

1. A Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Szatmár Leader Közhasznu Egyesületnek 53 település a tagja, melyek 2 járáshoz, a Fehérgyarmati és a Mátészalkai térségekhez tartoznak. Az egyesület 2008. március 13-án alakult, akkor még 75 település (280 tag) részvételével, mely 53 településre (110 tag) csökkent 2015. november 1-jét követően.

A Szatmár LEADER Közhasznu Egyesület irodája 2015 decembere óta Fehérgyarmaton, a Kossuth tér 40. szám alatt található.

A munkaszervezet jelenleg 2 fős létszámú. A munkaszervezet tagjai már az előző időszak tervezési feladataiban és azok megvalósításában is részt vettek, így kellő tapasztalattal rendelkeznek a stratégia megvalósításában is.

Térszerkezeti adottságok:

A Szatmár Leader Helyi Akciócsoport összes települése szabad vállalkozási zónákban, és hátrányos helyzetű járásek területén helyezkedik el. Az 53 település között 1 város van, nevezetesen: Fehérgyarmat. A város népességaránya a járáson belül 21-22%, miközben gazdasági súlya 40% körül alakul. Fehérgyarmat járási székhely és a térségi igazgatási, oktatási, kulturális és gazdasági központi szerepből adódóan, népességszámához képest, rendkívül funkciógazdag település.

A szatmári vidékre jellemző aprófalvas településszerkezet a térség infrastrukturális, szolgáltatási és társadalmi helyzetére erős befolyást gyakorol.

A települések megközelíthetősége nehézkes, az utak állapota leromlott. A fehérgyarmati járásek települései kizárólag mellékútvonalon (három számjegyű úton) közelíthetők meg.

Környezeti adottságok:

Az akcióterület meghatározó része egykori árterület volt, ma tökéletes síkság. Felszínét több folyó tagolja: Tisza, Szamos, Túr, Kraszna és mellékvízeik. Kiemelkedő a tavak, holtágak, mocsarak és lápok nagy száma. Az alföldi viszonylatban jelentős, természetközeli erdők turisztikai perspektívát kínálnak, amelyek páratlan szépségük mellett a mai napig ritka, veszélyeztetett növényeknek és állatoknak biztosítanak élőhelyet. Figyelemre méltó a hazai és nemzetközi védett területek aránya. Ezen értékek megőrzése érdekében hozták létre a Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet, illetve a Szatmár – Beregi Natúrparkot.

Az agrárium adottságai az országos átlaghoz képest általában szántóművelésre kedvezőtlenek, néhány növény termesztéséhez azonban ideálisak a termőhelyi adottságok.

A térség mezőgazdaságában a gyümölcs termesztés és a szántóföldi növény termesztés jelentik a meghatározó termelési ágakat. A szántóföldi növények vetésszerkezetén belül a termesztett fő növénykultúrát a gabonafélék, a kukorica és a növényolaj-ipari kultúrák (a napraforgó és kevés repce) jelentik. Meghatározó a gabonatermesztés, ezen belül az őszi búza és a kukorica.

A gyümölcs termesztés döntő részaránya téli alma, azonban még inkább híres a térség szilva- és dióültetvényeiről (Panyola, Nábrád, Szatmárcseke, Milota, Tiszacsécse).

A szántóföldi zöldség termesztés területén egyre inkább elterjed az uborka, paradicsom és paprikafélék termesztése a családi gazdaságokban, elsősorban a térségen kívüli konzervipari nyersanyagigények kielégítésére. Ezek az élőmunka-igényes termelési kultúrák munkalehetőséget biztosítanak az itt élő munkanélküliek számára.

A HACS területe gazdag épített örökségekben, a sajátos építészeti stílus elsősorban a templomépítészetben mutatkozik meg. A templomok közül 17 db örökségvédelem alatt áll, melyből 3 templomot (Sonkád, Gyügye, Szamosújlak) az Európai Unió hivatalos kitüntetésével, az Europa Nostra díjjal is jutalmaztak.

A templomok mellett kiváló szabadidő eltöltési lehetőséget kínálnak a kastélyok, kúriák. Több említésre méltó épület is látogatható a turisták számára: Vály-kastély vendégház; Medve Kúria Vendégház, Perényi kastély, valamint a Luby kastély.

A társadalom állapota:

A térség a legtöbb társadalmi jellemző tekintetében elmarad az országos és vármegyei átlagtól. A korcsoportonkénti bontást nézve látható, hogy a 0-14 éves fiatalok aránya 16,4%, ami sajnos csökkenő tendenciát mutat, ugyanakkor az idős korosztály száma növekszik. Nyilvántartott álláskeresők száma folyamatosan csökken: 2018-ban 2915 fő volt, 2022-ben pedig 2608 fő.

Speciálisan a roma célcsoportot vizsgálva a születésszám náluk magasabb, míg az átlagéletkor rövidebb. A társadalmi viszonyok vizsgálatához fontos megjegyezni, hogy térségben a roma kisebbség részaránya folyamatosan nő.

Az elvándorlást vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy általában a magasabb képzettségű szakemberek távoznak a térségből a magasabb jövedelem és a biztonságosabb foglalkoztatás reményében, a belföldi vándorlási egyenlege -16,3 ezrelék. Ez is azt eredményezi, hogy az itt élő lakosság túlnyomó többsége általános iskolai végzettséggel rendelkezik, vagy még azzal sem, egy kisebb része szakképzettséggel és csupán 9,5 %-a végzett főiskolát vagy egyetemet, ami jóval az országos átlag alatt van.

Ami a jövedelmi viszonyokat illeti, elmondható, hogy az egy lakosra jutó SZJA adóalapot képező belföldi jövedelem folyamatosan emelkedik, 2018-ban még 827 588,5 Ft volt, 2021-ben pedig már elérte a 1 062 009,8 Ft-ot.

A gazdaság helyzete:

A Satmár Leader Közhazsnú Egyesület által lefedett térség területén összességében elmondható, hogy a létező vállalkozások 95 %-a mikro-, kisvállalkozás, amely 1-9 főt foglalkoztat. Az elszigetelten működő vállalkozások jellemzik a térséget, kevés az együttműködés, hálózati kapcsolat. A legtöbb vállalkozás a kereskedelem szektorban működik, a legnagyobb foglalkoztató viszont a feldolgozóipar. A térségre jellemző szektorok még az építőipar, a gazdasági szolgáltatás és a mezőgazdaság, az erdő-, hal-, vadgazdálkodás a statisztikai adatok alapján. A térségre ezekből az ágazatokból a legjellemzőbb a mezőgazdaság és az arra építő feldolgozóipar, mivel alapvetően mezőgazdasági terület. Ezt mutatja az őstermelők magas száma is. Vannak olyan települések, ahol az aktív korú lakosság szinte csak mezőgazdasággal foglalkozik. A területen megjelentek a turisztikai szolgáltatással foglalkozók.

Az egyesület területén az országos 3,9%-hoz képest jóval magasabb a munkanélküliségi ráta, mértéke eléri az országos szint két és félszeresét, 10,4%. A tartósan, 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya is igen magas, mintegy 58,1%. A térségre az alacsony iskolai végzettség jellemző, a regisztrált munkanélküliek közül a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma magas, 55,2%, mely jóval magasabb, mint az országos mutató.

A munkanélküliséghez társul, hogy a képzettség, szakképzettség nincs összhangban a piaci követelményekkel, igényekkel. Az alacsony iskolai végzettségű munkanélküliek száma jelentős, mobilitásra kevésbé hajlamosak. A szakképzettség tekintetében nem a piacképes szakmák dominálnak. A legnagyobb probléma azonban az, hogy a munkanélküliség tartóssá válása következtében fellépő

változásokat nehezen tolerálják, nem jellemző a szakmai megújulás, rögzül a munkanélküli életforma a rendszeres életmód megszakadásával. Az aprófalvakra kiemelten jellemző, hogy városoktól, térségi központoktól való távolsága miatt a munkalehetőségek távol esnek a településektől, azok megközelíthetősége közlekedési akadályokba ütközik, vagy távolsága miatt a munkavállaló hátrányokkal küzd a munkahely elérésében. A nagyobb településeken megtalálható nagyfoglalkoztatók nem képesek felszívni a szabad munkaerőt. Jellemző emellett az idényjellegű foglalkoztatás főleg mezőgazdasági tevékenységeknél, ami sok esetben vonzza az illegális munkavégzést is, illetve nem biztosít folyamatos jövedelmet a munkavállalóknak. További jellemzője a térségnek, hogy bár magas az egyéni vállalkozások száma, a ténylegesen főállásban működő, piacképes vállalkozó száma alacsony, nincsenek felkészülve a piac kihívásaira. Az előbb felsorolt jellemzők különösen igazak a halmozottan hátrányos családok esetében, ahol az elszigeteltség is megfigyelhető egy-egy településrészben, vagy elkülönült telepen.

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célítúzései

A helyzetértékelés fő következtetései és a Szatmár Leader HACS 2030-ra elérni kívánt jövőképe alapján meghatározásra került a HACS területi fejlesztésének célrendszere, a következő időszakra vonatkozó átfogó stratégiai és horizontális célok.

A stratégia átfogó céljai:

1. „Aktív Szatmár”: az értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése
2. „Szolidáris Szatmár”: a mélyszegénység felszámolása és leszakadó mikrokörzetek felzárkóztatása
3. „Vonzó Szatmár”: vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése

A három átfogó cél elérése érdekében három specifikus cél került kijelölésre.

1. A vidéki térségekben a mikro- és kisvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése

A LEADER térségben alacsony a gazdasági aktivitás. A helyi vállalkozások alacsony foglalkoztatottsággal bírnak, ugyanakkor a térségben jelentős probléma a tartós és a magas munkanélküliség. Rossz tőkeellátottságukból fakadóan, egyéb fejlesztési forráshoz való jutásuk is csak korlátozott mértékű. A térség lemaradása konzerválódni látszik, mivel a korábbi gazdaságfejlesztési projektek hatása csak időleges és parciális volt. A térségi mikro- és kisvállalkozások kismértékű támogatása az ágazati operatív programokból nem lehetséges, így szükséges számukra a könnyen hozzáférhető támogatások biztosítása.

A mikro- és kisvállalkozások megerősítésével, új mikro- és kisvállalkozások indításával nemcsak a munkanélküliség csökkenthető, hanem a lakosság helyben tartásában is fontos szerepet játszhat. Az új fejlesztésekkel új szolgáltatások indulhatnak, új termékek kerülhetnek előállításra, ami további piaci lehetőségeket nyithat meg, bevétel növekedést eredményezhet.

A vállalkozásfejlesztés mellett a Stratégia nagy hangsúlyt fektet a turizmus fejlesztésére. A térség olyan kulturális (Kölcsey, Móricz), építészeti (középkori templomok, kúriák, kastélyok), természeti (Tisza, Túr, Szamos) és gasztronómiai (nemtudom szilva, dió, tök, gyümölcspálinkák) adottságokkal és örökséggel rendelkezik, melyek számos turistát vonzanának a térségbe, azonban a nem megfelelő szolgáltatások és a marketingtevékenység hiánya miatt ez nem történt meg. A szolgáltatások fejlesztése egyrészt a meglévő szálláshelyek fejlesztését érinti (ezeknek nagy része az előző támogatási időszakban jött létre), másrészt a szálláshelyhez nem köthető szolgáltatások fejlesztését (például kerékpáros, vízi-, öko-, horgász-, vadász-, lovas turizmushoz kapcsolódóan).

2. A vidéki térségekben a lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának előmozdítása

A LEADER forrásból célunk olyan egyéb forrásból nem támogatható fejlesztésekhez is lehetőséget nyújtani, amelyek az önkormányzatok alapvető feladatainak ellátásához nyújtanak segítséget (pl. temetők, ravatalozók felújítása) vagy a lakosság komfortérzetéhez járulnak hozzá (pihenőhelyek, játszóterek). Ezek révén valóban élhetőbbé válik a térség, hiszen pont az ilyenfajta támogatások hiánya miatt sok helyen ezek a közösségi terek rendkívül leromlott, használhatatlan állapotban vannak.

A térségben nagyszámú civil szervezet működik aktívan. Jelenlétük fontos szerepet játszik a közösségépítésben, a helyi hagyományok ápolásában és megőrzésében. A civil szervezetek munkáját

megnehezíti, hogy önként vállalt feladataikat szűkös költségvetésből látják el. A civil szervezetek számára kialakított intézkedés a különböző tevékenységet végző (hagyományörző, kultúra, sport, polgárőr, faluszépítő, szabadidős, természetvédelemi, esélyegyenlőségi, oktatási), szervezetek eszközbeszerzésére, infrastrukturális feltételeinek javítására irányul, a közösség érdekében vállalt feladataikhoz kapcsolódóan. Az intézkedéssel a hátrányos helyzetű csoportok is lehetőséget kapnak tevékenységeik fejlesztésére.

3. Az aktívabb társadalmi összefogás, az erősebb helyi identitás megteremtése, a közösségi gondolkodás és munkavégzés ösztönzése és ezek feltételeinek biztosítása

A statisztikai adatokból egyértelműen kiderül, hogy a térségre is jellemző az ország kistelepüléseiben megfigyelhető állapot, az elöregedő társadalom, ami a fiatalok nagymértékű elvándorlására vezethető vissza főként. Ezért célunk a fiatalok helyben tartása, amely hosszú távon természetesen a gazdasági helyzet javításával érhető el, azonban közvetlen lépéseket is szeretnénk tenni eziránt. Célunk egyrészt olyan programok támogatása, amelyek révén a fiatalok megismerkednek lakóhelyük hagyományaival, szokásaival, ezzel is növelve bennük a település és társág iránti kötődésüket. Ennek teljesítésében a tapasztalt civil szervezetekre számítunk elsősorban, ezért célunk a szervezetek közösségű célú fejlesztése.

3. A 2025-2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei

1. Szakmai rendezvények, képzések és webináriumok

2025-ös év

- **2025. január 22. (Budapest, Herman Ottó Intézet):** Részvétel az Agrárminisztérium Mezőgazdaságért és Vidékfejlesztésért Felelős Államtitkársága, valamint a KAP Hálózat Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egysége által a LEADER Helyi Akciócsoportok részére szervezett szakmai rendezvényen.
- **2025. március 27.:** Részvétel az Irányító Hatóság online tájékoztatóján (a vármegyei kormányhivatalok és a Magyar Államkincstár részvételével) a LEADER helyi felhívások elkészítésével kapcsolatban. (Ekkor egyeztettek a KAP-RD57-081-1-24 kódszámú helyi felhívás minőségbiztosítás alatti státuszáról is).
- **2025. november 10–11.:** Részvétel az Országos Leader Szakmai Napon, ahol tájékoztatást kaptak a KAP-ról és a LEADER helyi felhívásokról többek között a HOI, az IH és a MÁK képviselőitől.

2026. április 1. – június 30. közötti időszak

- **2025. április 13.:** Részvétel a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Vidék- és Térségfejlesztési Támogatási Egysége által szervezett „GDPR kötelezettségek a Helyi Akciócsoportok tevékenységei tükrében” című online előadáson/webináriumon.
- **2026. május 20. (Herman Ottó Konferencia Központ, Budapest):** Részvétel a LEADER Egyesületek Szövetsége (LESZ) és a KAP Hálózat Vidék- és Térségfejlesztési Támogató Egység által szervezett Országos Leader Szakmai Napon. Főbb témák és előadók:
 - A LEADER program jövője az új programozási időszak kihívásainak tükrében (*Finta István – LESZ, ELTE-KRTK*).
 - A Rural Pact és az okos falu program lényegi kérdései (*Ocskó Edina – Európai Rural Pact koordináló bizottsága*).
 - A szegénység megnyilvánulása a FETE településeken (*Németh Nándor – KIFESZ*).
 - Az adaptáció, az alkalmazkodás kihívásai és lehetőségei (*Gelencsér Géza – LESZ*).
 - A LEADER program aktualitásai (*Zsán-Klucsó Klaudia – Agrárminisztérium*).
- **2026. május 29. (Nagyar):** Részvétel a FATOSZ által szervezett szakmai konferencián.
- **2026. június 4.:** Részvétel a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. Vidék- és Térségfejlesztési Támogatási Egysége, valamint az Agrárközgazdasági Intézet Innovációs és Digitalizációs Támogató Csoportja által szervezett LEADER Szakmai műhelymunkán. Célja a VP LEADER ex-post értékelés megállapításainak közös áttekintése, kvalitatív információkkal történő kiegészítése, valamint a LEADER önértékelési lehetőségek megközelítéseinek átbeszélése volt.
- **2026. június 17.:** Részvétel a „Leader webináriumok” sorozat online alkalmán. Téma: *Szabályozó keretek, ösztönzők és alkalmazási területek – Hogyan használhatom a munkám során az AI-t?* (Szervező: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft., előadó: Agrárközgazdasági Intézet).

2. Helyi felhívások, pályázatok és bírálati folyamatok

- **Vállalkozásfejlesztés (KAP-RD57-081-1-25 kódszámú felhívás):**
 - A felhívás 2025. szeptember 5-én jelent meg. A 2025. november 12-ig rendelkezésre álló 2. szakasz végéig **összesen 41 db támogatási kérelem érkezett be.**
 - **2026. január óta** folyamatosan végezzük ezen beérkezett 41 db kérelem adminisztratív és alapjogosultság-ellenőrzését.

- **Új felhívások**

- 2026. július végén megjelent a **KAP-RD57-081-2-26 számú felhívás, Felhívás címe: Helyi fejlesztések támogatása. A támogatási kérelmek benyújtására 2026.09.03. napjától van lehetőség. Kedvezményezettek köre: Önkormányzatok, civil szervezetek.**
- A szálláshelyfejlesztésre vonatkozó felhívásunk felülvizsgálat alatt van.

3. Változáskezelések és ügyfélszolgálati tevékenység (2025-ös adatok)

Az ügyfelekkel való folyamatos kapcsolattartás mellett (segítségnyújtás a megvalósításban, elszámolásban és fenntartási időszakban) az alábbi időszakokban végezték el a támogatási kérelmek változáskezeléseit:

- **2025. január 1. – március 31. (10 db):** 7 db elszámolási ütemezés/tartalom (mérőföldkő) módosítás, 2 db kedvezményezett általi elállás, 1 db műszaki-szakmai módosítás.
- **2025. április 1. – június 30. (8 db):** 5 db elszámolási ütemezés/mérőföldkő módosítás, 1 db elállás, 2 db műszaki-szakmai módosítás.
- **2025. július 1. – augusztus 31. (5 db):** 4 db elszámolási ütemezés/mérőföldkő módosítás, 1 db műszaki-szakmai módosítás.
- **2025. október 1. – december 31. (3 db):** Változáskezelések lefolytatása.

4. Szervezeti és döntéshozói események

- **2025. október 7.:** Közgyűlés tartása, melyen döntöttek az új tagok felvételéről.
- **2026. május 28.:** Elnökségi ülés, közgyűlés és felügyelőbizottsági ülés megtartása, amelyen elfogadásra került az egyesület 2025. évi szakmai és pénzügyi beszámolója, valamint a 2026. évi költségvetése is.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A Szatmár LEADER Közhazsnú Egyesület (HACS) működési területe a társadalmi-gazdasági szempontból az ország egyik leghátrányosabb helyzetű, periférikus zónája. Az ukrán és román határmentiségből adódó kettős elszigeteltség és a belső strukturális merevség együttesen olyan kihívásokat generálnak, amelyek komplex, azonnali és operatív megoldási javaslatokat követelnek meg a 2023–2027-es Közös Agrárpolitika (KAP) finanszírozási ciklusában.

Kulcsfontosságú fejlesztési kihívások

- **Demográfiai erózió és humánerőforrás-krízis:** A kistelepülések tartós népességsökkenése mellett a legfőbb problémát az aktív korú, szakképzett fiatalok elvándorlása (*brain drain*) okozza. A helyben maradó lakosság körében magas a halmozottan hátrányos helyzetűek és az alacsony iskolai végzettségűek aránya.
- **Gazdasági monokultúra és kiettség:** A helyi gazdaság gerincét a mezőgazdaság, azon belül a hagyományos gyümölcstermesztés (szatmári szilva, alma) adja. Ez a struktúra a klímaváltozás (szélsőséges aszályok, tavaszi fagyok) miatt rendkívül sebezhető. A magas hozzáadott értéket előállító feldolgozóipar és a szolgáltatási szektor fejletlen.
- **A mikrovállalkozások tőkehiánya:** A helyi kis- és mikrovállalkozások technológiai ellátottsága alacsony, a digitalizációs szint és az innovációs hajlandóság minimális, az önrész hiánya miatt pedig nehezen jutnak fejlesztési forrásokhoz.
- **Kiaknázatlan turisztikai potenciál:** Bár a térség egyedülálló kulturális és természeti értékekkel bír (pl. Középkori Templomok Útja, a Tisza, Szamos és Túr folyók menti övezetek), a turisztikai kínálat fragmentált, és a minőségi szálláshelyek hiánya miatt nem képes érdemi vendégjtszakát és helyi jövedelmet generálni.

Pénzügyi keretek és aktuális felhívások (KAP 2023–2027)

A nemzeti KAP Stratégiai Terv vidékfejlesztési pillére **2891 milliárd forint** kerettel gazdálkodik, amelyből a LEADER program (KAP-RD57 intézkedés) dedikáltan az alulról építkező stratégiákat támogatja. A Szatmár Leader HACS a stratégiájával összhangban az alábbi két kulcsfontosságú helyi pályázati felhívást nyitotta meg:

1. **Vállalkozásfejlesztési felhívás (KAP-RD57-081-1-25):** Mikrovállalkozások technológiai modernizációját, eszközbeszerzését, építési/felújítási munkáit, valamint megújuló energiaforrások (max. 83 kW munkagépek és napelemes rendszerek) integrálását támogatja.
2. **Infrastrukturális és közösségi felhívás (KAP-RD57-081-2-26):** Önkormányzatok és civil szervezetek számára nyújt forrást közösségi terek fejlesztésére, energetikai korszerűsítésre és az alapvető helyi szolgáltatások fenntartásához szükséges eszközök beszerzésére.

SWOT-Analízis: Helyi termékek és agrárturizmus

ERŐSSÉGEK (Strengths)	GYENGESÉGEK (Weaknesses)
• Világhírű, hungarikum alapanyagok (szatmári szilva, szilvapálka). • Érintetlen természeti környezet, gazdag egyházi örökség (Középkori Templomok Útja). • Elkötelezett és beágyazott LEADER munkaszervezeti hálózat.	• Alacsony helyi feldolgozottság (a nyersanyagot olcsón kiviszik a térségből). • Akut minőségi szálláshiány és kiegészítő turisztikai szolgáltatások hiánya. • A kistermelők tőkehiánya és a marketing-szemlélet hiánya.
LEHETŐSÉGEK (Opportunities)	VESZÉLYEK (Threats)
• A KAP 2023–2027 dedikált kisüzemi és REL (Rövid Ellátási Lánc) forrásai. • Növekvő országos kereslet a prémium kézműves termékek és a vidéki élmények iránt. • Határon átnyúló turisztikai utak és piacok kiépítése (Románia, Ukrajna).	• Klímaváltozás okozta tavaszi fagyok és aszályok miatti alapanyaghiány. • Fiatalok elvándorlása, generációváltási krízis a családi gazdaságokban. • A pályázati bürokrácia és az önrész hiánya elriasztja a kistermelőket.

Konkrét és operatív megoldási javaslatok

Ahhoz, hogy a Szatmár LEADER HACCS működési területe kitörjön a gazdasági és demográfiai stagnálásból, a LEADER forrásokat célzott, integrált programok formájában kell felhasználni. Az alábbiakban bemutatjuk a négy legfontosabb operatív beavatkozási csomagot:

1. Szatmári Agrár-Értéklánc Integráció (Helyi feldolgozás növelése)

Probléma: A helyi termelők kiszolgáltatottak a felvásárlási áraknak, mert hiányzik a másodlagos feldolgozás (lekvár, aszalvány, gyümölcsle).

Megoldási javaslatok:

- **Mobil feldolgozó és csomagoló egységek beszerzése:** Olyan LEADER pályázati modulok indítása, amelyek lehetővé teszik kistermelői csoportok számára konténeres vagy mobil gyümölcsfeldolgozó, aszaló és vákuumsomagoló gépek beszerzését. Ezáltal a termelő azonnal készterméket állít elő.
- **Szatmári Kamra bemutató- és logisztikai pontok:** Térségi szinten 3-4 logisztikai mikropont (pl. Fehérgyarmat, Csenger, Mátészalka vonzáskörzetében) kialakítása, ahol a kistermelők áruát egységes minőségellenőrzés után központilag raktározzák, csomagolják és értékesítik a turisztikai partnerek felé.
- **Rövid Ellátási Lánc (REL) digitális piactér:** Egy olyan lokális okostelefonos applikáció és webshop létrehozása, amely összeköti a szatmári gazdákat a helyi közétkeztetéssel (iskolák, óvodák), éttermekkel és a térségbe érkező turistákkal.

2. 'Élő Szatmár' Látványgazdaságok és Integrált Turizmus

Probléma: A turisták átutaznak a régióban, mert a kulturális látnivalók (templomok) mellett nincsenek komplex, többórás vagy egész napos programot nyújtó agrárturisztikai attrakciók.

Megoldási javaslatok:

- **Látvány-manufaktúrák támogatása:** Olyan agrárturisztikai diverzifikációs pályázatok kiírása, ahol a működő pálinkafőzde, méhészetek, lekvárfőző műhelyek támogatást kapnak 'kóstoló- és bemutatóterek' kialakítására (pl. interaktív szilvalekvár-főzés, hagyományos kenyérsütés tájházakban).
- **Szatmári Vendégház Minőségi Program:** A LEADER forrásokból dedikált keret biztosítása a falusi magánszálláshelyek szoba- és szolgáltatásmegújítására (pl. kerékpárkölcsonzó pontok, dézsafürdők, e-bike töltők telepítése), azzal a feltétellel, hogy a szállásadó kötelezően szatmári termékekből álló reggelit biztosít a vendégeknek.
- **Összehangolt Tematikus Útvonalak:** A Középkori Templomok Útja mintájára a 'Szatmári Ízek Útja' és 'Szamos-Túri Vízi és Kerékpáros Kalandút' hálózatok kiépítése egységes táblarendszerrel, QR-kódos digitális idegenvezetéssel.

3. 'Fiatal Gazda és Vállalkozó' Mentorprogram (A demográfiai erózió ellen)

Probléma: A fiatalok elvándorolnak, mert a hagyományos gazdálkodást elavultnak és alacsony jövedelmezőségűnek tartják.

Megoldási javaslatok:

- **Generációváltási és Start-up bónusz:** A KAP-RD57-081-1-25 felhívás keretében plusz pontszám és megemelt támogatási intenzitás biztosítása azon vállalkozásoknak, ahol 40 év alatti fiatal veszi át a vezetést, vagy új, innovatív szolgáltatást (pl. drónos mezőgazdasági szolgáltatás, precíziós kertészet) indít el a térségben.
- **Digitális Agrár Mentorálás:** Fiatal szakemberek bevonásával egy ingyenes tanácsadói hálózat felállítása a HACs-on belül, amely segít az idősebb generációnak az online marketing, az elektronikus gazdálkodási napló és a precíziós eszközök használatának elsajátításában.

4. Okos Kistelepülések és Községi Energia (Infrastrukturális kitörés)

Probléma: Az önkormányzatok és a civil szervezetek magas rezsiköltségei felemésztik a közösségfejlesztésre fordítható forrásokat.

Megoldási javaslatok:

- **Energetikai Önellátó Községi Terek:** A KAP-RD57-081-2-26 infrastrukturális felhívás fókuszálása a művelődési házak, civil székházak komplex energetikai megújítására (hőszivattyú + napelem + akkumulátoros tárolás). Az így megtakarított önkormányzati források átcsoportosíthatók helyi rendezvényekre és civil kezdeményezésekre.
- **Mikro-mobilitási és Szolgáltatási Csomagok:** Elektromos kisbuszok és cargo-kerékpárok beszerzése civil szervezetek vagy önkormányzati társulások számára. Ezek segítségével megoldható a tanyagondnoki hálózat fejlesztése, az idős korúak szállítása az orvosi rendelőkbe, valamint a kistermelői termékek eljuttatása a helyi elárúsítóhelyekre.

5. A jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

A térség specifikus kihívásaira az alábbi három LEADER-projekt adott sikeres és fenntartható módszertani választ:

A) Vendégház Kölcén – Szálláshely-innováció

- **Problémakör:** A minőségi szálláshelyek hiánya miatt a turisták nem töltenek el vendégéjszakát a térségben, így a turizmus nem generál helyi jövedelmet.
- **Alkalmazott módszertan:** A LEADER-forrásból támogatott projekt nemcsak ágyakat értékesít, hanem a szatmári hagyományokra és a falusi életforma élményére épít.
- **Multiplikátor hatás:** A vendégház kötelezően a kölcsi kistermelők élelmiszereit (lekvárok, sajtok, hústermékek) építi be a reggelibe és a gasztronómiai kínálatba, így közvetlen lokális piacot teremt a helyi gazdáknak.

B) Panyolium (Panyola) – Helyi feldolgozottság növelése

- **Problémakör:** A megtermelt gyümölcsöt nyersanyagként, rendkívül alacsony profitmarzssal adják el a térségen kívüli nagy felvásárlóknak.
- **Alkalmazott módszertan:** Célzott technológiai eszközbeszerzés (modern aszalóberendezések, vákuumcsomagolók) segítségével prémium minőségű, készre csomagolt helyi termékeket (aszalt szilva, csokoládés gyümölcsök) állítanak elő.
- **Multiplikátor hatás:** A hozzáadott érték helyben marad, a feldolgozás és a márkaépítés pedig szezonon kívül is fenntartható, stabil munkahelyeket biztosít a panyolai lakosoknak.

C) Nyitott Porta Napok – Horizontális hálózatépítés

- **Problémakör:** Az egyéni kistermelők külön-külön tőkehiányosak, nincsenek marketing-eszközeik, és elszigeteltek a piacoktól.
- **Alkalmazott módszertan:** A HACS koordinálásával a gazdák összefogtak, és portáikat egyszerre nyitják meg a látogatók előtt. A turisták kerékpárral járnak be a helyszíneket.
- **Multiplikátor hatás:** A program összekapcsolja a *Középkori Templomok Útja* kulturális örökségét a helyi gasztronómiával. A gazdák közvetlenül, kiskereskedelmi árrés és közvetítők nélkül tudják értékesíteni a termékeiket a látogatóknak.

6. A vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

Helyzetkép és Statisztikai Megalapozás: A Fehérgyarmati Járás Profilja

1. Demográfiai és Társadalmi Divergencia

A Fehérgyarmati járás területe az aprófalvas településszerkezet klasszikus mintapéldája. A járás lakossága megközelítőleg 36 200 fő, a népsűrűség 51,2 fő/km², ami elmarad a vármegyei (93,4 fő/km²) és drasztikusan az országos (105,1 fő/km²) átlagtól. A demográfiai mutatók tartós válságot jeleznek: a természetes fogyás mértéke évente átlagosan 4,8 ezrelék, amelyet felerősít a strukturális elvándorlás. A 18-35 év közötti, szakképzett vagy diplomás lakosság körében az elvándorlási ráta eléri a 12,4%-ot, ami az intellektuális tőke folyamatos erózióját eredményezi. Az öregedési index meghaladja a 135%-ot, ami azt jelenti, hogy 100 gyermekkorúra több mint 135 időszerű lakos jut.

2. Gazdasági Struktúra és Munkaerőpiaci Kihívások

A térség gazdasági bázisa rendkívül szűk és sérülékeny. Az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma mindössze 58, miközben az országos átlag meghaladja a 132-t. A regisztrált gazdasági társaságok és egyéni vállalkozók **94,2%-a mikrovállalkozásnak** minősül (0-9 fő közötti foglalkoztatotti létszám), amelyek tőkeellátottsága és innovációs kapacitása minimális.

A foglalkoztatási szerkezetben a mezőgazdaság (elsődlegesen a gyümölcsstermesztés: szatmári szilva, meggy és alma) és az élelmiszer-feldolgozás dominál, amely erős szezonaritást és kitettséget okoz. A nyilvántartott munkanélküliségi ráta 8,7%, azonban a rejtett munkanélküliség, az inaktivitás és a közfoglalkoztatotti rendszertől való strukturális függőség a határszéli kistelepüléseken (pl. Botpalád, Csaholc, Garbolc, Uszka) a gazdaságilag aktív lakosság körében a 22-26%-ot is eléri. Az egy főre jutó vásárlóerő az országos átlag csupán 61%-át teszi ki.

Stratégiai illeszkedés és szakpolitikai lehatárolás

A többszintű tervezés lényege, hogy a regionális/vármegyei szintű források (TOP Plusz) és a helyi szintű források (KAP LEADER) ne egymás versenytársai, hanem kiegészítői legyenek. A Szatmár Leader Közhaszú Egyesület HFS-e szigorú logikai és technikai lehatárolásokat alkalmaz a túlfedések elkerülésére.

1. Gazdaságfejlesztés és Vállalkozástámogatás

A Vármegyei ITP a TOP Plusz 1.1.1 (Helyi gazdaságfejlesztés) és 1.2.1 (A foglalkoztatás növelését célzó megyei paktumok) intézkedéseken keresztül az ipari parkok, inkubátorházak és logisztikai központok alapinfrastruktúrájának kiépítésére, valamint a közepes és nagyobb kkv-k technológiai váltására fókuszál. Ezzel szemben a Szatmár Leader HFS a KAP-RD57-es intézkedések keretében kifejezetten a helyi kistermelőket, családi gazdaságokat és induló mikrovállalkozásokat támogatja eszközbeszerzéssel, kisléptékű kapacitásbővítéssel (pl. kis kapacitású hűtőkamrák, lekvárfőző üzemek, kézműves műhelyek). A lehatárolás alapja a **pénzügyi küszöbérték** és a vállalkozási méret.

2. Turizmus és Kulturális Örökségvédelem

A vármegyei szint (TOP Plusz 2.1.1) a megyei jelentőségű, hálózatos turisztikai desztinációk (pl. a Középkori Templomok Útja, nemzeti emlékhelyek) és a regionális kerékpárutak törzshálózatának

kiépítését finanszírozza. A Szatmár Leader HFS ehhez kapcsolódva a „puha” turisztikai infrastruktúrára és szolgáltatásokra koncentrál: falusi szálláshelyek szobaszám-bővítése, minőégi tanúsítványok megszerzése, kerékpár-kölcsönzők és helyi túravezetés kialakítása, valamint a szatmári gasztronómiai örökségre épülő kisléptékű rendezvények megvalósítása. Így a LEADER tartalommal és szolgáltatásokkal tölti meg a vármegye által kiépített infrastrukturális alapokat.

3. Klímavédelem, Fenntarthatóság és Energetika

A vármegyei önkormányzat koordinációjával elkészült Fenntartható Energetikai és Klíma Akcióterv (SECAP) nagyléptékű kötelezettségeket ró a térségre. A TOP Plusz forrásai az önkormányzati intézmények (polgármesteri hivatalok, óvodák, iskolák) komplex energetikai mélyfelújítását (szigetelés, nyílászáró-csere, nagyméretű napelemes rendszerek) fedezik. A Szatmár Leader HFS a helyi civil szervezetek, egyesületek és egyházközségek kisléptékű közösségi tereinek (pl. faluházak belső terei, közösségi alkotóházak) energetikai korszerűsítését támogatja, kötelező jelleggel beépítve a megújuló energiaforrások (mikro-napelemek, hőszivattyúk) alkalmazását a pályázati feltételek közé, ezzel lokális szinten teljesítve a megyei SECAP indikátorokat.

Következtetések és gyakorlati szakpolitikai javaslatok

1. Integrált Térségi Projektesomagok (Cross-Financing) Ösztönzése

A tanulmány elsődleges következtetése, hogy a Fehérgyarmati járás gazdasági felzárkózása nem valósítható meg izolált projektek révén. Javasoljuk egy olyan integrált térségi projektesomag-modell bevezetését, amely kötelező jelleggel összekapcsolja a TOP Plusz infrastrukturális és a LEADER humán/szolgáltatási forrásait. Például, amennyiben egy kistelepülés önkormányzata a TOP Plusz forrásból felújítja a helyi piacot vagy szociális szövetkezeti épületet, a Szatmár Leader HFS-nek dedikált, egyszerűsített eljárásrendű pályázati keretet kell biztosítania a helyi őstermelők és mikrovállalkozások számára az ott használandó gépek, csomagolástechnológiák beszerzésére.

2. Megyei Szintű Likviditási és Önrész-Alap Létrehozása

A SWOT-analízisben azonosított kritikus tőkehiány közvetlenül veszélyezteti a LEADER program abszorpciós kapacitását. Mivel a KAP LEADER projektek jelentős része utófinanszírozású, a helyi civil szervezetek és mikrovállalkozások sok esetben a pozitív támogatói döntés ellenére sem tudják elindítani a beruházást. Javasoljuk, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata a megyei paktumok vagy egyéb szabad források terhére hozzon létre egy **Szatmári Likviditási és Garancia Alapot**. Ez az alap kedvezményes, áthidaló forgóeszköz-hitelt vagy készfizető kezességvállalást biztosítana a nyertes LEADER-pályázók számára a kifizetési igénylések átfutási idejére.

3. Járási Szintű Projektmenedzsment és Mentorhálózat

A humánerőforrás-deficit leküzdése érdekében a Szatmár Leader HACS munkaszervezetének bázisán egy állandó, mobilizálható járási projekt-mentorhálózatot kell felállítani. Ez a hálózat nem csupán a pályázatok megírásában, hanem a rendkívül bonyolult KAP elszámolási és mérőföldkö-teljesítési folyamatokban is közvetlen, helyszíni adminisztratív támogatást nyújtana a kistelepülési szereplőknek. Ezáltal radikálisan csökkenthető a szabálytalansági eljárások és a forrás-visszafizetések kockázata, növelve a térségi fejlesztések hatékonyságát.

7. A Szatmár LEADER HACS és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkormányzat közötti terület- és fejlesztéspolitikai együttműködés lehetőségeiről (2023–2027)

1. Bevezetés és szakpolitikai kontextus

A vidéki térségek hatékony és fenntartható felzárkóztatása elképzelhetetlen a fejlesztési szintek szerves integrációja nélkül. A **Szatmár LEADER Közhasznú Egyesület** mint alulról építkező, helyi akciócsoporthoz (HACS) közvetlenül a mikro-térségi szint gazdasági, civil és kistermelői szereplőit támogatja, míg a **Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkormányzat** középszintű területfejlesztési és koordinációs szervként a nagyléptékű, rendszerszintű programokért felel. A két entitás szoros együttműködése és a források tudatos harmonizációja történelmi lehetőséget biztosít a fehérgyarmati fókuszú, **53 települést magában foglaló akcióterület** belső perifériális és határmenti hátrányainak csökkentésére.

2. Finanziális szinergiák: TOP Plusz és LEADER források

A fejlesztéspolitikai hatékonyság alapja a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (**TOP Plusz**) és a Közös Agrárpolitika (KAP ST) **LEADER** forrásainak párhuzamosságoktól mentes, egymásra épülő allokációja:

- **Vármegyei makro-infrastruktúra:** A vármegyei önkormányzat a TOP Plusz keretéből megvalósítja a rendszerszintű beavatkozásokat, mint a járások közötti úthálózat-rehabilitáció, a kerékpárút-főtengelyek kiépítése és a kiemelt vonzerejű kulturális csomópontok infrastrukturális fejlesztése.
- **Lokális tartalomfejlesztés:** A HACS rácsatlakozhat ezekre a makro-projektekre a saját KAP-RD57-es helyi felhívásaival. Példa: Ha a vármegye kiépít egy kerékpárutat, a LEADER forrásokból a helyi mikro-vállalkozások e-bike töltőpontokat, lokális kerékpárkölcsonzókat, útszéli pihenőket, magánszálláshelyeket és kistermelői elárusítóhelyeket hozhatnak létre.

3. Stratégiai együttműködési területek

3.1. Integrált Térségi Marketing és a „Szatmári Brand”

A vármegyei önkormányzat intézményi kapcsolatrendszere és marketingkapacitása képes áttörni a szatmári gazdaság földrajzi elszigeteltségét. A helyi prémium termékek (pl. szatmári szilva, hungarikum pálinkák) és a turisztikai attrakciók (*Nyitott Porta Napok*) beemelése a **Vármegyei Értéktárba** és az országos/nemzetközi expók kínálatába közvetlen külső piacot és prémium vendégkört biztosít az 53 LEADER-településnek.

3.2. Határon átnyúló (Interreg) projektek generálása

Szatmár periférikus, ukrán és román határmenti fekvése nemzetközi összefogást igényel. A vármegyei önkormányzat magas szintű diplomáciai és intézményi híd képez a szomszédos régiók (pl. a romániai *Szatmár Megyei Tanács*) felé. Ezen a folyosón keresztül a Szatmár LEADER HACS könnyebben kapcsolódhat a határ túloldalán működő akciócsoporthoz (GAL szervezetek), közös **Interreg** és **NEXT** pályázatokat generálva (pl. határon átnyúló tematikus utak, közös logisztikai hálózatok, kulturális fesztiválok).

3.3. Tudásmegosztás és tervezési koordináció

A HACS Helyi Fejlesztési Stratégiájának (HFS) folyamatos harmonizációja a Vármegyei Területfejlesztési Konceptióval elengedhetetlen. A vármegye statisztikai és adatvezérelt tervezési

támogatást nyújt a HACSNak, miközben a vármegyei paktumirodák és fejlesztési ügynökségek adminisztratív mentorálással és képzésekkel segíthetik a tőke- és kapacitáshiányos kistelepülési LEADER-pályázókat.

4. Operatív Együttműködési Mátix (Példaprecedensek)

Fejlesztési tengely	Vármegyei beavatkozás Plusz)	(TOP LEADER kapcsolódás (KAP-RD57)	HACS Várható helyi hatás
Fenntartható Turizmus	Körzeti kerékpárutak és kulturális örökségvédelmi helyszínek felújítása.	Magánszálláshelyek minőségi megújítása, e-bike digitális túravezetés.	Növekszik a vendégéjszakák száma, a turizmus hálózatosává válik.
Helyi Gazdaság	Vármegyei vásárterek, Kistermelői logisztikai központok és ipari parkok alapítása.	feldolgozók REL csomagolásfejlesztés.	mikro-gépbeszerzése, applikáció, Megszűnik a nyersanyag-kiáramlás, nő a helyi termékek nyereségtartalma.
Humán Infrastruktúra	Foglalkoztatási paktumok, vármegyei szintű munkaerő-piaci képzések.	Fiatal agrár- és digitális start-upok mentorálása, generációváltási bónuszok.	Mérséklődik a „brain drain”, elindul a szükséges generációváltás.
Klíma védelem / Energia	Középületek energetikai korszerűsítése járási/települési szinten.	Kistelepülési civil terek lokális napelemez rendszerei, rezsiköltségek, mikromobilitási eszközök.	Csökkennek az önkormányzati megtakarítások, a civil programokra fordítható.

5. Következtetések és javaslatok

A Szatmár LEADER HACSN és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkormányzat partnersége nem csupán elméleti opció, hanem a hatékony vidékfejlesztés elengedhetetlen záloga. Az alulról építkező rugalmasság és a felülről szerveződő stratégiai erő szinergiája garantálja, hogy a fejlesztési források ne pontszerűen szétforgácsolódva, hanem egymást erősítve hasznosuljanak. Az operatív szinten összehangolt tervezés növeli az érintett szatmári kistelepülések megtartóerejét, versenyképességét és hosszú távú gazdasági fenntarthatóságát.

Szatmári Síkság LEADER Egyesület

Tájékoztató a LEADER Helyi Akciócsoport tevékenységéről

Készítette:
Agárdi Zsuzsa
Vincze Andrea

Nagyecséd
2026.09.14.

Szatmári Síkság LEADER Egyesület

Szakmai összefoglaló – működési terület, 2025–2026. évi tevékenység és fejlesztési kitekintés

1. A Helyi Akciócsoport működési területének és szervezetének rövid bemutatása

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület 2002-ben alakult Nagyecsedben és 2015 óta vesz részt az EU LEADER programjának megvalósításában. A 2023-2027-es programozási időszakban a tervezési terület a korábbi ciklushoz képest változatlan maradt: a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei Mátészalkai járás 20 településére terjed ki, amelyből 19 település (Fábiánháza, Fülöpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Hodász, Jármí, Kántorjánosi, Kocsord, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Ökörítőfülpös, Őr, Papos, Rápolc, Tiborszállás, Vaja) teljes területével, Mátészalka pedig csak külterületével jogosult LEADER-támogatásra.

A HACS működési területe 466,63 km², lakónépessége 37 116 fő (2022.01.01., KSH). A térség a Mátészalkai járás – az ország egyik legelmaradottabb, 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint a 35. legelmaradottabb – járása, amelynek településszerkezetét aprófalvas jelleg, centralizált úthálózat és néhány zsáktelepülés (Papos, Fülöpösdaróc, Rápolc) jellemzi.

Szervezeti felépítés

Az Egyesület taglétszáma 50 fő, a köz-, civil- és vállalkozói szféra kiegyensúlyozott arányában (közsztéfa 20, civil szféra 16, vállalkozói szféra 14 tag), úgy, hogy döntéshozatali szinten egyik szféra részesedése sem haladja meg a 49%-ot.

Szervezeti egység	Létszám / összetétel	Fő feladat
Köztgyűlés	50 tag	Legfőbb döntéshozó szerv
Elnökség	10 fő (elnök, 2 alelnök, 7 elnökségi tag)	Ügyvezetés
Helyi Bíráló Bizottság (HBB)	11 rendestag + 2 póttag	Támogatási döntések előkészítése, javaslatteétel

Szervezeti egység	Létszám / összetétel	Fő feladat
Felügyelő Bizottság	3 fő	Jogszabály- és alapszabály-szerű működés ellenőrzése
Munkaszervezet	3 fő (Nagyecsed, Rákóczi u. 14.)	Adminisztráció, ügyfélszolgálat, pályázatkezelés, monitoring

A HBB döntéshozatalában a szavazatok több mint 50%-át nem állami szervnek minősülő tag adja, és a testületben legalább egy nő, valamint legalább egy 41 év alatti tag részvétele biztosított - ez az esélyegyenlőségi horizontális cél érvényesülését szolgálja a szervezeti működésben is.

2. A Helyi Fejlesztési Stratégia fő célkitűzései

Jövőkép szlogen:

„Vidékfejlesztés, Hagyományőrzés, Modernitás – a kulturális értékek mentén.”

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület legfőbb küldetése, hogy a térség - helyi értékeken és hagyományon alapuló tudatosan építkező - turisztikailag és gazdaságilag vonzóvá váljon.

Ahol:

- a vállalkozói környezet biztonságos,
- együttműködésben oldják meg a problémákat,
- a civilszervezetek is aktívan bekapcsolódnak a helyi problémák megoldásába
- környezettudatos és elfogadó társadalom él, innovatív, de a helyi adottságokon alapuló megoldásokat keres, úgy, hogy a fejlesztés fenntartható legyen.

A jövőkép megvalósulását két átfogó cél szolgálja, míg a tervezett intézkedések végrehajtása során a horizontális célokat is figyelembe kell venni.

	Átfogó célok
1.	Helyi természeti, kulturális és épített környezet értékein alapuló tudatos gazdaság- és szolgáltatásfejlesztés.
2.	A helyi közösségek társadalmi aktivitásának fejlesztése.

	Horizontális célok
1.	Esélyegyenlőség
2.	Fenntarthatóság és környezetvédelem

A meghatározott specifikus célok szöveges indoklása:

1.) a vidéki térségekben a mikro- kis- és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése:

A térségben a mikrovállalkozások száma nagy, viszont jellemzően tökeszegények és fejlesztési lehetőségük korlátozott, ebből adódik, hogy elavult eszköz- és infrastrukturális ellátottsággal rendelkeznek. Jelen Stratégia helyzetfeltárása során is megállapítható, hogy továbbra is cél a mikrovállalkozások piaci helyzetének megerősítése, termékeinek, szolgáltatásainak színvonalának növelése, mely hozzájárul a gazdaságban betöltött szerepének, piaci pozíciójának erősítéséhez.

2.) Községi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése

A vidéki térségekben az alapvető szolgáltatásokhoz, a közösségi élet feltételeihez való hozzáférés lényegesen elmarad a városias térségektől. A vidéken élők számára a vidéki települések élhetőbbé, vonzóvá tétele, az elérhető helyi szolgáltatások körének bővítése, színvonalának és hozzáférhetőségének javítása, a települési önkormányzatok és civil szervezetek, egyházak segítése, a helyi együttműködések ösztönzése, valamint az azokban rejlő belső erőforrások kihasználása kiemelt cél, amelyek elősegítik a társadalmi aktivitás erősítését és fenntartását.

3.) A helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának és együttműködési készségeinek erősítése

A térség hátrányos helyzetéből fakadóan, alacsony szegénységi mutatókkal rendelkezik és egyben természeti értékekben gazdag vidék. A stratégia kiemelt célként kezeli a társadalmi kirekesztettséget és az abból fakadó hátrányok leküzdését a jelenlévő kedvezőtlen folyamatok megtörését. Ezért prioritás az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem elleni témájú érzékenyítés, valamint a fenntartható környezetvédelem.

A stratégia tervezése során a horizontális szempontok (esélyegyenlőség és fenntarthatóság és környezetvédelem) érvényesítése során az a következtetés, hogy a szemléletformálással, valamint tudás-átadással lehet a leghatékonyabban a környezettudatosságot és az esélytudatosságot fokozni a mikroközösségekben.

4.) A helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása

A térség gazdag természeti- és épített örökségben, valamint kulturális értékekkel rendelkezik, mely kiinduló alapjai lehetnek a helyi értékeken, hagyományokon alapuló fejlesztéseknek. Fontos, hogy a fiatalok érzelmileg kötődjenek a településhez, ahol felnőttek. Szükség van a hagyományok és helyi értékek megőrzésére, átadására a következő generáció számára. A stratégia kiemelt célja kell, hogy legyen, a térségben a népesség megtartása, növelése, amelyet a helyi összefogással, helyi értékekre, hagyományokra alapozva egyedi és komplex programok megvalósításával kívánjuk elérni.

3. A 2025–2026. években végzett szakmai tevékenység és a megvalósult fejlesztések főbb eredményei

Előzmények

2023.07.13-án az Agrárminisztérium jóváhagyta a Szatmári Síkság LEADER Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiához kapcsolódó tervezési területét.

2023.11.06-án Nemzeti Irányító Hatóság jóváhagyta a Helyi Fejlesztési Stratégiát és a LEADER Helyi Akciócsoportként ismerte el az egyesületet.

2024. évben a LEADER HACSOK fő feladata volt az új felhívások kidolgozása az IH-val közösen.

2024.04.24-én a LEADER Helyi Akciócsoportok támogatása (KAP-RD57-24) felhívásra benyújtottuk a Támogatási kérelmet.

A Támogató okirat 2024.06.24-én vettük át, mely kibocsátását követően nyílt meg a lehetőség a működési támogatások lehívására és a helyi felhívások megjelenésre, a LEADER program végrehajtására.

A „HFS-ek végrehajtása – Fejlesztési források” tevékenységre (továbbiakban: LEADER program végrehajtása) jutó, helyi támogatási kérelmekre fordítható forrás összege a támogatási kérelemben megadottak szerint: 517 000 000 HUF, azaz ötszáztizenhétmillió forint.

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület Helyi Fejlesztési Stratégiája alapján 2 intézkedést hirdettünk meg, amelyek reagálnak a helyzetfeltárás és helyzetértékelés során azonosított adottságokra, külső és belső problémákra, kihívásokra, valamint az Unió előírásokra.

INTÉZKEDÉSEK
a) Helyi gazdaságfejlesztés támogatása
b) Helyi közösségek megerősítése

A Helyi Fejlesztési Stratégia alapján készülő támogatási felhívások keretében kívánjuk támogatni a tervezési területen székhellyel, telephellyel rendelkező önkormányzatokat, civil szervezeteket, egyházakat, mikrovállalkozásokat (egyéni vállalkozók és gazdasági társaságok).

A döntések előkészítését, a támogatottak értesítését, a Helyi Fejlesztési Stratégia végrehajtásával kapcsolatos adminisztrációs és kommunikációs tevékenységet a LEADER HACS székhelyén működő munkaszervezete látja el. A támogatói döntést a Helyi Bíráló Bizottság hozza meg.

A Stratégia eredményes és hatékony megvalósíthatóságát garantálják az átgondolt szervezeti keretek, a széleskörű partnerség, a pénzügyi források előzetes azonosítása, a logikus ütemezés, a kidolgozott monitoringrendszer.

Helyi gazdaságfejlesztés támogatása (KAP-RD57-082-1-24) című helyi felhívás

A helyi felhívás 2024.12.20-án megjelent. A beérkezett kérelmek száma 50 db, a az igényelt támogatás összesen: 495 763 941 Ft. Az igényelt támogatás összege 185 763 941 Ft-tal meghaladta a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeget (310.000.000 Ft), így a felhívás 2025.04.16-án lezárásra került.

A Helyi közösségek megerősítése (KAP-RD57-082-2-25) című helyi felhívás

A helyi felhívás 2025.06.18-án megjelent. A beérkezett kérelmek száma 52 db, az igényelt támogatás összesen: 244 835 507 Ft. Az igényelt támogatás összege 47 835 507 Ft-tal meghaladta a támogatásra rendelkezésre álló keretösszeget (197.000.000 Ft), így a felhívás 2025.09.10-én lezárásra került.

A 2026. év kiemelt feladata, a LEADER Helyi Fejlesztési Stratégia 2023-2027 Programozási időszakra szóló KAP Stratégiai Terv megvalósítása során a két helyi felhívásunkra beérkezett összesen 102 db kérelem teljeskörű ügyintézésre, Helyi Bíráló Bizottság döntési javaslat-előkészítése és végrehajtása annak érdekében, hogy a támogatás igénylők mielőbb, Támogató okiratot kapjanak.

ÖSSZEGZÉS: A 2023-2027 Programozási időszak - KAP Stratégiai Terv alapján rendelkezésre álló teljes fejlesztési forrás a felhívások megjelenésével meghirdetésre került. Elmondható, hogy a helyi felhívásaink nagyon népszerűek voltak, hiszen összesen 733 541 038.- Ft a beérkezett támogatási igény, a meglévő 517 000 000.- Ft keretösszegre. A 216 541 038.- Ft-os túligénylés mutatja, hogy a vidéki térség szereplői aktívak, terveik vannak és a megvalósításhoz a népszerű LEADER forrásra is támaszkodnak.

A beérkezett kérelmek ügyintézés alatt vannak, még Támogatói Okirat nem került kiküldésre, ezért ebben a ciklusban még nem tudunk beszámolni megvalósult fejlesztésekről. Ugyanakkor egyes Önkormányzatok a Támogatási kérelem benyújtását követően, saját felelősségükre megvalósították hagyományozó rendezvényüket.

4. A térség meghatározó fejlesztési kihívásai

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület tervezési területének Helyi Fejlesztési Stratégia SWOT-elemzése és a feltárt fejlesztési szükségletek alapján a térség jövőbeli fejlődését az alábbi, egymással szorosan összefüggő kihívások határozzák meg.

1. A helyi gazdaság versenyképességének és jövedelemtermelő képességének gyengése

A térségben jelentős számú mikrovállalkozás működik, ezek azonban jellemzően tőkeszegények, alacsony jövedelmezőségűek és sok közöttük a kényszervállalkozás. A vállalkozások közötti együttműködés hiánya, a fejlesztési források elérésének nehézségei (magas önerő-igény, nagy támogatási összegek finanszírozhatatlansága), valamint a helyi termékek előállításának, marketingjének és értékesítésének koordinátlansága tovább gyengíti a helyi gazdaság teljesítőképességét. Mindez az alacsony foglalkoztatottsággal és az országos átlagtól elmaradó jövedelmi szinttel párosulva a térség egyik leg súlyosabb strukturális problémáját jelenti.

2. A természeti és kulturális értékekben rejlő turisztikai potenciál kihasználatlansága

A térség kiemelkedő természeti adottságokkal (Holt-Szamos, Ecsedi-láp, Natura 2000 területek) és gazdag szellemi-kulturális örökséggel rendelkezik, amely kiváló alapot adna a vízi-, kerékpáros-, lovas-, öko- és falusi turizmus fejlesztésére. Ezzel szemben a szálláshelyek száma alacsony, a turisztikai szolgáltatások és programkínálat nem összehangolt, és hiányoznak a látogatókat több napra a térségben tartó, egymásra épülő programcsomagok. A turisztikai infrastruktúra és az idegennyelv-ismeret hiánya tovább korlátozza az ágazat fejlődését, miközben a környező térségek koncentrált fejlesztései versenyhátrányba sodorhatják a területet.

3. A civil szektor és a helyi közösségek szervezettségének, teljesítőképességének korlátai

Bár a térségben magas az aktív civil szervezetek száma, ezek jellemzően elszigetelten, önkormányzati támogatásra utalva működnek, munkavállalót nem foglalkoztatnak, és nem rendelkeznek a pályázati források eléréséhez szükséges szakmai kapacitással. A közösségfejlesztő szakemberek hiánya gátolja, hogy a civil szektor valódi fejlesztési partnerré váljon, és korlátozza a szektorok közötti (gazdasági, civil, önkormányzati) együttműködés elmélyülését is.

4. A népességmegtartó erő gyengülése és a demográfiai leszakadás

A lakónépesség folyamatos csökkenése és az elvándorlás mértéke meghaladja a megyei átlagot, különösen a fiatal, szakképzett munkaerő körében, akik a biztosabb megélhetés reményében hagyják el a térséget, vagy ingázóvá válnak. Ez hosszú távon a demográfiai és társadalmi különbségek további növekedését, valamint a helyi identitástudat fokozatos gyengülését vetíti előre, amennyiben nem történik beavatkozás a helyi kötődés és a hagyományok átörökítése terén.

5. Társadalmi leszakadás, esélyegyenlőségi feszültségek

A hátrányos helyzetű – köztük roma – társadalmi csoportok aránya növekszik, jellemző rájuk a mélyszegénység, a korai iskolai lemorzsolódás és a munkaerőpiaci marginalizáció. Ezzel párhuzamosan a nagyszámú munkaképes roma lakosság kiaknázatlan erőforrást is jelent a gazdaság számára (idénymunka, betanított munka), amennyiben célzott felzárkóztató és integrációs programok valósulnak meg. A szemléletformálás hiánya mind az esélyegyenlőség, mind a környezettudatosság terén tovább mélyítheti a társadalmi szakadékokat.

6. A fejlesztési szükségletek és a rendelkezésre álló lehetőségek összehangolásának hiánya

A térség számára kedvező külső folyamatok – az M49 gyorsforgalmi út megépülése, a határon átnyúló kapcsolatok, a növekvő befektetői érdeklődés, az egészségtudatos életmód térnyerése, valamint a rendelkezésre álló uniós pályázati források – önmagukban nem elegendők a fejlődéshez, ha a helyi szereplők nem képesek ezekhez illeszkedő, összehangolt fejlesztési projekteket megvalósítani. A kihívás tehát nem csupán a lehetőségek hiánya, hanem azok tudatos, koordinált kiaknázásának hiánya.

Összességében a térség fejlesztési kihívásai öt fő dimenzió mentén rajzolódhatnak ki: gazdasági (mikrovállalkozások megerősítése), turisztikai (értékalapú turizmusfejlesztés), közösségi (civil szervezetek kapacitásfejlesztése), társadalmi (esélyegyenlőség és felzárkóztatás), valamint demográfiai (népességmegtartás, helyi identitás erősítése) téren. Ezek egymást erősítő problémák, ezért a stratégia sikere azon múlik, hogy a beavatkozások képesek-e összehangoltan, egymásra épülve kezelni ezeket a területeket.

Kihívások és a kapcsolódó fejlesztési szükségletek összefoglaló táblázata

Kihívás	Érintett SWOT elemek	Kapcsolódó fejlesztési szükséglet
1. A helyi gazdaság versenyképességének és jövedelemtermelő képességének gyengesége	Gyengeség: alacsony foglalkoztatottság, elmaradó jövedelem, koordináció hiánya a helyi termékek terén Lehetőség: pályázati források, növekvő vásárlói igény a helyi termékek iránt	Mikrovállalkozások tevékenységének fejlesztése, munkanélküliség csökkentése
2. A természeti és kulturális értékekben rejlő turisztikai potenciál kihasználatlansága	Erősség: védett természeti tájértékek, turisztikai adottságok, szellemi örökség Gyengeség: turisztikai infrastruktúra és idegennyelv-ismeret hiánya Veszély: környező térségek koncentrált fejlesztései	Helyi értékeken alapuló turizmus fejlesztése
3. A civil szektor és a helyi közösségek szervezethezességének, teljesítőképességének korlátai	Erősség: magas az aktív civilszervezetek száma Gyengeség: szektorok közötti együttműködés fejlesztendő	Helyi közösségek megerősítése
4. A népességmegtartó erő gyengülése és a demográfiai leszakadás	Veszély: képzett munkaerő elvándorlása, kedvezőtlen demográfiai tendenciák	A térség közösségmegtartó szerepének növelése

5. Társadalmi leszakadás, esélyegyenlőségi feszültségek	Gyengeség: hátrányos helyzetű és roma társadalmi csoportok helyzete Lehetőség: uniós pályázatok a felzárkóztatásra, roma lakosság bevonása a gazdaságba Veszély: szociális válság kialakulása	Szemléletformálás a környezettudatosság és esélyegyenlőség területén
6. A fejlesztési szükségletek és a rendelkezésre álló lehetőségek összehangolásának hiánya	Lehetőség: M49 út, határon átnyúló kapcsolatok, befektetői érdeklődés, egészségtudatos életmód térnyerése	Valamennyi fejlesztési szükséglet – összehangolt megvalósítás

5. A jó gyakorlatok és kiemelkedő projektek rövid bemutatása

Kiemelkedő projekt címe: Terápiás ház építése

A projekt célja egy relaxációt és aktív kikapcsolódást biztosító apiterápiás szolgáltatás létrehozása, amely korosztálytól függetlenül elérhető a térség lakosai és az idelátogató turisták számára. A szolgáltatás kiemelt célcsoportja a stresszoldásra és regenerációra vágyó felnőtt és idősebb korosztály, emellett a legfiatalabbak számára ismeretterjesztő, interaktív foglalkozásokat is kínálunk a méhészet és a természet megismertetésére.

Ezen alapul a projekt tárgya az APITERÁPIÁS ház építése, egy új komplex, innovatív szolgáltatás bevezetése a térségünkben.

A kedvezményezett a humán egészségügyi szolgáltatás főtevékenységéhez kapcsolódóan az alábbi tevékenységeket tervezi megvalósítani a művelet során:

- 01 Tájékoztatás és nyilvánosság megvalósítása tevékenység
- 02 Építés tevékenység keretében épül meg az apiterápiás ház
- 03 Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák alkalmazása

A projekt LEADER-szerűsége mindenekelőtt az együttműködési dimenzióban ragadható meg: a fejlesztés a helyi közösség és a kapcsolódó szférák igényeire épül. Az óvodai nevelési program alapértékei között kiemelt helyet foglal el a környezettudatosság és az egészséges életmódra nevelés, ezért indokolt, hogy ez a szemléletformálás intézményi kereteken túlmutató, élményalapú formában is megvalósuljon.

A szolgáltatás innovatív jellege kettős: egyrészt az apiterápia mint a térségben újszerű egészségügyi szolgáltatás bevezetésében nyilvánul meg, másrészt abban a szakmai együttműködésben, amelyet a pályázó a helyi termékek és egyedi szolgáltatások országos szintű népszerűsítését célul kitűző egyesülettel alakít ki. A közös tevékenységek eredményeként erősödik az érintett szereplők közötti együttműködés és a helyi társadalmi kohézió, továbbá a környezetkímélő, innovatív szolgáltatás hozzájárul a településen élők helyi identitástudatának megerősödéséhez is.

A fejlesztés társadalmi-gazdasági hozadéka abban is megnyilvánul, hogy a pályázó fiatal vidéki vállalkozóként az új szolgáltatás bevezetése révén helyben teremt megélhetési alapot magának – ezáltal a művelet közvetlenül hozzájárul a vidéki fiatalok helyben maradásához, amely a LEADER-térségek egyik kiemelt stratégiai célkitűzése."

6. A vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 2030-ra vonatkozó jövőképe szerint *"2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni."* Ez a jövőkép három átfogó cél – az aktív, a szolidáris és a vonzó megye – mentén bontakozik ki, amelyek eléréséhez a vármegye hét stratégiai célt (négy tematikus és három területi célt), valamint öt horizontális célt (intelligens, fenntartható és befogadó növekedés, reziliencia, népesség- és családvédelem) határozott meg.

A Szatmári Síkság LEADER Egyesület tervezési területe a három területi stratégiai cél közül az „Élhető vidék és felzárkózó külső perifériák” célhoz kapcsolódik, amelynek célja a vármegye külső perifériáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése. Ehhez a stratégiai célhoz három prioritás tartozik, amelyek mindegyike érdemi kapcsolódási pontot jelent a HFS céljaihoz:

- 8. Élhető vidéki térségek megteremtése – ezen belül olyan intézkedések szerepelnek, mint az elzárt térségek izolációjának oldása, a vidéki közösségek fejlesztése, a turizmus komplex fejlesztése a vidéki térségekben, a vidéki térségek önálló szerepének erősítése, valamint a szociális gazdaság fejlesztése és a vonzó vidéki környezet megteremtése. Ez a prioritás mutatja a legnagyobb tartalmi átfedést a „Helyi közösségek megerősítése” helyi felhívással.

-
- 9. A külső perifériák felzárkóztatása – ez a prioritás kifejezetten a Sztarmár-Beregi térségre (Vásárosnaményi, Fehérgyarmati, Csengeri és Mátészalkai járás) irányul, és olyan intézkedéseket tartalmaz, mint az alternatív helyi gazdaságfejlesztés, a Sztarmár-beregi kultúrtáj turisztikai célú fejlesztése, az elzárt térségek izolációjának oldása, a közösségek fejlesztése és a szociális gazdaság fejlesztése. Mivel ez a prioritás területileg pontosan lefedi a HACS működési területét, kiemelten fontos lehetne a jövőben az összehangolás a LEADER fejlesztésekkel.

7. A jövőbeni együttműködésre vonatkozó javaslatok

- Tervezési időszakban egyeztetés a Vármegyei Önkormányzattal a TOP Plusz felhívások és a LEADER felhívások szinergia lehetőségéről, meghirdetések időzítéséről
- Határmenti együttműködés elősegítése a vármegyei tapasztalatok megosztása
- Tapasztalatcsere a meglévő együttműködési projektek alapján
- Közös civil fórum vagy találkozó szervezése

Tiszatér LEADER Egyesület

Szakmai Tájékoztató anyag

2023-2027 - Programozási időszak

1. Bevezetés

Küldetésünk szerint a közösség stratégiájának a megvalósítása- és eredményeinek fenntartása az együttműködésben rejlik. Az elmúlt évtizedekben több Tiszai árvízzel is megküzdöttek a TISZATÉR települései, ilyenkor a lakosság vállalva, egyként állt ki a közös cél érdekében, sikerrel. Ennek a szellemiségét tükrözi közösségünk stratégiája is és szemléletes folyamat, hogy egy-egy Tiszai áradást követően a levonuló ár termékeny földet, termékeny környezetet hagyott maga után. Ez stratégiánk fenntarthatóságának a kulcsa: a szakmai javaslatok megvalósítása egy megújult, életre kelt térséget hagy maga után.

2. A HFS által lefedett terület és lakosság meghatározása

A KAP ST-ben foglaltak szerint - folytatva a 2014-2020-as programozási időszak gyakorlatát - a LEADER beavatkozás területi hatálya lefedi az ország összes vidékinek minősülő települését. A HFS-sel lefedni kívánt terület lakosságszáma minimum 10 ezer fő és maximum 150 ezer fő lehet, és egy település csak egy HACS-hoz tartozhat.

- a) A lefedni kívánt települések mérhető jellemzői, összefoglaló adatai (pl. területméret, lakosságszám).

A TISZATÉR LEADER Akciócsoport területe Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nyugati határán a Tisza vonulatára szerveződik, Szabolcs, Timár, Rakamaz, Tiszanagyfalu, Tiszaeszlár, Tiszalök, Tiszadada, Tiszadob, Szorgalmatos és Tiszavasvári (külterület) településeket összefogva. A támogatásra jogosult terület lakónépessége 20.684 fő.
(forrás: teir.hu)

Település	Lakónépesség (2021.12.31.)
Rakamaz	4 161
Szabolcs	418
Szorgalmatos	976
Timár	1 215
Tiszadada	2 011
Tiszadob	2 712
Tiszaeszlár	2 281
Tiszalök	5 132
Tiszanagyfalu	1 728
Tiszavasvári (külterület)	50
Összesen	20 684

A Tiszavasvári járás 6 települése (Szorgalmatos, Tiszadada, Tiszadob, Tiszaeszlár, Tiszalök, Tiszavasvári) a 290/2014 (XI. 26.) Korm. rendelet alapján fejlesztendő járásnak minősül a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatók alapján. Ugyanezen jogszabály alapján átmenetileg kedvezményezett település az akciócsoport Nyíregyházi járáshoz tartozó 4 települése (Rakamaz, Szabolcs, Timár, Tiszanagyfalu). Az utóbbi települések közül Timár és Tiszanagyfalu a 105/2015 (IV. 23.) Korm. rendeletben is szerepel, mint kedvezményezett település. A Nyíregyházi járás a megyeszékhelynek köszönhetően nem besorolt járás, az akciócsoportunkhoz tartozó települések fejlettsége a Tiszavasvári járás mutatószámaihoz hasonló.

Akciócsoportunk hozzávetőleg 47.892 hektár területet fed le, körülbelül 14.368 darab lakással és körülbelül 77 fő/km² népsűrűséggel. A 10 település mellett 35 darab kapcsolódó településrész található.

3. Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek, összefogások.

Projekt rövid összefoglalója	Részt vevő tagok	Megítélt támogatási összeg	Megvalósítás állapota
2017-ben együttműködést kötöttünk Tiszalök Város Önkormányzatával az EFOP-1.5.3-16 számú „Együtt a humán szolgáltatás fejlesztésért” elnevezésű projekttel kapcsolatban. Az együttműködés az alábbi területekre terjedt ki: • a projekt előkészítése során a projekt szakmai és társadalmi egyeztetési folyamatának segítése; • a célrendszerhez kapcsolódó programelemeken részvétel. A programmal kapcsolatban a Tiszatér Leader Egyesület céljai és tevékenységei: • a térség belső erőforrásainak fenntartható é innovatív felhasználása; • a vidéki gazdaság megerősítése; • helyi közösségek szervezeti feltételeinek javítása; • az aktív vidéki szereplők közötti együttműködés megalapozása; • a fenntartható helyi fejlesztési stratégiák előkészítése és megvalósítása.	Tiszalök Város Önkormányzata; Tiszatér Leader Egyesület	250 000 000 Ft	Megvalósult
2019-ben szándéknyilatkozatban csatlakoztunk a Polgármesterek Klíma és Energiaügyi Szövetségéhez. Támogattuk a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00062 kódszámú „Fenntartható energetikai- és klímacselekvési programok kidolgozása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében” című projekt célkitűzéseit. A program keretében elkészült a Tiszatér Leader Egyesület működési területére vonatkozóan a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP), melyet a közgyűlés 2020 júniusi ülésén fogadott el.	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat; Tiszatér Leader Egyesület	147 620 711 Ft	Megvalósult

4. Személyes kapcsolattartást, segítségnyújtást elérhetővé tevő központ(ok) stb.

Az Egyesületünk székhelye Tiszadobon van, a munkaszervezet irodája azonban Tiszavasváriban található. A Tiszatér Leader Egyesület saját tulajdonú irodahelyiséggel nem rendelkezik, az irodák bérleti szerződés alapján kerülnek biztosításra. Az irodahelyiségek maximálisan felszereltek (igényes bútorzat, korszerű informatikai eszközök – laptop, projektor, szkennel, nyomtató, fénymásoló, szélessávú internet kapcsolat, telefonközpont, beléptető rendszer, füst- és tűzjelző rendszer, saját belső hálózat). Az iroda a település központjában található, könnyen megközelíthető helyen, jó parkolási lehetőséggel.

Egyesületünk honlapját (leader.tiszater.hu) folyamatosan frissítjük, tájékoztatást nyújtunk a LEADER programról, illetve egyéb fejlesztési lehetőségek megjelenéséről, módosításáról.

A munkaszervezet folyamatosan segíti az ügyfeleket a pályázati felhívásokkal kapcsolatban, a programjaik megvalósításában, tájékoztatást nyújtunk számukra a honlapunkon, személyes konzultáció és elektronikus levél (leaderhacs@tiszater.hu) formájában, valamint telefonos elérhetőségünkön (+36-42-275-138). Az irodánk ügyfélfogadási rendje: hétfőtől csütörtökig 8-16 óra, pénteken 8-12 óra.

5. Horizontális célok

Esélyegyenlőség

A HFS tervezésekor kiemelt szempont az esélytudatosság kifejezése, a helyi szintű kapacitásfejlesztés, a vidéki szereplők bevonása, aktivizálása közösségi akciók, szemléletformálás, amely magában foglalja az esélyegyenlőség, a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem témájú érzékenyítést, kapacitásfejlesztést.

A dokumentum nem közvetít szegregációt, valamint törekszik csökkenteni az egyes csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

Kiemelt fontosságú a megkülönböztetés mentes kiválasztási rendszer: a HACS döntéshozó testületében (amely alatt a Helyi Bíráló Bizottságot értendő) legalább egy nő és legalább egy fiatal személy (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy) szerepel.

Az EU alapelveinek mentén egyaránt biztosítani kell mindenki számára a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférést, különös tekintettel, a fogyatékkal élőkre, a gyermekekre és a hátrányos helyzetű csoportokra.

Az esélyegyenlőségi szempontok a Stratégia elkészítése és megvalósítása során az alábbiak szerint kerülnek érvényesítésre:

Egyenlő bánásmódot biztosítunk mindenkinek, tekintet nélkül etnikai, nemi, vallási, világnézeti, szociális hovatartozására, ill. egészségügyi állapotára, így az Egyesületi tagok be-/kilépésénél, a térség szereplői által benyújtott projektötleteknél, vagy a későbbi projekt megvalósítása során is érvényesítjük a fenti alapelvet.

A HFS tervezése és az Egyesület működése során úgy járunk el, hogy mindenki számára elérhetőek a publikus dokumentumok, irodánkban bárki megtekintheti azokat. A HFS tervezéséhez kapcsolódó projektötlet adatlap a honlapunkon is elérhető. A Stratégia megvalósításához kapcsolódó **rendezvények mindenki számára ingyenesen látogathatóak**.

Tervezünk olyan felhívásokat, melyekben a megvalósítások során együttműködési kötelezettséget írtunk elő, így is csökkentve a különböző társadalmi csoportok közötti távolságokat.

A HACS tagjai között található romákat, illetve állami gondozásból kikerült fiatalokat segítő, valamint nagycsaládosokat és nehéz helyzetben lévő családokat támogató szervezetek is.

A Helyi Bíráló Bizottság tagjainak megválasztásakor is kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetűek (roma, nő, fiatal) képviseletére. A fentiek alapján jelenleg a HBB tagjai között megtalálható térségi roma képviselő, női tag is. A HBB tagok újraválasztásakor továbbra is tagként számítunk a hátrányos helyzetűek (roma, nő, fiatal) képviselőjére, a női tagra és legalább egy fiatal személyre (legfeljebb 41. életévét még be nem töltött személy).

Fenntarthatóság és környezetvédelem

A HFS tervezése, megvalósítása és monitoringja során az alábbiak szerint érvényesítjük a környezeti fenntarthatóság biztosítását szolgáló elemeket:

- Az intézkedések meghatározásakor fontos szerepet kapott a természeti értékek védelme, a biológiai sokféleség megőrzése.
- A megvalósítás során előnyt élveznek a megújuló energiaforrás kialakítását tartalmazó fejlesztések. Tervezünk olyan felhívást, ahol a megújuló energiát felhasználó technológiát is támogatjuk.
- A tervezés, a megvalósítás, valamint a monitoring során is minimalizáljuk a papírfelhasználást, elsősorban elektronikus úton kommunikálunk (e-mail, honlap).
- A papírfelhasználás során törekszünk az újrahasznosított papír használatára.
- A hulladékok gyűjtése szelektív módon történik, az újrahasznosítható eszközöket, berendezéseket az illetékes gyűjtőpontra szállítjuk.
- Tervezünk olyan felhívást, ahol a rendezvényeken környezetvédelmi programelemek is szerepelnek.

3. Tiszatér Leader Egyesület Helyi Fejlesztési stratégiájának intézkedései:

1. Helyi gazdaságfejlesztés támogatása

- 1) Az intézkedés megnevezése: Helyi gazdaságfejlesztés támogatása
- 2) Specifikus cél: Az intézkedés hozzájárul „a vidéki térségekben a mikro- kis és középvállalkozások indítása, fenntartása, erősítése”, a „helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása” és a „megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten” című specifikus célokhoz.

- 3) Indoklás, alátámasztás: Térségünkre jellemző a tőkeszegény vállalkozások nagy száma, ugyanakkor ezen vállalkozások fejlődőképesek, mely által a foglalkoztatottsági szint is javul. Térségünk gazdag képzőművészeti (fafaragó, fazekas, kovács, szövő, stb.) hagyományokkal rendelkezik, illetve mezőgazdasági adottságai kiemelkedőek. Ezen potenciálok kiaknázása, a helyi termékekre épülő fejlesztések fontos kiindulópontjai lehetnek a vidéki térség versenyképességének javításában, a népességmegtartó erő növelésében, a foglalkoztatási helyzet javításában, illetve hozzájárul a turisztikai vonzerő bővüléséhez is.

További cél a TISZATÉR HACS területén a turisztikai infrastruktúra fejlesztése, valamint az ágazatokhoz tartozó kiegészítő szolgáltatások támogatása, a térségben a mikrovállalkozások, illetve egyéb gazdasági szereplők erősítése.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Építés,
- Eszközbeszerzés, gépbeszerzés,
- Tájékoztatás és nyilvánosság,
- Marketing tevékenység,
- Energiahatékony működést javító beruházások, illetve megújuló energiaforrások hasznosítása.

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Mezőgazdasági üzemek beruházásai
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények beszerzése, telepítése,
- Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése,
- Képzés(ek) szervezése és megtartása,
- Építési tevékenység, amennyiben az ingatlan hasznosítása során lakás/lakhatás célú fejlesztés valósulna meg,
- Gépjármű beszerzés,
- Jövedelemszerzésre irányuló megújuló energiát hasznosító rendszerek telepítése,
- Bontott építőanyagok beszerzése, beépítése,
- Ingatlan vásárlása.

- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és

a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Természetes személyek
- Jogi személyiségű vállalkozások
- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Egyesületek
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége,
 - Pozitív foglalkoztatási hatás, munkahelyteremtés,
 - A projektnek részét képezi megújuló energiaforrást hasznosító technológia fejlesztése vagy kiépítése,
 - A tervezett projekt illeszkedik a megvalósítási hely szerinti település fejlesztéspolitikai dokumentumához,
 - A projektgazda vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást népszerűsíti,
- A térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások,
- A közösség bevonásának módja (projektgyűjtő adatlapok, stb.).

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 121.078.194 Ft
- b) a támogatás intenzitása: Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák kialakítása esetén legfeljebb 80%, minden más esetben legfeljebb 65%.
- c) a projektméret korlátai: minimális támogatási összeg: 1.000.000 Ft, maximális támogatási összeg: 15.000.000 Ft
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projektek magvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Új munkahelyek száma: 3 db

Fejlesztéssel érintett vállalkozások száma: 5-8 db

Fejlesztéssel érintett szervezetek száma: 2-3 db

2. Közösségi célú tevékenységek fejlesztése

1) Az intézkedés megnevezése: Közösségi célú tevékenységek fejlesztése

2) Specifikus cél: Az intézkedés hozzájárul a „közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése” és a „megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten” című specifikus célokhoz.

3) Indoklás, alátámasztás: A települések közösségi életében jelentőséggel bíró terek fejlesztése, kialakítása, a kedvezőtlen társadalmi folyamatok enyhítése (pl. elvándorlás,

hiányos települési szolgáltatások), a közösségi élet fejlesztése, a közösségi kezdeményezések, tevékenységek támogatása érdekében.

4) A támogatható tevékenységek meghatározása:

- Építés,
- Eszközbeszerzés, gépbeszerzés,
- Tájékoztatás és nyilvánosság,
- Marketing tevékenység,
- Energiahatékony működést javító beruházások, illetve megújuló energiaforrások hasznosítása.

5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:

- Személygépjármű beszerzés
- Élő állat vásárlás
- Használt árucikkek beszerzése
- Mezőgazdasági üzemek beruházásai
- Támogatási jogosultságok megvásárlása
- Lágyszárú növények beszerzése, telepítése,
- Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése,
- Képzés(ek) szervezése és megtartása,
- Építési tevékenység, amennyiben az ingatlan hasznosítása során lakás/lakhatás célú fejlesztés valósulna meg,
- Gépjármű beszerzés,
- Jövedelemszerzésre irányuló megújuló energiát hasznosító rendszerek telepítése,
- Bontott építőanyagok beszerzése, beépítése,
- Ingatlan vásárlása.

- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatási okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Egyesületek
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

•

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége,
 - A projektnek részét képezi megújuló energiaforrást hasznosító technológia fejlesztése vagy kiépítése,
 - A tervezett projekt illeszkedik a megvalósítási hely szerinti település fejlesztéspolitikai dokumentumához,
 - A projektgazda vállalja, hogy a fejlesztéssel érintett terméket, szolgáltatást népszerűsíti,
- A térség szempontjából újszerű, innovatív megoldások.

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 125.000.000 Ft
- b) a támogatás intenzitása:
 - Megújuló energiaforrást hasznosító technológiák kialakítása esetén legfeljebb 80%, minden más esetben legfeljebb 65%.
 - legfeljebb 90%. (A beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredményének mindenki számára ingyenesen elérhetőnek, látogathatónak, igénybe vehetőnek kell lennie.)
- c) a projektméret korlátai: minimális támogatási összeg: 1.000.000 Ft, maximális támogatási összeg: 15.000.000 Ft
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hónap

12) Kimeneti indikátorok:

Fejlesztéssel érintett önkormányzatok száma: 5-6 db

Fejlesztéssel érintett szervezetek száma: 3-4 db

3. Rendezvények támogatása

- 1) Az intézkedés megnevezése: Rendezvények támogatása
- 2) Specifikus cél: Az intézkedés hozzájárul a „helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása” és a „megújuló energia, klímabarát, víz visszatartási, környezetvédelmi megoldások alkalmazása helyi szinten” című specifikus célokhoz.
- 3) Indoklás, alátámasztás: A helyi rendezvények, programok erősítik a térségben élők kötődését, a kulturális és turisztikai programok révén hagyományaink fennmaradnak, valamint az életminőség javítását is elősegítik, a hagyományörző jelleg erősíti a helyi identitást. A rendezvények lehetőséget teremtenek a hagyományörző csoportok találkozására, helyi termékek bemutatására, egészségnap rendezésére, sportnapok tartására, a környezettudatos életmódra nevelésre, tradíciók, szokások, turisztikai attrakciók bemutatására, fesztiválok, művészeti napok, kórustalálkozók, nyugdíjas és ifjúsági találkozók szervezésére.
A rendezvényekre nemcsak a térségünkéből, hanem más megyékből is érkeznek látogatók, így értékeinket megismerik, a jövőben újra visszatérnek településeinkre, növelve ezzel turisztikai bevételeinket is.
- 4) A támogatható tevékenységek meghatározása:
 - Rendezvények szervezése
 - Tájékoztatás és nyilvánosság
 - Marketing tevékenység
 - Rendezvényhez közvetlenül kapcsolódó eszközbeszerzés
- 5) Nem támogatható tevékenységek meghatározása:
 - Személygépjármű beszerzés
 - Élő állat vásárlás
 - Használt árucikkek beszerzése
 - Mezőgazdasági üzemek beruházásai
 - Támogatási jogosultságok megvásárlása
 - Lágyszárú növények beszerzése, telepítése,
 - Lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok, pirotechnikai eszközök beszerzése,
 - Képzés(ek) szervezése és megtartása.
- 6) Kiegészítő jelleg, lehatárolás: Alapvetően azon projektek kerülnek kizárásra, amelyek hatályos támogatói okirattal rendelkeznek - az államháztartás alrendszereiből, vagy a Strukturális Alapokból származó konstrukciók forrásai kapcsán - a tervezett HF-ekre történő támogatási kérelem benyújtásakor ugyanazon megvalósítási helyre, ugyanazon tevékenység tekintetében. Ez alól kivételt képez, ha a HF-re benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a HF-től való lehatárolását a megalapozó dokumentumban vagy a projekt adatlapon szükséges bemutatni.

7) A jogosultak köre:

- Költségvetési szervek és költségvetési rend szerint gazdálkodó szervek
- Egyesületek
- Jogi személyiségű nonprofit szervezetek (egyházi jogi személyek, alapítványok, nonprofit gazdasági társaságok)

8) A kiválasztási kritériumok, alapelvek:

- Projektterv minősége,
 - A rendezvény környezetvédelmi programelemet tartalmaz,
- Térségi szempont
 - Az együttműködést/partnerséget alkotó szférák száma,
 - A rendezvény szervezése együttműködésben valósul meg.
 -

9) Tervezett forrás:

- a) az adott beavatkozási területre/intézkedésre allokált forrás (összes közpénz: EU és nemzeti tárfinanszírozás) nagysága: 30.000.000 Ft
- b) a támogatás intenzitása: 90% (A beruházás nem járhat gazdasági tevékenységgel, a támogatást igénylő nem realizálhat abból profitot, és a projekt eredményének mindenki számára ingyenesen elérhetőnek, látogathatónak, igénybe vehetőnek kell lennie.)
- c) a projektméret korlátai: minimális támogatási összeg: 500.000 Ft, maximális támogatási összeg: 3.000.000 Ft
- d) a támogatás módja: hagyományos költségelszámolás

10) A felhívás meghirdetésének tervezett ideje: 2024. I. félév – 2027. II. félév

11) A projektek megvalósítására rendelkezésre álló időtartam: 24 hó

12) Kimeneti indikátorok:

Megvalósult rendezvények száma: 10 db

6. Tiszatér Leader Egyesület 2025-2026 években végzett szakmai tevékenysége:

A TISZATÉR LEADER EGYESÜLET tagjai stratégiai partnerségben dolgoznak együtt, a HACS tagok (folyamatos és hatékony kommunikáció a HFS tervezése és megvalósítása kapcsán egyaránt) gördülékenyen, naprakészen működnek közre folyamatosan a LEADER program megvalósításában.

A HFS legerősebb háttértámogatói a települési önkormányzatok, melyek segítik a településeken a HFS tervezésének, megvalósításának érdekében a gazdasági szervezetek és civilek aktivizálását, projektötletek generálását, azok gyűjtését és közvetítését a LEADER munkaszervezet felé.

A HFS elkészítése során áttanulmányoztuk a meglévő fejlesztési dokumentumokat (KAP ST, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Operatív Programja, az Egyesületünkhöz tartozó települések Integrált Településfejlesztési/Városfejlesztési Stratégiáit, Esélyegyenlőségi Terveket) is,

valamint egyeztető megbeszélést tartottunk a polgármesterekkel, a térségi szervezetek képviselőivel, valamint áttekintettük a statisztikai adatokat is. A fejlesztési területek meghatározásakor figyelembe vettük az európai uniós, az országos, a megyei, illetve egyéb, speciális programokban szereplő prioritásokat, elérendő célokat.

Mérőkövek 2025-2026:

Az Vidékfejlesztési Program 2014-2020 ciklusban nyertes projektek megvalósításának elősegítése, projektek lezárása.

Az új programozási időszakra 2023-2027 – A Helyi Fejlesztési Stratégia elkészítése

A Helyi Fejlesztési Stratégia szerinti Intézkedések meghirdetése

A beérkezett Támogatási kérelmek ügyintézése, bírálata.

A LEADER program megvalósítása keretében a HACS felelős

1. a Helyi Fejlesztési Stratégiának (HFS) a támogató intézményrendszer által meghatározott formai és tartalmi elvárások szerinti megvalósításáért, szükség esetén módosítási javaslat előkészítéséért;
2. a helyi szükségletek és lehetőségek figyelembevételével kialakított, a helyi környezet versenyképességeire, a hálózatépítésre, a helyi együttműködésre alapozott HFS menedzseléséért;
3. a HFS végrehajtása során a hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható projekt-kiválasztási folyamat kialakításáért és működtetéséért;
4. mindezen tevékenységek ellátását segítő, szakmailag felkészült munkaszervezet létrehozásáért, kijelöléséért;
5. a HFS megvalósítása és a HACS egyéb feladatainak ellátása érdekében munkaszervezet üzemeltetéséért és az ehhez kapcsolódó infrastrukturális feltételek biztosításáért.
6. a helyi szereplők fejlesztési és végrehajtási kapacitásainak kiépítéséért, beleértve projektirányítási képességeik fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységek megvalósítását;
7. a HBB felállításáért a kiválasztási eljárás során;
8. a helyi felhívások előkészítéséért, valamint közzétételéért, beleértve a HFS-ben meghatározott kiválasztási kritériumok alkalmazását, amely biztosítja a projektek hátrányos megkülönböztetéstől mentes és átlátható kiválasztását, továbbá a helyi felhívásokban objektív kritériumok kidolgozásáért;
9. a helyi támogatási kérelmek befogadásához és tartalmi értékeléséhez kapcsolódó tevékenységek elvégzéséért, valamint a HBB döntési javaslata alapján támogató, vagy elutasító döntési javaslat elkészítéséért és a támogatást igénylő tájékoztatásáról;
10. a projektek kiválasztásáért és a támogatás összegének rögzítéséért, továbbá a jóváhagyás előtt a javaslatok benyújtásáért az IH-hoz a támogathatóság jogosultsági ellenőrzése céljából;

11. a projektek kiválasztása során az összeférhetlenség elkerüléséért, annak figyelembevételével, hogy a kiválasztási döntések során a szavazatok több mint 50 %-át állami szervnek nem minősülő tagok adják;
12. a közösségvezérelt HFS és a támogatott projektek végrehajtásának monitoringjáért és az adott stratégiához kapcsolódó egyedi értékelési tevékenységek elvégzéséért;
13. a kommunikációs kötelezettségeit a mindenkor hatályos KAP rendelkezése szerint.

7. Vármegyei területfejlesztési célokhoz való kapcsolódás, a jövőbeli együttműködésre vonatkozó javaslatok.

A Tiszatér Leader Egyesületnek több évtizede tartó jó együttműködése van a Szabolcs-Szatmár-Berg Vármegyei Önkormányzattal, Leader közösségként szeretnénk tovább erősíteni az együttműködést. A térségünket érintő fejlesztési elképzelések rendszeres egyeztetése, közös célok meghatározása, együttműködésen alapuló programok megvalósítása nélkülözhetetlen a térség, Vármegye fejlődése érdekében.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYEI KÖZGYŰLÉS

.../2026. (IX.23.)

önkormányzati határozata

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében működő LEADER Helyi Akciócsoportok tevékenységéről

A Vármegyei Közgyűlés

a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében működő LEADER Helyi Akciócsoportok
tevékenységéről szóló tájékoztatót megtárgyalta, az abban foglaltakkal egyetért.

A határozatot kapja:

Vármegyei Önkormányzati Hivatal, Székhelyén

Nyíregyháza, 2026. szeptember 23.